

Poštarina plaćena u gotovu

Cena Din 2⁻

SOKOLSKI GLASNIK

GLASILO SAVEZA SOKOLA KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

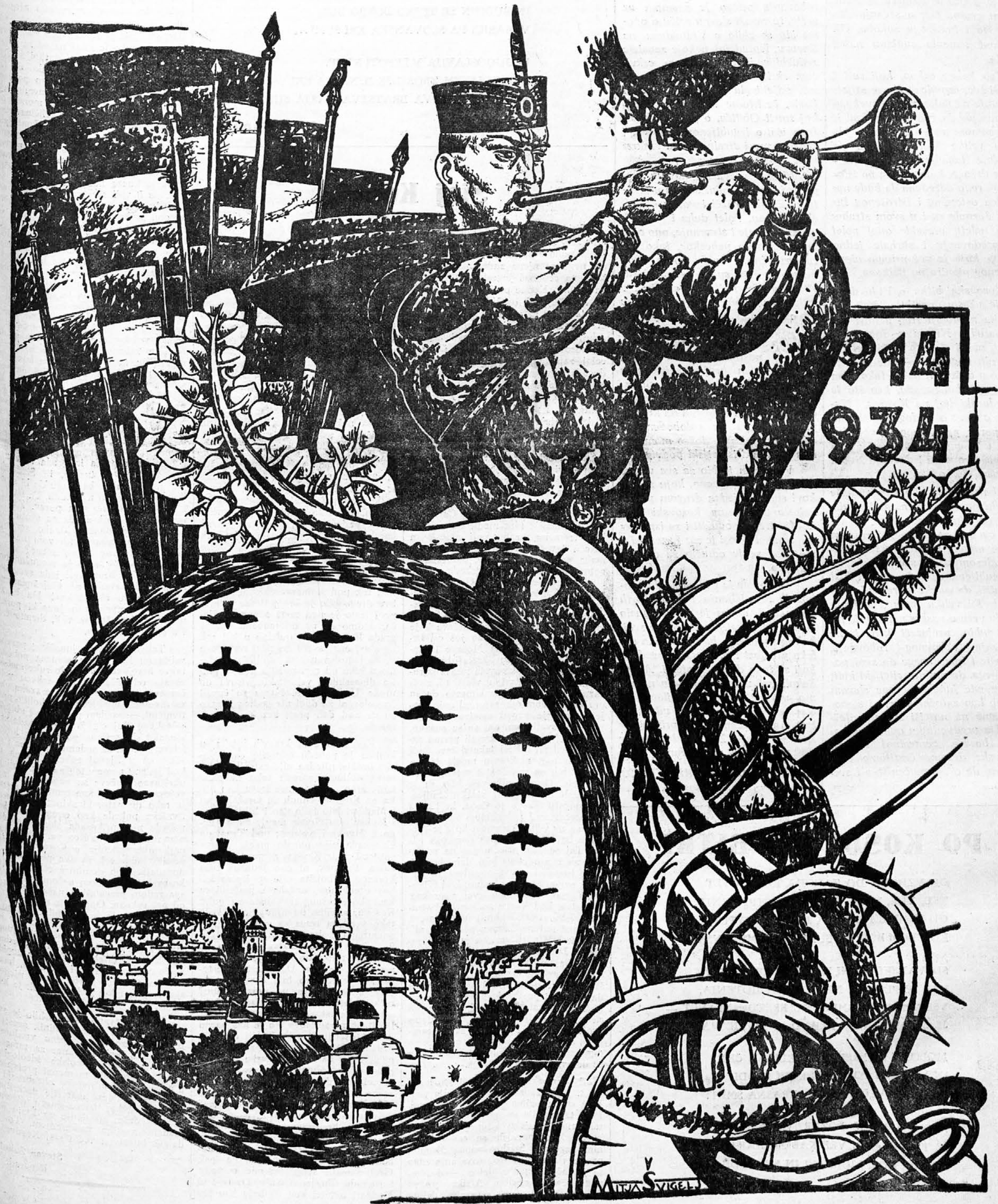
MESEČNI PRILOG "SOKOLSKO SELO"

LJUBLJANA,
VIDOVAN 1934

Izlazi svakog petka • Godišnja pretplata 50 Din • Uredništvo i uprava nalazi se
u Učiteljskoj školi, Frančiškanska ulica broj 6, telefon broj 2177 • Račun
poštanske štedionice broj 12.943 • Oglasi po ceniku • Rukopisi se ne vraćaju

GOD. V
BROJ 27

Vidovdan

— Razmišljanja i sećanja —

Tako dalek po vremenu i utonuo u davnu prošlost pa ipak tako blizak našoj duši, nezaboravan uvek i za sve vekove. Iz te davnine izbija snagom legende kroz stoleća i opominje nas na nešto sveto i uzvišeno. Neka magijska moć leži u toj reči, jer kad god je čujemo, ona čudno odjekuje u našim srcima i pobuđuje na mistična razmišljanja. Kao da je istrgnuta iz neke pobožne molitve upućene Tvorcu sveta. Živi u sećanju dan strasnoga i krvavoga sukoba, čiji je ishod izmenio sudbinu našeg naroda.

Kao kakav orkan, koji ruši i pustoši sve, jurnule su besne azijske horde na jedan mlad i svež narod, pun poleta, baš u doba, kad je bio u punom razvoju i počeo da stvara velika kulturna dela, da učvršćuje temelje jedne velike i moćne države, koja je bila po istorijskom redu određena da bude naslednica ostarelog i istrošenog Bizanta. Jurnule su i u svom strahovitom naletu presekle onaj polet u napredovanju i skrhlale jedno carstvo, koje je već primilo ulogu kulturnog pionira na Balkanu.

Kosovska bitka o Vidovdanu bila je užasna pogibija, koja je ostavila najdublji trag u duši našeg naroda. Ni jedan događaj u istoriji našoj — tako punoj velikih i slavnih događaja — nije se jače urezao u dušu niti našao tako silan odjek u celom narodu, kao što je vidovdanski boj na Kosovu. Narod je opevao ovaj događaj, ne kao svoj poraz, pad i propast, već kao jedan uzvišeni čin, kao svetao primer požrtvovanja i davanja života za nešto više od života.

U narodu je bilo živo sećanje na veličinu i sjaj Nemanjićeve države, na silu i gospodstvo, na visoke carske zadužbine, i nije se mogao nikako pomiriti s tim kobnim udesom, da je sve propalo, da se izgubljena sloboda neće nikad povratiti, da carske lavre neće propejati. Tu veliku nadu u slobodu i tvrdnu veru u vaskrs narod nije nikada gubio, prolazeći kroz teška iskušenja vekovnog robovanja. Stoga je i imao snage da svoj poraz opeva, da mu da religijski kult, da izginule junake obaspe slavom i da ih kao zatočnike vere i slobode digne na najviši stepen viteštva. Da predvodniku ovih neustrašivih boraca, centralnoj ličnosti kosovske drame, čestitome caru Lazaru, da oreol mučeništva i svetitelja.

Kosovski epos ispevan iz vidovdanskog okršaja, punog tragičnih momenata i herojskih podviga, bio je za čitava stoleća najlepša usmena čitanka, kojom su se naslađivala, tešila i krepila tolika pokolenja od pada na Kosovu pa do ustanka u Orašcu. U narodu je živela neprekidna uspomena na taj događaj i taj sudbonosni dan. Narodni guslar, taj veliki učitelj i znalac slavne prošlosti, za sve vreme robovanja pričao je pesmom uz gusle, tužnu ali slavu priču o onome što se zbilo o Vidovdanu na Kosovu. Ispred još neke zaostale zadužbine, ili pred nekom crkvicom skrivenom u dubokim šumama, odjekivala je pesma o »caru Lazaru«, čestitome kolenu, o junaku koj smrti Obilića, o pogibiji braće Jugovića, o izgubljenom carstvu, i krepila vera i dizala nada u vaskrsnuće i oslobođenje.

Ideja o prevazi duhovnih snaga nad materijalnim silama u životu našla je najjači izvor u kosovskom eposu. Polet duha i njegovo večno trajanje i stvaranje, ono opevano »carstvo nebesko«, tako karakteristično za naše borbe i uzmake, izraženi su na jedan jedinstven, divan način u pesmama o boju kosovskom. Narod, iako je bio nadvladan od krvožednog neprijatelja, nije bio potpuno savladan. On se nije osećao pobedenim, iako je postao rob. Pod većim, mnogo većim brojem, fizička je snaga klonula i podlegla sili, ali duhovna nije. Duh je ostao nepobeden i prenošen s kolena na koleno, pripremao se za oslobođenje i odmazdu, dok nije došao momenat i za taj veliki istorijski podvig.

Vidovdan je bio za sve vreme jedna svetla opomena, koju su vekovi slušali i jedan drugom predavali, opomena na kosovski dug, koji je trebalo odužiti i za ispunjenje amaneta, koji je car Lazar ostavio, kad se je odlučio za carstvo nebesko.

Za Sokole je Vidovdan dan pobožnih razmišljanja i uzbudljivih sećanja. I danas je možda malo čudno i neshvatljivo za ostali svet, kako se možemo baciti u tako daleku prošlost i pretresati događaje, koji su tako davno protekli. Ali mi Sokoli baš u tom događaju nalazimo najveće duhovne i najlepše telesne snage, kako su bile udružene i dale najveličanstveniji primer sokolskih ideala. Zato Vidovdan za nas ostaje uvek veliki dan.

DURA BRZAKOVIĆ,
Beograd.

PO KOSOVSKI BITKI

OD VZHODA DO ZAHODA RDEĆI CVET
TKE, VIJE, VEŽE V VENEC SE TRPLJENJA,
OD ZEMLJE DO NEBA JE KRIŽ RAZPET,
KO GROM BOBNI OBUPNI KRIK MUČENJA.

SLOVANSKI BEDNI ROD PRISTOPA MRET;
KAR JE PLODOV NJEGOVEGA HOTENJA,
VSE V ŽRTEV JEMLJE MU BREZDUŠNI SVET —
JE LI ŽIVLJENJE VREDNO ŠE ŽIVLJENJA?

MOLITEV SE PRELIVA V KLETVE ČRT,
IN DO PASU PO VROĆI KRV I BRODI
ZENJICA-SVEČENICA — STRASNA SMRT!

KI SI UMIRAJOĆ, POZDRAVLJEN BODI!
IZ TVOJH RAN VRE KAL ZA RAJSKI VRT —
BODOĆI DOM LJUBEZNI IN SVOBODI!

E. C. Gangl

SOKOLSKO KOLO

VSİ BRATJE, SESTRE ŠIRNEGA SVETA:

POLJAKI, VITEZI SRC IN DUHA,

DO BALTIKA ZASTAVA JE ZAPLALA,

IZ SVOJH SIL JE POLJSKA ZOPET VSTALA!

IN VLTAVA PONOSNA, BODRA VSA,

NAPAJA SVOBODNA DOMAČA TLA,

SOKOLSKA DUŠA BORBE JE RAVNALA,

OROŽJE ONA Z LOVOROM OBDALA.

IN MOSKVA SE V DALJAVI TAM STOJI

IN BUDIŠIN SE TEŽKO BORBO BIJE,

V MARICI PA SLOVANSKA KRI ŠUMI...

IN JUGOSLAVIJA V LEPOTI KLIJE,

V SOKOLSKEM ZBORU JE JUNASKA KRI,

V OBZORJA NOVA BRATSTVA ZARJA SIJE...

E. C. Gangl

Sjaj Kosova

Bitka na Kosovu na Vidovdan godine 1389 nema svog sudbonosnog značenja samo za srpski deo našeg naroda, nego se njena sudbonosnost protogla na ceo naš jugoslovenski narod kao celinu. Kobre posledice ove pobede osmanlijskog oružja raširile su se, kao talasi na moru, po celom prostoru naše zemlje i izazvale svugde zebnju i strah od neizvesnosti. Šta više, kosovski poraz ocenjen je čak i u celoj zapadnoj Evropi kao istorijski događaj prvoga reda i kao strašan memento državama najbližim terenu, odakle se spremalo nadiranje osmanlijske sile. I pored toga što su osmanlijski osvajači bili tek na početku svoga istorijskog pokreta prema severozapadu, situacija je bila na zapadu jasna. Videlo se ovo: pod nogama osvajačevim izdisala je nekada moćna, ali unutrašnjim trzavicama i borbama oslabljena vizantijska carevina, čije je celo evropsko gospodstvo bilo ograničeno samo na utvrđeni Carigrad, koji Osmanlije nisu mogli da u kratkom vremenu zauzmu radi nedostatka jake i izveštane mornarice. U dva maha, godine 1371 i 1389, potučena je gotovo do nogu vojska nekada moćne i silne srpske carevine. Godine 1393 palo je i Trnovo, prestolnica nekada također moćne i snažne bugarske carevine. S terena istočnog Balkana nestalo je, dakle, triju snažnih država koje je zapad dobro poznavao još od krstaških ratova. Dolina Morave i Marice, kojom su vitezovi-krstaši hitali da oslobode hrišćanska sveta mesta iz ruku inovertika, bila je u vlasti tih istih zavojevača sa istoka. Umesto da ih oružanom silom odmaknu od onih krajeva koje je zapad smatrao svojom verskom svetinjom, oni su se snažno, uporno i pobednički kretali prema zapadu. Bedemi od tri jake države koji bi ih u tom nadiranju mogli da zaustave bili su porušeni i srušeni sa zemljom. Otpora nije više bilo, ili je bio slab da zaustavi strašnu bujicu. Najmoćniji glas u to doba, koji je s neuporedivim autoritetom ukazivao prstom na veliku opasnost koja je pretila s istoka, bio je glas rimskoga pape. Taj se glas nije mogao ne poslušati, ali je i od toga bilo slabe koristi. Novi krstaški ratovi, povedeni u tome cilju, svršavali su se bedno: kod Nikopolja god. 1396 gine cvet ugarskog plemstva, kod Varne godine 1444 strada va lično ugarski kralj Vladislav, a po drugi put na Kosovu podleže godine 1448 hrišćansko oružje pod Sibirjaninom Jankom. Situacija je, kao što se vidi, bila više nego očajna a izgledi u spas od azijske poplave više nego ništetni. Kada je godine 1453 stigao glas da je palo i poslednje hrišćansko uporište na Balkanu, Carigrad, i da je poslednji vizantijski car glavom platio svoje junaštvo i odbranu svoje carevine, onda je i poslednjem evropskom diplomatu i ratniku bilo jasno šta će da se dešava posle svega toga.

U razmaku vremena od sto godina, t. j. od zauzimanja Galipolja god. 1354 do zauzimanja Carigrada god. 1453, Osmanlije su na istoku potpuno raščistile političku situaciju u svoju korist. Zagospodarile su celim istočnim bazenom Sredozemnog Mora i pravac daljeg njihovog osvajanja znao se je tačno: južnim delom sredozemnog bazena obalom Afrike prema Atlanskom Okeanu, severnim delom

preko Balkanskog Poluostrva u srec Evrope. Ovaj poslednji plan izvodio se je gvozdenom konzekventnošću i uspehom koji zadivljava: 1459 pada Smederevo, 1463 Bosna, 1482 Hercegovina, 1521 Beograd, 1526 Mohač i Ugarska a 1529 Osmanlije su pod Bečom. U vremenu od 70 godina osmanlijsko je kopito pregazilo najveći deo jugoslovenskih zemalja, a na granici još nepokorenih stajalo je u borbenom porretku, da svojim jurišnim i pljačakškim odredima prokstrari sve krajeve do Graca i do Julijske Krajine, te da vodi neprestane i dugotrajne granične bojeve, čiji se bes razbijao isključivo o prsa naših, jugoslovenskih hrabrih graničara i uskoka.

Kao što se iz ovoga kratkog istorijskog pregleda vidi, u ovom natičevčanom rvanju istoka i zapada bilo je vrlo značajnih istorijskih momenata koji su potresali sudbinama nekoliko nacija. Bilo je posrtanja i pridžanja, padanja i ustajanja, ali glavna karakteristika svega toga rvanja ipak je najzad ostala ova: Niko na bližem evropskom jugoistoku nije bio u stanju da stane na put osmanlijskoj sili, nego je taj nezaustavni pohod zaustavljen tek pod zidinama dalekoga Beča. Sve drugo bilo je bez pošte satreveno i leglo je pod noge silnog osvajača. Jedino se uz odbranbene zidine grada Beča može paralelno u isti red da stavi onaj svetli granični trak, koji se na jugoslovenskom zemljištu pojavio u luku od crnogorskih krševa preko dinarskih i velebitških visova do utoka Une u Savu. Njega su čuvali Jugosloveni za dugi niz godina i retko su ga kad dali preći bez krvave odmazde.

Kod svih ovih krvavih bitaka, u kojima je pobedu odnosilo osmanlijsko oružje, nijedna nije ostavila u dušama dotičnih naroda tako dubokog i literarno zabeleženoga traga kao bitka na Kosovu. Grci, Bugari, Madžari i Madžari isto tako kao i Srbi; Varna i Mohač nisu nimalo manje bolniji nego li Marica i Kosovo; pad Trnova i Carigrada nije nimalo manje potresniji od pada Kruševca, Smedereva ili Jajca. Pa ipak, ni oko jednoga toga krvavog razbojišta nije se ispleo kakav oreol tuđe, uzdah i mučeništva kao oko strašnog razbojišta na polju Kosovu; nijedno od njih nije ostavilo tako svetloga traga za sobom koji bi poznijim pokoljenjima stalno ukazivao na blistavi primer žrtve; nijedno od njih nije toliko dirljivo i toliko rečito vapilo za osvetom. Da li je to radi toga, što je Kosovo bilo prva odlučna pobeda osvajačeva na najzapadnijoj tački tadašnjeg njegovog nadiranja pa usled toga istovremeno i najbolnija? Da li je to radi toga što je naš narod daleko osetljiviji i osećajniji od onih drugih? Ne može se ipak pretpostaviti ni verovati da Grci, Bugari i Madžari nisu istom toplinom voleli svoje srednjevekovne države kao i Srbi; ne može se pretpostaviti da oni isto tako nisu bolno osetili pad svoje države i da nisu zaplakali nad prolivenom krvlju svojih hrabrih ratnika i branilaca; ne može se pretpostaviti da nisu duboko proostili šta posle svetle slobode znači tama robovanja. Pa ipak Grci nemaju svoje legende o padu Carigrada, Bugari o padu Trnova, ni Madžari o bitci kod Mohača kao što

je ima naš narod o bitci na Kosovu. Nijedan od tih naroda nije na onakav čisto narodski način ozalio pad svoje države niti onako dirljivo oplakao svoje mrtve heroje kao naš. Šta više, nijedan od tih krvavih poraza nije se ni kod jednog od tih naroda tako duboko u dušu usekao i uvrežio kao što je to slučaj kod našeg naroda, da mu je sećanje na taj sudbonosni poraz i gubitak bio predmet svakodnevnog razmišljanja, uzdaha, tuđe i bola. U dugom nizu docnijih mnogih stradanja duša mu je bila ranjavana mnogim bolovima, ali je Kosovo ostajalo stalna rana bez prebala. Njega se je stalno sećao, za njim je neprestano uzgusle bugario. Bio je neutešan kao što ima majki koje se ne daju utešiti za umrlim jedincom sinom. I kao što takve majke svojim tugovanjem za izgubljenim sinom stvore oko njegove glave oreol neuporedive dobrote, valjanosti i sinovstva kakvoga više nema na svetu, tako je i naš narod za poraz kosovski našao sve najsuptilnije detalje opravdanja i isprike, tako da taj poraz, istina, ne izgleda kao pobeda, ali ipak kao nešto što je neminovno i što je nošeno sudbinom moralo da bude, da bi se videla sva veličina žrtve i neotklonjivost stradanja. Izmišljalo se je pesnički sve, samo da bi stvarna pogibija izgledala manjom i od prebala. Narod, a s njime i narodni pevači, pribegao je neumitnoj predestinaciji, kada je kneza Lazara stavio pred izbor, da li voli carstvo nebesko ili zemaljsko. Kad se je on, prirodno, rešio za ono prvo, onda je jasno bilo da će njegova »sve izginuti vojska« a i on sam poginuti. Protiv te unapred određene sudbine pri kneževom pravilnom izboru naravno nema više leka, i cela prolivena krv u kosovskoj bitci nije ništa drugo nego herojski pečat na uverenju Sudbine, da je zaista bolje i trajnije carstvo nebesko od carstva zemaljskoga. Narod je pribegao hiperbolisanju kad govori o brojnom stanju turske vojske: ona je tako brojna da iz plahe kiše ne bi ni jedna kap pala na zemlju, nego ili na dobra konja ili junaka; njezin je broj toliko da sva srpska telesa, pretvorena u so, ne bi mogla Turcima »ručak osoliti«. Šta je, prema tome, prolivena krv na Kosovu? Ništa drugo nego ispolinski primer neustrašivosti i junačkog gledanja u izvesnu i očitu smrt, nešto slično Leonidi i njegovim junacima, ili Zrinjskome kada juriša iz grada kroz neprolazne ređove turske, ili Sindeliću kad pali pištolj u barutanu da bi s napadačima odleteo u vazduh. Pa najzad i završetak bitke, sam poraz. Zar je moguće da ikakva sila na svetu može da pobedi onakve junake, saznavane u boj onako teškom kletvom Lazarevom, ispovedene i pričešćene? Nije moguće — ili samo je moguće onda, ako Vuk Branković izda svog gospodara i zavede za Golč-planinu »12000 ljutih oklopnika«! Da bi se opravdao besprimerno junački poraz, narod je, kao što se vidi, dirnuo čak i u istorijsku istinu.

Takvog primera junačkog poraza, veličanog kao da je stvarna pobeda, takve herojske borbe gde ruke malakosavaju od seče mačem, takvog veličanstvenog umiranja gde je svaka glava divotno zamenjena sa nekoliko protivničkih — »sedam paša biše i ubiše«! — takvog očajnog klanja gde pada krv »junaku do svilenog pasa« i iz kojeg izlaze glasnici sa sedamnaest rana i sa »desnom u lijevoj rukom«, nema ni kod jednog pomenutog naroda, koji je ukrštao mačeve sa nepobednim zavojevačima. Nijednom tome porazu nije tako divinatorki skinut oreol protivničke pobede kao ovome, nijedna pobeda nije prikazana skuplje plaćenom nego li ova na Kosovu. I što je još najkarakterističnije, o Kosovu se nije pevalo samo vek ili dva posle samog događaja. Ono dominira celom poslednjom kosovskom istorijom našom i pokreće sva redom pregalštva naša kroz više od pet vekova. Ono se je nosilo u duši i onda kada je već bilo stvarno i potpuno osvećeno, a nosiće se kao jedinstven primer neustrašivosti, junaštva i žrtve za otadžbinu kroz sve docnije vekove, dokle god se bude uopšte znalo ceniti junaštvo i žrtva. Ili, kako je sam narodni pevač rekao, njegov sjaj trajeće »dok je ljudi i dok je Kosova«.

Tako opevano Kosovo bilo je sve do današnjeg dana budilnik svesti i podrška vere u sopstvenu vrednost. Klasičan i školski primer za tumačenje svih lepota sokolske ideologije. Tragični istorijski momenat pretvoren u izvor nesalomljivosti, ohrabrenja i ponositosti. Poraz materije natkriljen pobedom duha; fizička smrt uzdignuta u život duše; stradanje na krstu nagrađeno svetlim vaskrsenjem. To je daleki, blistavi i večni sjaj Kosova!

Stevan Žakula
Beograd.

Atentat Gavrila Principa 1914 delo je revolucionarne omladine i ničije drugo!

Štampa centralnih sila, iz poznatih razloga, trudila se stalno i trudi se da dokaže javnosti, kako odgovornost za veliki svetski rat pada na Srbiju, čije da su samo oruđe bili Princip i njegovi drugovi. Svakome — ko poznaje prilike u Bosni i Hercegovini, uzbuđenje duhova, koje je nastalo osobito iza uspešnih balkanskih ratova, a u prvom redu uzbuđenje duhova u omladini — jasno je kao dan, koliko su apsurdne tvrdnje štampe centralnih sila, da su Gavrilo Princip i njegovi drugovi bili samo oruđe u rukama drugih.

Atentat Gavrila Principa i njegovih drugova na prestolonaslednika austro-ugarskog, nadvojvodu Franju Ferdinandu, na Vidovdan 28. juna 1914, isključivo je delo revolucionarne omladine. Tu — među omladinom — rodila se misao o ovome atentatu, čim se saznalo, da će Franjo Ferdinand posetiti Bosnu, prisustvujući, kao vrhovni komandant, manevrima protiv Srbije. Tu su se našli i učesnici i izvršioši atentata. Veza s drugim krajevima, pa i sa Srbijom, bila je jedino u revolucionarnom pokretu cele tada jugoslavenske omladine, koji je elementarnom snagom zahvatio sve krajeve na Slavonskom Jugu, osobito iza uspešnih balkanskih ratova. To svedoče atentati na velike dostojanstvenike. Dvojne Monarhije pre Principove atentate: atentati u Sarajevu i Zagrebu (Žerajić, Jukić). Reči, da je Principov atentat inspirisan i pripremljen od ljudi zvanične Srbije samo radi toga, što je oruđe (pištolji i bombe) preneseno iz Srbije, koja je tada, iza dva rata, bilo na sve strane, pa još k tome dodati, da je preko Srbije poticao za ovo sudbonosno herojsko delo došao čak i iz Rusije — apsurdno je za svakoga, ko ma i malo poznaje raspoloženje duhova, tadanje prilike uopće u ovim pokrajinama, koje su bile pod tudom vlašću. Nepojmljivo je to i za svakoga, drugoga, kad se zna, da je Srbija izašla istom iz dva krvava balkanska rata i pobune Arnauta. Srbiji je trebalo tada mira, dugog mira, da bi se obnovila, da bi počivala.

Istorija se samo i ovde ponovila. Austro-Ugarskoj se i ovde dogodilo isto, što je i pre dočekala u svim pokrajinama, kod drugih naroda, koje je imala u svojoj vlasti. Najbolji primer je za to oslobođenje Italije.

Voće je bilo zrelo i ono je moralo pasti. Svojom upravom Austro-ugarska, povlašćujući samo Nemce i Madžare, izazvala je otpor svih drugih, kao negda Talijana. To i ništa drugo davalo je oruđe u ruke omladinama Italije kao i omladini Jugoslavije: Žerajiću i Jukiću, Principu i njegovim drugovima. Uz cenu pune lične žrtve, na silu, uperenu protiv cele nacije, odgovorili su ovi mučenički ideji — ja ih smatram takvima — silom, kad drugog izlaza nije bilo. Sve se dogodilo po nekom neumitnom hodu sudbine: i da se održe vojni manevri na istoku Bosne, koji su imali karakter prepada u Srbiju, i da nadvojvoda dođe u Sarajevu na Vidovdan, koji se slavi kao dan najveće žrtve, i da pre toga na najbrutalniji način uvredi i Srbe i Hrvate, a do kraja razdraži i onako buntovnu omladinu, zapovedivši da se skidaju zastave nacionalne: srpske i hrvatske (na lildži pri njegovom dočeku), jer da on pozna samo zastavu austrijsku i zastavu madžarsku — i zastoju auta na sudbonosnom mestu, i povreda, najreda, najslučajnijia — povreda arterije karotis — i nedovoljno organizovana služba sigurnosti, sve su

to slučajnosti, koje su neminovno upućivale na neumitnost sudbine. Kao zadnja kap u prepunjenju čašu gorčine, koja se prelila, delovao je — osobito kod omladine — pohod kroz Sarajevu na Vidovdan i brskiranje, gaženje nacionalnih zastava srpskih i hrvatskih. I nadvojvoda Franjo Ferdinand nije mogao živ izaći iz Sarajeva na Vidovdan 1914 posle svega što je tome prethodilo. Ne radi nekog unapred skrojenog plana iz Srbije i Rusije, ili od nekih krugova, neraspoloženih naprama vojvodi, iz Budimpešte i Beča, što se također tvrdilo i što predstavljalo vrhunac apsurdnosti, nego po nekom neumitnom hodu sudbine a voljom i odlukom nekolicine do kraja revolucionisanih omladinaca, mladića, gotovo dece s nesvršenom srednjom školom (Gavrilo Princip radi malodobnosti nije bio ni osuđen po zakonu na smrt). Koliko je ovaj vidovdanski atentat Gavrila Principa bio delo uticaja, organizovan spolja, izvan redova omladine Bosne, posvedočiće i ovaj mali detalj iz toga vremena, koji, mislim, nije još poznat našoj javnosti.

Neposredno pred Vidovdan, u vreme kad su bombe i pištolji prenešeni s granice Srbije u Bosnu, zatražio je od mene blagajnik »Prosvete«, sada već pokojni Lazar Bilbija 50 kruna. Javio mi je, da se to traži za poveljive svrhe, za prenos oružja (iz Doboja u Sarajevu). Rekao mi je i ime onoga, koji ima ovo oruđe da prenese (Danilo Ilić). Znao sam, da omladina nešto sprema. A ko to nije znao ili bar držao za moguće u Sarajevu, osim zvaničnih krugova i službe sigurnosti? Mene je ovo ipak mnogo iznenadilo. Kako to da se nema ni neznatna svota od 50 kruna, a hoće da se svrši jedno toliko krupno i sudbonosno delo? Ko je taj koji organizuje celu stvar, a nema u džepu ni 50 kruna? »Detinja posla« — rekao sam Bilbiji, ali ipak je predata svota od kr. 50 Danilu Iliću.

Da ima i truna istine, da je ma ko drugi organizovao ili bar inspirisao atentat, osim same materijalno do kraja siromašne omladine, obezbedio bi celu stvar bar materijalno toliko, da se ne traži ni od koga tako neznatna svota od 50 kruna, i to u zadnji čas. A to bi u punoj meri vredilo, da je atentat inspirisan i organizovan ma od koga zvaničnog lica Srbije, i najneznatnijeg. Siromaštvo omladinaca poznato je dobro javnosti, koja je dovoljno obaveštena o teškom životu njihovom u »Moruni«, jednoj gostionici u Beogradu, gde se svraćao i Princip. Siromaštvo omladinaca, osobito Principovo svedoči i ovaj detalj, koji također nije našoj javnosti poznat.

Neposredno pred sam atentat svratio je Princip u »Prosvetu« i zatražio malu pomoć za izdržavanje. Da bi ovu pomoć zaradio, dao sam mu da prepíše jedan zapisnik sednice Glavnog odbora »Prosvete«. I na taj način Princip neposredno pred atentat došao je do male zarade od kr. 5. Mislim, da bi bilo smešno tvrditi, da bi neko mogao tražiti od Principa punu žrtvu, a ne učiniti bar toliko, da mu pruži materijalnih sredstava, da se može prehraniti. Puna žrtva bila je sa zrela u samom Principu toliko, da se tada čuo glas jednog Nemca, profesora, koji se u čudu zapitao: »Ko je ovome gimnazistu izbio iz ruku Tacita i dao mu brownig?« Mislim, da je na ovo pitanje jedino tačan odgovor: Neumitna sudbina!

Vasilj Grdić, Sarajevo.

Jedna naša istorijska omladinska generacija

Vidovdan 1914 god., bez sumnje, predstavlja jedan od najznačajnijih datuma u istoriji celokupnog našeg naroda. Njegov se pravi značaj ne može da shvati bez proučavanja svih privrednih, socijalnih, kulturnih i političkih pitanja koji se tiču našeg naroda i koji, zapravo, čine sadržinu našeg narodnog života. Sem toga, pravi se značaj Vidovdana 1914 ne može potpuno da shvati bez ispitivanja tadanjeg jugoslovenskog omladinskog revolucionarnog nacionalističkog pokreta, koji je tada bio zahvatio sve delove našeg naroda; ne može se to potpuno i pravilno da shvati bez dubokog psihološkog ispitivanja ove u svakom pogledu zanimive omladinske generacije. Jedino i samo ako tako postupimo mi ćemo Vidovdanu 1914 dati puno i svestrano objašnjenje. Jedino na taj način mi ćemo doći do pravih sudova o tom krupnom datumu u našoj narodnoj istoriji, koji predstavlja jednu najznačajniju prekretnicu u našem narodnom životu. Jer i tu kao i bilo koju drugu kulturno-istorijsku pojavu možemo da potpuno shvatimo samo ako joj damo takovo objašnjenje.

Pripadajući i sam toj omladinskoj generaciji, i poznajući predmet iz bliza, iz vlastitog iskustva i sećanja, napisao sam jednu opširniju psihološku analizu ove naše omladinske generacije. U toj svojoj studiji pokušaću da pružim što jasniju i što potpuniju sliku ove omladine, da izradim njen duševni profil, kako bi nam Vidovdan 1914 bio što razumljiviji, jedan savršeno logičan zaključak jednog etički zasnovanog stremljenja, jednog preguca, jednog obilježnog samopreporu, jedne silne falange mladih naših ljudi.

U ovom članku mi ćemo upozoriti samo na značaj omladine u životu našega naroda uopšte, na njenu ulogu u najkritičnijim trenucima našeg narodnog života, a posebice krvave 1914.

Na prelazu u XX vek, a naročito u prvoj deceniji toga veka, posebice iza uzurpatorske aneksije ranije okupirane Bosne i Hercegovine sa strane Austro-Ugarske Monarhije (1908 god.), dakle iza jednog od najbezobzirnijih i najopasnijih udara nemačke imperijalističke ekspanzije na naš račun, čeo naš javni život razvijao se je u

jednoj vrlo čudnoj, zagušljivoj i teškoj atmosferi, teškoj da te Bog sačuva.

Ako bi se tada život našeg naroda prosuđivao po duševnom stanju naših tadašnjih ljudi, ogromne njihove veštice, inteligencije i neukog naroda, tada se je moralo doći do poraznih zaključaka po našu budućnost. Sam očaj i strah. Sama klonulost i ogorčenost. Sve su nade bile izgubljene. Svaka reč o slobodi — omladinska fantazija, usijanost, halucinacija, iluzija, — utopija.

Ali i duševni život naroda, jednako kao i život cele organske prirode, imade svoju mladost. Imade svoje interne ispolinske zakone većitog obnavljanja, ovaplođavanja, — regeneracije. Taj zakon osvežava, donasa nove sokove, nove energije, stvara novi život, većiti život, nepropadljivi život! Eto, u tome leži razlog zašto je u našem narodu i u njegovoj teškoj i neravnoj dugogodišnjoj borbi za samoodržanje igrala tako vidnu ulogu upravo — omladina.

Naša omladina beše nositeljica tih novih pozitivnih svežih snaga. Ona je u dubini svoje nenokovarene duše osetila svu težinu duševnog života narodnog kolektiva, koje je bilo daleko teže od njegovog materijalnog života, ma da ni ovo nikada ne beše zavidljivo. U omladini se je skoncentrisala sva duševna snaga naroda. U njoj su bili očuvani i najaktivniji svi zdravi instinkti narodni. Ona je bila pravi tumač njegovog aktivističkog raspoloženja. Zbog toga je ona i najjasnije videla i najpravilnije ocenjivala sve naše pozitivne kao i negativne vrednosti, sve naše dobro kao i sve naše zlo. Sve jedno je, da li je to bilo svesno, nesvesno, ili potsvesno.

Na taj način biće nam jasno kako i zašto se je kod ove omladine tako jasno manifestovalo toliko života, toliko aktivnosti, toliko pregalštva, toliko samopregora, toliko volje, toliko prkosa, toliko revolta, toliko borbenosti, toliko radikalizma, toliko elementarnosti. Mogućno da je omladina intuitivno predosećala krupne istorijske događaje, koji će iz osnova izmeniti sav naš život.

Kako smo pre spomenuli, duševni život našeg naroda bio je došao u jednu tešku nepodnošljivu krizu. Sve beše nekako ukočeno. Nasrtalo se je na nj sa svih strana i svim sredstvima, da je u to doba zaista bilo teško živeti. Ali dva važna faktora nisu dozvolila da je naš život potpuno zamro. Prvi faktor behu slobodne srpske države: Srbija i Crna Gora, a drugi — celokupna naša omladina. To su bile dve svetle tačke na mutnom horizontu našega naroda. To su bila dva akumulatora svih narodnih energija.

U našoj omladini našli su najboljeg tumača svi animalnoduhovni, aktivistički i socijalni instinkti, kao i instinkti po harmoničnom oblikovanju opštenarodne individualnosti. Sve je to vrlo jasno manifestovalo u našoj omladini, u njenom mišljenju, njenom osećanju i njenom stremljenju, kao i u svim njenim ispolinskim podvizima, akcijama i ekscesima. U omladini su se pokazale i sve urođene najneverovatnije pozitivne dispozicije našeg naroda, pokazala se je sva umska veličina, nagonaska sposobnost i životna potencija našega naroda.

Duša narodna imala je svoju najbolju i najverniju sliku u duši naše omladine.

Pod dušom naroda razumevamo onu duševnu realnost koja vezuje individualne duše jedne izvesne skupine ljudi, koji su međusobno povezani tradicijom, zajedničkim jezikom i književnošću, porodično-socijalnim, kulturno-ekonomskim i drugim interesnim vezama, te čine jednu kolektivnu socijalno-psihičnu zajednicu, koja je svesna u svome biću. Ta se duša razvija i oblikuje pod uticajem raznih činilaca spolja kao i prema aktiviteti njene sopstvene unutrašnje vitalne dinamike.

Narodna duša kao socijalno-psihička pojava predstavlja nam svakako jedan psihički predmet višega reda. On je već po svojoj genezi ovisan od pojedinih članova narodnog kolektiva, u čijim je dušama opštenarodna duša fundirana. Ali ta ovisnost nije jednostrana pošto ta opštenarodna duša sama vrši funkciju oblikovanja svojih sopstvenih fundamenata — individualnih duša narodne zajednice. Ona daje oblik i sadržinu svakoj individualnoj duši zbog toga da bi na taj način prisilila, ta da individualna duša poradi na što savršenijem obliku i što boljoj sadržini — na kulturi opštenarodne duše.

Jer, život naroda, kao jedne socijalno-psihičke pojave, razvija se savršeno jednako kao i život svakog individualnog čoveka. I život naroda u prvom stepenu njegovog samostalnog razvika instinktivne je prirode. Zatim se razvija u pravcu umskog i nagonskog života, dok ga na kraju njegove umske i nagonске duševne sile ne počnu izdavati, s time i njegov umski i nagonski život postepeno malaksala dok sasma ne zamre i izgine (Dr. Vebber).

Jasno je, da kao što narodna duša oblikuje individualne duše narodnog kolektiva tako oblikuje i dušu omladine, koja je u okviru opšte narodne duše jedan poseban socijalno-psihički fenomen. Taj fenomen također nam predstavlja jedan poseban psihološki predmet višega reda. Ali i duša omladine ovisna je od pojedinih članova te omla-

dine u čijim je individualnim dušama sama fundirana.

Duša omladine, dakle, jeste imanentna u opštenarodnoj duši, ma da ona sama za se predstavlja jednu posebnu duševnu pojavu. I te dve pojave stoje u odnosu obostrane međusobne ovisnosti. Funkcija omladine, prema tome jeste u tome, što ona pripravlja, odnosno stvara nove individue, koji će da budu nosioci nove opšte narodne duše, dakle stvara i regeneriše nove fundamente njene, unoseći tu izvestan kvantum novih dinamičkih energija. Razlika između opštenarodne duše i duše njegove omladine nalazi se u prirodi njihovih fundamenata. Fundamenti narodne duše predstavljaju već sazrele uravnotežene individualne duše, — statičke elemente. Dok naprotiv, fundamente omladinske duše predstavljaju individualne duše koje su u stadiju duševnog sazrevanja, te su izrazito dinamičkog karaktera.

Otuda je pojmljivo, da opštenarodna duša, kao produkt statičkih elemenata, vrlo mnogo utiče na oblikovanje omladinske duše, dok s druge strane omladinska duša pruža opštenarodnoj duši nove snage, daje joj nove impulse — svoju mladačku dinamiku. Prema tome koliko te nove energije omladina unese u opštenarodnu dušu, i prema tome koliko takove energije narodu treba, uloga omladine prima svoju važnost i značaj u opštenarodnom životu.

U mladim narodima opštenarodna kolektivna duša, u koliko ona ima tendenciju da se kulturno afirmira u čovečanstvu i da se takmiči s ostalim narodima, trebuje mnogo više novih mladih svežih snaga, čistih dinamičkih energija. Zbog toga mladi narodi mnogo više računaju na omladinu, nego li na sazrele individualne duše, koje su njeni stvarni nosioci. Zbog toga mladi narodi i imadu aspekt dinamike, a stari statike. Zbog toga omladina u mladim narodima da i jeste u stavu svestrane aktivnosti, živo se interesuje za sve opštenarodne interese i probleme.

Tako opažamo kako omladinci još za vreme njihova sazrevanja i rasta pokušavaju da utiču da oblikuju opštenarodnu dušu. Takovi omladinci nisu zadovoljni sami sobom, teško osećaju sudbinu svoga naroda, boli ih položaj njihovog naroda u svetu, traže nove puteve, nove izlaze, trude se da bi poboljšavali i usavršavali. Oni su revolucioneri, živi su i aktivistički raspoloženi.

Samo sa zdravim duhom ima smisla zdravo telo

Uvek se i ponovo valja setiti i zamisliti na tome, da je Sokolstvo sredstvo za obrazovanje i za vaspitanje čoveka i naroda. To je upravo polazna tačka za neki misleni proces o Sokolstvu. Tako se jedino može ocenjivati Sokolstvo. Odatle mu je ili nije svoja vrednost. To mu je normalni položaj i prirodna funkcija. Tu Sokolstvo nije niti neki izuzetan primer, niti naročiti slučaj. Obrazovanje i vaspitanje može da se razmatra sa raznih tačaka gledišta: po običaju prvo načelno i principski, a posle naročito i specijalno, u pogledu kuda, zašto i čime? Ali ima jedno jedino glavno i centralno pitanje kod obrazovanja i kod vaspitanja uopšte. To je pitanje: da li čovek ima slobodnu volju ili ne? Ako čovek ima slobodnu volju, onda se ona može obrazovati i vaspitati. Ako je sve predestinirano, i ako je sve samo mehanički produkt nekog kauzalnog koneksa, dakle isto i čovekova volja, onda ne može biti ni govora o obrazovanju. Šta znači volja? To je pre svega slobodna volja, to je slobodna svest, koja iz razuma prosijava. Ona može ponekad da bude učmala i mala, može biti kad i kad deformisana i malformisana, čak može da bude i to ne retko nakrivo postavljena, okrenuta u pravcu ne vrline i bez moralu. Ali prvo je da je slobodna ima, pa makar jedno zrnce. Kad je ima pa kakova bila, onda se tek može obrazovati i vaspitati. Razume se u onom pravcu, u kome se hoće, i sa onim prilagodnim sredstvima, kakvima se raspolaze. To obrazovanje i vaspitanje je uvek delikatna i ozbiljna stvar, kako kod pojedinca, tako i kod množine, gde opet u širini vladaju drugi neki ili drugačiji zakoni, prema kojima se u poslu obrazovanja mora uzeti obzira. Svakoako je rad na obrazovanju i vaspitanju uvek težak i veoma odgovoran. Osim toga taj rad mora biti naročito stručan. To znači: vaspitanika treba prvo obrazovati i prethodno spremati za posao.

Sokolstvo kao ustanova i organizovan pokret obrazovanja i vaspitanja čoveka i naroda, mora stajati na stanovištu: da postoji slobodna volja i slobodna odluka. Ako tu Sokolstvo makar malo sumnja, onda je njegova obrazovana vrednost u najbolju ruku blizu ničijoj, a može čak da bude i negativna i destruktivna. Zatim Sokolstvo mora stajati na stanovištu stručnosti svojih vaspitača. Malo je da se ima tu oduševljenja, dobre volje, čiste namere, nego treba decidirana kakvo-

Takova omladina dava celom narodnom životu stalno nove impulse, svojom sopstvenom ispolinskom snagom tera ga napred. Ta omladina ne vrši samo regenerativnu svoju funkciju u narodu, nego u mnogo jačoj meri vrši stvaralačku i izgraditeljsku funkciju. Naša je omladina aktivno učestvovala u našem opštenarodnom životu, u oblikovanju njegove duše, u izgradivanju njegove kulture, što mu je davala pravu fizionomiju; ne samo što je učestvovala u njegovom mišljenju, osećanju i stremljenju, nego, to treba da još jedan put podvučemo, preko omladine najbolje su došli do izraza i svi zdravi instinkti našeg naroda. Omladina je imala onu unutaršnju ispolinsku motornu dinamičku silu, koja je naš život stalno terala napred. Ona beše glavni nosilac našeg opštenarodnog neintencionalnog i intencionalnog života. Ona beše glavni konstitucionalni deo duše našeg natodnog kolektiva.

Ako ovako kritički i psihološki ispitamo držanje naše omladine u najkritičnijim i najsudbonosnijim danima našeg narodnog života, jer 1914 zaista se je radilo o našem »biti ili ne biti«, tada će istorija morati priznati, da je naša tadašnja omladina izvršila svoju dužnost na način koji zapanjuje. Ako tako gledamo na značaj omladine u životu naroda, tada nam se objašnjavaju svi oni impozantni i krasno izvedeni dački štrajkovi za vreme Čuvajevog režima u Hrvatskoj, štrajkovi koji su se istovremeno izveli po celom Slavonskom Jugu. Tada nam je pojmljivo i jasno kako je omladina padala u afekte, kako je izvršavala neverovatna i najsmelija junaštva. Tada nam se objašnjavaju smeli obilježevski podvizi Bogdana Žerajića, Luke Jukića, Ivana Planinščaka, Stjepana Dojčića, tada nam je sve pojmljivo i razumljivo. Tada nam je razumljivo kako su za vreme balkanskih ratova i srednjoškole i bogoslovi ostavljali školu i bogosloviju i begali u Srbiju i Crnu Goru, da i oni najmlađi doprinesu svoj deo, da se žrtvuju, da pomognu..., jer — bez krvi nema slobode, ona se ne dobiva, već uzimlje! (Bjerson). Tada nam postaje potpuno razumljiv Gavrilo Princip, Čubrilović i njihovi drugovi, tada nam postaje savršeno logičan i jasan Vidovdan 1914 i sva ona džinovska borba koja se je iza toga dana izvela i ona silna pobjeda koja se je izvojštila i morala izvojštit!

Prof. Ljuba D. Jurković,
Ljubljana.

i prašini podiže, bezvredno je prema tome. U što se veruje, ono se jeste. Niko ne podcenjuje ni jedan napor, i ni jednu energiju. Ali pre ili ispred duhovnoga, nema ničega, a najmanje telesnoga. Pokraj svih lepih fraza o tzv. zdravlju mi kažemo: treba zdrav duh! Samo od zdravog duha može biti telo zdravo. Ima da se obrne poznata izreka, da je samo u zdravom telu zdrav duh. Jednako ili naopako shvaćena ta izreka sakriva u sebi vrlo često opasnost i laž, pod velikom površinom ima tu plućina, na tom izvoru može da se nađe otvor. Duh, dakle svest, volja, i moral, u slobodi, to je prvo. U obrazovanju i vaspitanju samo se odatle počinje, a ne sistemima gimnastike tela. Zdrav i jak duh prvo, pa tek onda sve drugo. Ako u oruđe obrazovanja volje, svesti, slobode, dobrote, istine, morala, jednom reči duha, spada i telesna vežba, — a ja sam uveren da i ona tu spada kao jedan deo, — onda se valja i treba i njome poslužiti. Samo i onda treba imati glavni cilj pred očima: telo je sredstvo, a duh je cilj. Duh ljudski, čovečanski, opšti u osnovi. Iz te osnove kao iz korena preko jakog stabla razne grane, jake, mlade, sveže grane krunice. To je taj naročiti duh nacije. A na tim nekim granama ogranci, listovi i cveće, sve do savršenstva. To je taj sokolski duh. Ali postoji organska celina duha, i taj organski celokupni duh jeste predmet obrazovanja uopšte, a naročito i osobito obrazovanja nacionalnog i sokolskog. Treba upotrebiti mnogo sredstava, i latiti se raznog oruđa, da se taj nazidavajući i težak rad obavi, mislim uspešno obavi. Jednom rečju, treba upotrebiti sva sredstva, i latiti se svekolikog oruđa u tome naporu. Tako onda mora i kod Sokolstva da cilj opravdava sredstvo! —

Mogućnost pogreška je čoveku uvek data. Ali ta nam okolnost ne može umanjiti beskrajinost naše volje, ni uništiti sigurnost našeg dela. Danas je potrebna, upravo ceo svet pa i naš narod je gladan lekovitosti i osvećenosti napora volje i učinjenog dela. Govoreći teoretski, često izgleda sve jednostavno, lepo i lako. Prede li se u primeni na slučaj, sve postaje drugačije i teže. Apsolutnog jamstva nema nikada u životu. Ne zato, što ga zaista nema. Nego zato, što sasvim si-

gurno postoji nešto, što je za nas za uvek nedostižno i nedomažno. Svrha duha našeg je prema tome u traženju. Zato n. pr. ako ima dva ili više gledišta na jednu stvar, i jedno gledište jest ili se čini da jeste verovatnije od drugoga, to još ne znači da treba uzeti i upotrebiti ono što izgleda verovatnije, jer je i neverovatno moguće, pa čak možda i jače i bolje. Apsolutne i nepogrešive sigurnosti nema i ne može ni sokolsko delanje da ima. Ali zato postoji i jeste jedna moralna određenost i omeđenost, pa makar u najširem smislu. Bez toga nema realnog života, pa ni sokolskog. Sokolstvo ima, da se tako izrazim, da ga u cilj prosećnoga, pa bilo kroz najgore, bilo kroz najbolje! A glavni je cilj obrazovanje i vaspitanje čoveka i nacije, u celokupnosti duha i tela, a prvo duha.

Dodirnuću ovde u kratko još dve stvari. Između vaspitača i vaspitanoga postoji uvek vezan i čvrst odnos. Ima jedna celina ne samo idejna, nego skroz praktična i realna, koja oboje spaja i drži nerazdvojno zajedno. Duh započinje delo. Ali odmah zatim delo postaje samostalno i slobodno, i može sada ono da izaziva duh. Bez promena načela može tako da se menja ceo događaj. A drugo je ovo: snaga volje i dela ubačene u život, ne mogu više da se povlače natrag, a najmanje mogu da se pobrišu ili unište. Postoji prvenstveno trajnost obojega, koje je iznad naše snage. A postoji i jedna inercija zavilanih energija, koja lako može da nadživljuje sve promene. Usled toga prestaje svaka oštra granica starog i novog. Mogućnost napredka svakoga većeg pokreta je samo u transformaciji postojećeg, a ne u stvaranju iz ničega.

Prema svemu tome mora Sokolstvo uvek imati na umu: da je živ rad na obrazovanju i vaspitanju čoveka i nacije širok, moćan i velik, da na raznim sektorima toga većnoga kruga stoji ukupne razne snage, da na jednom takvom sektoru upinje i Sokolstvo sa svojim naporima, ali da sve to zajedno mora da ima jedan razuman cilj. Taj razuman cilj jeste vrlina. To je jedini siguran znak zdravlja duha. A samo sa zdravim duhom ima smisla neko zdravo telo.

Dr. Laza Popović, Zagreb.

Sam karakter Jugoslovenskog Sokola, kao Sokola koji obuhvata Srbe, Hrvate i Slovence, kojemu je temeljna ideja jugoslovensko narodno i državno jedinstvo. Izložio sam, da su ranije postojali zasebno Slovenački Sokol, zasebno Hrvatski Sokol i zasebno Srpski Sokol, ali da se je na skupštini u Novom Sadu dne 28. juna 1919. zaključilo i izvelo ujedinjenje svih prijašnjih Sokola u jedan, u Jugoslovenski Sokol, u Jugoslovenski sokolski savez, a samo da su izvesne manjine ostale van tog Jugoslovenskog Sokola. Pretstavio sam brojčanu silu Jugoslovenskog Sokola te istakao da su i Kralj i Naslednik Prestola jugoslovenski Sokoli. Naglasio sam konstruktivni karakter rada posleratnog Sokola te njegov nadpartijski karakter. U drugom delu svoga referata prikazao sam pitanja, koja će se rešavati na zagrebačkom Saboru: Sokolska ideja kao osnova sokolske organizacije; odnosaj Sokola spram države i naroda; Sokolstvo i škola; Sokolstvo i vojska; Sokolstvo i selo; odnosaj Sokola spram drugih organizacija, prema veroispovesti, politici i t. d.; dalje da će se rešavati organizaciona i tehnička pitanja, te da će se prigodom tog Sabora održati i prva konferencija delegata sokolskih Sokola. »Bio bi sretan«, rekao sam na kraju, »kad bi se mogao vratiti u domovinu sa veseljem, da sam uspeo zbližiti Sokola poljskoga i Sokola jugoslovenskoga te da Jugoslovenski Sokol može Poljskom Sokolu poslati službeni poziv na sabor u Zagreb«.

Pojedinosti iz razgovora te varšavske konferencije više se ne sećam. Mogu samo da navedem još to, da

sam među drugim isticao i to, da je učestvovanje u kulturnim priredbama u inozemstvu deo spoljašnje politike; da se naše slobodne države ne smeju držati pasivno; da svaka apstinencija škodi; da je za Poljsku došlo vreme da se ispolji u slovenskom svetu, gde su joj do sada i Sloveni sami otežavali položaj i t. d.; da je jugoslovenski Sokol već priredivao »poljske večeri« te da će ih i još prirediti i t. d.

Stvar je uspeła. Na zagrebački sokolski sabor i slet u avgustu 1924. došla je delegacija poljskog Sokolstva, i to sedam članova i 2 članice, pod vodstvom staroste br. Adama Zamojskoga. Kao delegati došli su sa starostom braća: načelnik br. dr. Česlav Klos, inženjer, br. dr. Aleksander Šćepanski (koji već od jeseni 1922. nije bio više konzul u Zagrebu), br. Vitold Tirakovski i br. Dajkowski. Jednog jutra pretstavio sam — mislim, da je to bilo u kavanu »Zagreb« — poljske delegate starosti br. E. Ganglu.

Delegati sokolskih Sokola u Zagrebu su dne 18. avgusta u načelu zaključili osnivanje Slovenskog sokolskog saveza, izabrali u tu svrhu jedan privremeni odbor te br. Zamojskome, kao pretsedniku tog odbora, preporučili da najkasnije do kraja 1924. sazove konferenciju, koja bi zagrebački zaključak dalje ostvarila.

God. 1926. osnovan je u Varšavi Slovenski Sokolski Savez.

Dr. Fr. Hešić, Zagreb.

* S tom stvari u vezi je moj članak u zagrebačkoj »Riječi« od 21. avgusta 1924.

Sokolstvo i srodne ustanove

Soko Kraljevine Jugoslavije je sigurno najjača, ali nije jedina ustanova fizičkog vaspitanja naroda u Jugoslaviji. Istina, Sokolstvo nije samo ustanova fizičkog vaspitanja, ono ima i drugih zadataka za potpuni, svestrani odgoj dobrih građana, ali je Sokolu u još uvek, a tako i mora biti, glavno sredstvo rada telesno vežbanje radi fizičkog vaspitanja. U tom radu na fizičkom vaspitanju pojedinaca, a preko njih naroda, Sokolstvo je dužno da pazi na sve srodne i slične ustanove, koje vrše, ili bi hteli vršiti sličnu funkciju.

Taj problem praktične saradnje Sokolstva sa srodnim organizacijama i ustanovama fizičkog vaspitanja mnogo je složeniji i teži u bratskoj Češko-slovačkoj, gde zakon o Sokolu ne postoji, i gde Soko nema monopol toga rada: tamo ne samo da postoje srodne organizacije i slične ustanove, tamo postoje sasvim iste organizacije, samo s drugim namerama, s drugim ciljevima, a rade na isti način, po uzoru na velike sokolske uspehe. To su njihove poznate radničke telovežbene organizacije, pa razna partijska i verska gimnastička udruženja, manjinske i identističke organizacije. Osim toga je u Češko-slovačkoj mnogo bolje organizovan pokret skautski, turistički, sportski, pa i ono najnovije, vrlo malo organizovano, ali vrlo jako individualno ili porodično taborovanje (kemping). U Češko-slovačkoj se je Sokolstvo zato našlo pred težim pitanjem, ili tačnije pred složenijim nizom pitanja, pa je moralo da vrlo oprezno i dugo rešava pitanja raznih odnosa sa srodnim, sličnim, pa čak i istim organizacijama fizičkog vaspitanja.

Mi se ne smemo zadovoljno i bezbrižno uljuljivati u san zadovoljstva, i prepuštati sudbini ili slučaju, da kod nas reši ta pitanja, koja samo za slepe ne postoje, i koja je sokolska organizacija kao najjača prva dužna da rešava, da povede i zadrži inicijativu. Prvo zato, što ni jedan zakon nije dovoljan da do kraja reši pitanje fizičkog vaspitanja u Jugoslaviji, jer zakon treba provesti, i treba ga kontinuirano provoditi, a drugo zato, što nam aktuelni događaji hitno nameću ta pitanja.

Spomenuću samo neke od najnovijih, poslednjih stvari. Pre nepunu godinu dana donesen je Zakon o obaveznom fizičkom vaspitanju omladine Kraljevine Jugoslavije. Ovaj postavlja sklop svih pitanja telesnog vežbanja u Jugoslaviji na novu, priznaju, prilično opširnu i zato tešku osnovicu, i sam traži i pretpostavlja saradnju baš svih faktora telesnog vežbanja u Jugoslaviji. Za izvršenje svega onoga što taj zakon i njegove obveze traže, ne samo što nije dovoljna ni vrlo jaka sokolska organizacija, nego ni sve ustanove fizičkog vaspitanja u Jugoslaviji skup! Jasno je svakome, da je kraj tih poteškoća saradnja i međusobna pomoć svih srodnih ustanova svakako potrebna, i da na njoj treba praktički i brzo raditi. Barem jednako brzo, kao što treba rešavati pitanja, koja je nametnuto spomenuti Zakon o obaveznom fizičkom vaspitanju, koji čeka na veliki i razrađeni plan rada, u kojemu će glavna stvar biti baš ta složna i potpuna saradnja svih komponenta fizičkog vaspitanja.

Ministar fizičkog vaspitanja brat dr. G. B. Anđelić imenovao je pri svom Ministarstvu naročiti Savetodavni odbor od 20 lica, koji će mu svojim

stručnim savetima pomagati. Ako se malo bolje pogleda, lako se vidi, da baš sastav ovog Savetodavnog odbora manifestuje ono, što smo u uvodu rekli, preku potrebu da se sokolske i slične ustanove nađu na zajedničkom poslu, prijateljski i priprave na svaku iskrenu i korisnu saradnju. Ono što će Savetodavni odbor kao savetnik, i ono što će Ministar fizičkog vaspitanja učiniti kao nadzorna vlast, ono isto treba da u interesu najšireg i potpunijeg rada na uzgoju što boljih pokolenja učine i sve komponente fizičkog vaspitanja u Jugoslaviji.

Još ima važnih pojedinosti, koje nam nameću ne samo rešavanje, nego baš hitno rešavanje ovih stvari. Eto zbor župskih načelnika i načelnika u Beogradu je među ostalim važnim stvarima rešavao i o saradnji Sokolstva sa Sportom, i doneo je rešenje, koje iz temelja izmenjuje dosadašnje oblike te saradnje. Možda s malo kojom deonicom općeg fizičkog vaspitanja u Kraljevini Sokolstvo ima toliko zajedničkih pitanja, koliko ih ima sa Sportom, i zato je skrajnje vreme, da se iskreno i lojalno sa obe strane pristupi konačnom rešenju. Pitanja uspeha u zajedničkoj stvari, pitanja što boljih rezultata u odgoju zdrave omladine neka bude jača i odlučnija od pitanja, često štetnih, a uvek suvišnih prestiza i prioriteta, nadležnosti i forme.

Još je jedna vrlo aktuelna stvar: prigodom proslave Olimpijskog dana o. g. i Sokolstvo je bilo pozvano, da kao pravi član Jugoslovenskog olimpijskog odbora i kao organizacija, koja je Jugoslaviji dala olimpijske pobednike i nagrade, svojim primerom pokaže, kako i koliko treba raditi na što boljem i potpunijem reprezentova-

nju nacije na velikim međunarodnim sletovima najboljih majstora svih grana telesnog vežbanja, na Olimpijadi. Naš je Sokolski savez preko svojih Načelnika pravi član toga olimpijskog odbora, sa svima pravima, i da bome: sa svima dužnostima! Međutim u vrlo malom mesta je Sokolstvo s voljom, razumevanjem i pripravnim pristupilo manifestacijama, a još manje praktičnoj saradnji za olimpijske svrhe. Koliko Načelnstvo Saveza, toliko i sve ostale jedinice velike i moćne sokolske organizacije, trebale su da iskreno i s voljom pristupe i ovom poslu, koji nije suvišan niti nepotreban, i trebalo je Sokolstvo, tu, na tom terenu da se iskaže pred svima ostalim faktorima fizičkog vaspitanja u Jugoslaviji, jer su baš svi ti faktori to i očekivali od Sokolstva. Na ovo pitanje treba da se još vratimo, jer je to posebno pitanje od velikog interesa, s jedne strane radi priprema Sokolstva za velike olimpijske gimnastičke utakmice 1936. a s druge strane radi velikih propusta, koje smo mi Sokoli učinili kod proslave olimpijskog dana 1933 i 1934, da bi sve to popravili lojalnom i energičnom saradnjom na olimpijskim danima 1935 i 1936. Ove spominjemo ovo samo kao deo općeg pitanja na koje želimo da svratim pozornost naše sokolske javnosti.

Moglo bi se istaknuti još nekoliko detalja u ovom problemu saradnje Sokolstva sa ostalim ustanovama fizičkog vaspitanja. Istina — u našim »Putevima i ciljevima« imamo idejno razređene i rešene smernice toga rada: tamo je predviđena bratska i skladna saradnja s vojskom i školom, ali nije idejno rešavanje samo po sebi dovoljno, trebamo mi i drugih praktičnih, efektivnih planskih pothvata i radova u toj saradnji. I teoretskih, i stvarnih kod primene teorije. Postoje i pitanja izvan »Puteva i ciljeva«, kao što je saradnja sa streljačkim društinama, sa planinarskim udruženjima, sa skautskim (problem opadanja broja naraštaja) organizacijama, sa sportskim ustanovama, od najviših do lokalnih. Imamo pitanja saradnje s nastavnicima gimnastike, s učiteljima i učiteljskim školama, s lečnicima i higijenskim zavodima, s drugim raznim organizacijama, a na koncu kao najvažnija, saradnja s Ministarstvom fizičkog vaspitanja naroda u svima onim inicijativama, u kojima Sokolstvo treba da učestvuje, a ne učestvuje samo!

Sva će ova pitanja, s gledišta općeg fizičkog vaspitanja u Jugoslaviji, verovatno, rešavati Savetodavni odbor pri Ministarstvu fizičkog vaspitanja naroda, ali sva ova pitanja treba da sa svoje strane rešavaju i Sokoli u svojoj organizaciji, i da se spremne ne samo na idejno i teoretsko zaključivanje, nego i na potpuno praktično primenjivanje svega potrebnoga, da ta saradnja svih faktora telesnog uzgoja jugoslovenske omladine bude što uspešnija i potpunija. Velike energije, koje se u našoj organizaciji troše često i na nepotrebne i suvišne, davno već rešene stvari, veliki trud i dugo vreme, što ga mnogi od naših posvećuju jalovom teoretisanju i izmišljanju novih alternativa, za stvari, koje je još genijalni Tirš na početku organizovanja sokolskog pokreta do kraja uspešno objasnio, mogle bi se uložiti u rešavanje i primenjivanje novih poslova, vrlo važnih i teških, što ih novo vreme postavlja sokolskoj organizaciji. Napredno, savremeno prilaziti, oboružani najdelatnijim poznavanjem stvari, svima poslovima, koji i na nas delomično ili u celini spadaju.

Hrvoje Macanović, Zagreb.

Telovežba u helensko klasično doba

Poznato je, koliko je osnivač Sokolstva dr. Miroslav Tirš bio zanesen životom i kulturom starih Helena, čije je klasično doba poznao u detalje. To ga je poznavanje grčke klasičke uvelike i inspirisalo kod praktičkog i ideološkog izgrađivanja Sokolstva.

Namisaio mi je stoga da ovde prikažem način telovežbe i prirediti igara kod starih Helena, koje su kod njih tvorile važan faktor njihovog života uopšte. Telovežbi se pridavala eminentna važnost, i od pojedinaca, i od države kano celine. Telovežba je sačinjavala deo njihove državne politike, o njoj su postojale zakonske norme, jer su ju cenili kano vrlo važno odgojno sredstvo, ispravno shvativši, kako je kasnije i Monteni nakon 20. stoleća (1580. g.) rekao, da se ne odgaja telo, ne odgaja se ni duša, nego se odgaja čovek. Trebalo je da proteče više od 20 vekova, pa da čovečanstvo dođe opet do one spoznaje o važnosti telovežbe, kakova je postojala u ono klasično doba. Nekada mladići u herojskoj Sparti nisu poznavali dokonice. Likurg je dopuštao odmor samo starosti. Mladići i muševci spartanski provodili su vreme u neprestanoj telovežbi i u vežbanju u ratnim veštinama. Atena nije bila toliko eminentno ratnička kano Sparta, ali i tamo su mladići, po-

stigavši dobu efeba, u 18. godini vršili vojnu službu u graničnim utvrdama Atike. U Ateni se osim sistematske telovežbe gajio i sport. Pripadalo je otmenom tonu gajiti plemenite konje, prirediti utrke na kolima, u koja su bila upregnuta po 2 ili 4 konja. Te su borbe i utrke s kolima bile stalna atrakciona tačka kod velikih nacionalnih igara, koje su stalno bile prireditivane u gradovima stare Grčke. I jačački sport razvio se u Ateni do velikog umeća. Jašili su bez sedla i uzendija držeći se bedrima na svojim vaterenim i plemenitim konjima, vešto i ponosno, da je telo jahača i životinje sačinjavalo jednu divnu celinu, kako nam pokazuju skulpture partenonskog hrama na večnoj Akropoli. I lov su Heleni smatrali kano sport, koji je iziskivao telesne napore, veštinu i odvažnost.

Mesta određena za telovežbu i prireditivanje igara, zvala su se *gymnasion*. Odatle i ime telovežbi gimnastika.

Celo slobodno vreme kroz dan provodili su Grci u svojim gimnazijama. Nisu se gimnastikom bavili samo mladići, nego i odrasli muševci, nastojeći da sistematskom telovežbom telo sačuvaju gipkost i mladenačku svežinu. Umetnici kipari dolazili su u gimnazije da promatraju vežbače kod natecanja, jer su oni kod telovežbe bili

Prve posleratne veze s poljskim Sokolstvom

Godine 1918. uspostavljena je Poljska, ali naše veze s njom bile su u prvim godinama slobode vrlo slabe, zapravo ih uopće i nije bilo. Odmakla nam se Galicija, koju smo između poljskih zemalja do onda jedinu nešto bolje poznavali, jer je kroz 150 godina bila u Habsburškoj Monarhiji; Varšava i čitava bivša ruska Poljska bila nam je tuđa; malo nam je bila poznata poznatija Poljska, koja je ranije bila prusko-nemačka provincija.

U takvim prilikama naići će onaj, koji bi htio da naveže veze između jugoslovenskog i poljskog Sokolstva, na poteškoće; teško je raditi tamo gde čovek ne poznaje ljudi.

Ja sam se poljsko-jugoslovenskih sokolskih odnosa latio u početku godine 1922; za juli-avgust te se je godine spremao jugoslovenski slet u Ljubljani. Zeleo sam da na taj slet dođu i poljski Sokoli. Sećam se, da sam o toj stvari razgovarao s onodobnim konzulom Republike Poljske u Zagrebu, br. drom Aleksandrom Šćepanskim, sadanjim potstarostom Saveza poljskog Sokolstva, te o nameravanom ljubljanskom sletu poslao dopis u Poljsku; budući da ni s jednom poljskom sokolskom organizacijom nisam imao neposredne veze, poslao sam dopis nekim svojim prijateljima, moleći ih za posredovanje; držim, da je jedan od tih mojih adresata bio g. Matej Sukiević, književnik u Krakovu, direktor »Doma Matejkovca«, s kojim sam se god. 1918. u Krakovu dobro upoznao, a drugi g. Stanislav Raskovski, načelnik u Ministarstvu za javna dela u Varšavi, koji je 1920. bio u Jugoslaviji (te o ovom putovanju napisao i jednu brošuru). Dopis mi se nije sačuvao, te mu zato sadržinu ne mogu detaljnije navesti. Dne 31. marta 1922. poslao sam drugi dopis; u njemu sam dao konkretnije podatke o ljubljanskom sletu, koliko sam ih onda, 4 meseca pre sleta, mogao dati: da već 23. jula počinju tako zvani pretsletski dani, a da pak pravi slet počinje istom 11. avgusta, da se nastoji za učesnike sleta dobiti 75% popusta na jugoslovenskim železnicama, da će biti pripremljeni stanovi za one koji se na vreme prijavu i t. d.

Uspeha moja akcija nije imala. Nije ga ni mogla imati, i to iz različitih razloga: prvo: nisam imao neposrednog kontakta s poljskim Sokolima, drugo: predaleki smo još bili jedni drugima, te slabo orijentirani o prilikama bratskih zemalja. Sigurno poljski Sokol, kao savez, iz organizacionih uzroka još nije bio spreman za tako daleki izlet. Mnogo je interesa za poljske Sokole baš god. 1922. imao pokrajinski slet Sokola-Matice u Lavovu, koji se je održao od 23. do 25. juna

kao jubilarni slet (kao 55-godišnjica osnutka prvog poljskog Sokola, lavovskog Sokola). Da li je jugoslovenski Sokol bio pozvan na taj lavovski slet, ne mogu reći; valjda nije; između lavovskog sleta i jugoslovenskog Sokola ne nalazim nikakve veze.

Ipak su neki Poljaci u sletске dane došli u Ljubljani; bili su to, ako se ne varam skauti, a i taj njihov dolazak bio je slučajna. Naknadno sam se naime uverio, da me sećanje nije varalo. Putovala je onda Jugoslavijom skupina poljskih skauta te je došla i u Ljubljani »da pozdravi naše Sokolstvo«, kako kaže ljubljansko »Jutro« od 15. avgusta 1922. »Devet poljskih skauta, samih jakih mladića«, učestvovalo je u velikoj sokolskoj povorci tog dana.

Naredne godine, 1923, bio sam od marta do oktobra u Varšavi; kao gost predavao sam o Jugoslaviji na varšavskom univerzitetu. Razume se, da sam onda sklopio mnogo ličnih veza te mi je zato od onog vremena bilo mnogo lakše poduzimati akcije u Poljskoj.

U proleću 1924. donele su neke nove vesti, da bi zagrebački separatistički krugovi hteli da poljske Sokole privuku na neku svoju manifestaciju. To se mora pod svaku cenu da spreči rekao sam sebi, i tim više, što se je za avgust te godine spremao »sabor« i slet jugoslovenskog Sokolstva baš u Zagrebu. U aprilu sam otputovao u Varšavu te sam preko tamošnjih prijatelja (držim da ponajviše preko g. Raskovskog i g. A. Dostala, književnika, došao u vezu sa Sokolom). Soko je na sam dan 15. aprila sazvao konferenciju, na kojoj sam ja imao da referišem o svojoj misli (mislim, da je to bilo u ulici Miodavoj 14). Na konferenciju je došlo prilično mnogo Sokola. Pretsedao je starosta br. Adam Zamojski; tada sam ga video prvi put. Pažljivo su slušali moj referat; osobito se sećam br. Zamojskoga, kako je pazio na moje reči — na reči do onda mi nepoznatog Jugoslovca. Očrtao

* Kako je još nedostajalo uzajamne orijentacije pokazalo se je baš prigodom tog lavovskog pokrajinskog sleta. Galicijski Sokol imao je iz predratnih vremena veza s Hrvatskim Sokolom u Zagrebu, Lavovski Sokol, ne orijentujući se sigurno u jugoslovenskom razvoju, dne 14. juna 1922. poslao je poziv na svoj slet Hrvatskom sokolskom savezu u Zagreb, i to na rukovod. Fr. Bučara, koji je imao najbolje veze s Poljacima. Hrvatski Sokol nije mogao poslati ni jednog delegata, nego je samo pismeno čestitao, izvinjavajući se da je poziv prekasno stigao. Na lavovskom sletu staroste poljskih Sokola br. Zamojskoga nije bilo.

goli. Tako možemo da pojmimo onu klasičnu lepotu skulptura Fidije, Praksitel, Polikleta, Lisipa i mnogih drugih, koji su na vežbalištima gimnazija bili inspirisani harmoničnom lepotom nagog tela mladenačkih vežbača. Mi se danas divimo skladu i savršenstvu tela helenskog bronzane statue mlade atletičarke (sada u Berlinu), i Lisipovom apoksiomeni (mladi vežbač sa strugaljkom, kojom se čisti od znojne prašine i ulja) ili Polikletovom doriforu (kopljanik, oba kipa nalaze se sada u Vatikanu). Modeli za takova vajara dela, mogli su se nalaziti samo u gimnazijama, gde se gajila uzorna telo vežba. Ono proporcionalno prirodno razvijeno telo do savršenstva izraz je i telesnog zdravlja, plemenitog odgoja, samosvesti i lepote duše.

Ljudi su dnevno dolazili u vežbališta, da promatraju telo vežbe i natecanja, pa možemo ustvrditi, da je gimnastika uživala kod Helena opšte narodni interes.

U gimnazije dolazili su učenjaci i filozofi, oko kojih su se okupljali njihovi učenici, pa odatle potiče i ime gimnazija, našim današnjim srednjim školama.

Život u gimnazijama provodio se ozbiljno. Telo se gimnastikom, borbama i plemenitim sportovima čeličilo za napore, što ih donosi život u miru i ratu, a duša odgajala svima plemenitim vrlinama. Nije bilo Helena u doba evata helenske kulture bez temeljitog telesnog obrazovanja u kojem gimnaziji.

Sokolstvo neka teži, da naši sokolski domovi budu za nas i za odgoj naše mladeži ono, što su gimnaziji bili za stare Helene. Cilj im je bio harmonična telesna lepota i krepostan odgoj mladeži, da iz nje postanu muševiti spremni i sposobni, da brane svoju otadžbinu.

U natecanjima borili su se za pobjedu, a nagrada pobjedniku bio je samo skroman venac, koji mu je donosio opšte poštovanje i slavu.

Svi su gimnaziji bili državne ustanove. Država je gradila u svim većim gradovima potrebne zgrade i uređivala teren za održavanje igara, a te su građevine bile najpompozantnije tvorbe starohelenskog graditeljstva.

Atena je imala tri gimnazija: akademijsku, liječnicu (licej) i kinosarg. Svi su oni bili svrshodni, praktički i raslošno uređeni. U seni drveća nalazila se palestra za hrvanje, zatim prostori za bacanje koplja i diska, te peskom nasuti put (dromos) za laku atletiku, trčanje i skakanje. U samim zgradama bile su posebne prostorije za svlačenje, oblačenje, za mazanje tela maslinom i uljem, za tople i hladne kupke, spremište za sprave, i stan za nadzornika. Oko zgrade niže se hodnici sa vitkim stupovima; sve odiše lepotom, otmenošću duha i higijenskim uređenjem. U sklopu svakog gimnazija bio je i hram, jer je svaki od njih bio posvećen nekom božanstvu. Svuda unaokolo stoje spomenici i statue pobjednika. Oko vežbališta poredana su amfiteatralna sedišta za gledaoce.

Gimnastičari vežbali su redovno proste vežbe. Sprave i vežbe na spravama nisu Grči poznali. Glavni deo vežbi na njihovim nacionalnim igrama sastojao je iz trčanja, skakanja, bacanja koplja, bacanja diska i hrvanja. Te discipline tvorile su tako zvani petoboj (pentathlon). Glavna i najviđenija disciplina bila je trčanje, u čemu su Heleni postigli začudne rezultate. Trčalo se na uređenoj stazi od dubokog peska, tako da je teren bio mekan. Trkači su bili goli, ili u bojnoj opremi. Kasnije natekali su se u trčanju samo s kacigom i štitom, kako nam prikazuje slika (olimpijske igre) od Ludvika Neua.

Skakanje sastojalo se iz skoka u dalj i skoka u vis, prosto, bez pomoćne otkočne daske. Skok u dalj pojačali su posebnim utezima, koje su držali u rukama, davši s njima jači zamah pred napred kod otkoka, da bi telo odmah održalo ravnotežu.

Koplje je bilo lagano, a ovijeno remenom tako, da se u letu okretalo oko svoje osi. Koplje su nastojali baciti ne samo što dalje, nego i tačno pogoditi određeni cilj.

Disk, željezna ploča u promeru od nekih 20 cm velika, uhvatili bi desnom rukom, zamahnuli nekoliko puta, i bacili prema napred, što dalje moguće. U nastupu pre bacanja diska, nosili su vežbači disk u levoj ruci, da se štediti desna ruka za bacanje; tako nam barem prikazuju oba glasovita kipa bacaca diska (diskobolosa) u studiju bacanja i kod nastupa.

Hrvanje, kao peta disciplina glasnog petoboja, razvila se kod Grka do velikog umeća. Nije se toliko pazilo na samu fizičku jakost, nego su postojala tačna pravila i određeni hvatovi, na koje je u borbi trebalo paziti. Tako je trening, veština i spretnost (duševni faktori), često triumfalno nad grubom fizičkom snagom.

Grči su naročitu važnost polagali na to, da im vežbači podjednako vežbaju svih pet veština petoboja, jer samo onda gimnastika doista koristi celom telu, da se harmonički i podjednako skladno razvije.

Jednolično treniranje i gajenje samo jedne discipline telo vežbe, lakše je istina dovelo do pobjede u toj di-

sciplini, ali ono je konačno dovelo do postanka atletizma. Grči su u doba evata helenske kulture zazirali od takove stranputice u telo vežbi. Atletizma je gimnastika postala zvanje, profesija od koje su živeli, a ne da im ona bude sredstvo za plemeniti odgoj tela i duše. Zato su Grči prezirali atletike. Sam veliki traged Euripid kaže, da od svih hiljadu zala, što ih imade u Heladi, najgore je zlo atletika. Telo im je razvijeno samo u jednom smeru, nelep, jer nije proporcionalno. Duh im zaglupljuje, i dovoda ih do surovosti. Borba postaje nelep i niska, samo da pogoduje strastima i instinktima prostog puka, a daleko je od plemenitog natecanja u telesnim i duševnim vrlinama. Atletike držali su Grči manje sposobnima i za vojnu službu, jer njihova tela pretrpana mesom nisu podnesna za podnašanje ratnih napora, gladi i žeđe, te zime i sunčane žege.

Profesionalni atleti zazirali su od plemenite lakoatletске telo vežbe, oni su se posvećivali šakanju, koje je kod Spartanaca uopšte bilo zabranjeno.

Za šakanje atletike su omatali ruke i podlaktice naročitim remenjem, tako da udarac bude bolniji, pače krvav. Šakanje se spajalo s hrvanjem i zvalo se jednim imenom pankracion (sveopšta borba).

Kao što je gimnastika bila zajedničko dobro Helena, još općenitije bilo je sudelovanje kod velikih priredaba i gimnastičkih natecanja. Helenske su igre bile opšte narodna manifestacija, slično našim sokolskim sletovima, kod kojih je svaki slobodan čovek imao pravo da prisustvuje, koji se ponesio helenskim poretkom.

Odabrani vežbači i gimnastičari žudili su za natecanjem i za pobjedom. Prilike bilo je dosta. Svaki veći grad obdržavao je svoje tradicionalne igre posvećene nekom grčkom božanstvu, u čiju su se slavu, i pod čijom zaštitom, one i priredivale.

Od svih ovih igara ipak su četiri priredbe nadilazile po svom značenju i značenosti sve ostale: to su bile t. zv. **nemeje**, u gradu Nemeji, u Arkadiji, zatim **istmije**, u Korintu na Istmu, **pitijeke igre**, u Delfima, i napokon najznačajnije, **olimpijske**, na Olimpiji u Elidi.

Način i redosled igara bio je kod svih uglavnom isti, samo su se pitijeke igre u toliko razlikovale od ostalih, što su bile posvećene bogu Apolonu, zaštitniku Muza, pretstavnicu svijlu lepih umetnosti, pa su na njima u prvom redu nastupali pesnici i muzičari, da se natežu za pobjednički venac u svim lepim umetnostima.

Od tih četiriju, najpompozantnije su bile olimpijske igre. One su se održavale u Olimpiji redovno svake četvrtve godine. Njihov početak seže u davno doba, a na glas su došle u ono doba, kad su Spartanci zadobili hegemoniju na Peloponezu. Od god. 776 pre Krista, beležena su sva imena pobjednika (olimpijčike) na tim znamenitim igrama. Te je godine u trčanju pobjedio Koreb, čije je ime po tim igrama ovekovečeno.

Od godine 776 datira i grčko računanje vremena po olimpijadama; toliko su im važnost pridavali stari Heleni. Svaka je olimpijada obuhvatala vreme od 4 godine, razmak između jedne i sledeće igre.

Glava pobjednika ovenčana je vencom spletenim od grančica posvećene masline, koje su bile ubrane posebnim zlatnim nožem. Slava pobjednika sežala je po celoj Heladi, čak i u najudaljenije grčke kolonije.

Kano triumfator vraćao se pobjednik u svoj rodni grad, jer slava njegova bila je i slava njegove porodice i njegovog rodnog grada.

Upravljači i sudije na olimpijadama zvali su se helanodiki, koji su odabirani iz redova eleja, sledbenika eleatske filozofske škole (po gradu Elea u Lukaniji).

Kada se približavalo vreme igara, raspisali su helanodiki opšti mir. Svaka raspra i ratovanje tada je među gradovima prestajalo. Ceste, koje vode Elidi, proglašene su svetima. Sve pokrajine i gradovi slali su svoja poslanstva i natekali se, da ta budu što sjajinja. Množina naroda, koja je hrllala k Olimpiji, jedva je nalazila mesta u okolici Olimpije. Izgrađene su stoga bile zgrade, podignuti čadori i kolibe, a pridolazili su odasvud i gostioničari i trgovci iz čitave Grčke. Tu su se sastajali filozofi i pisci. Tu su napisana mnoga znamenita dela grčkih klasika. Olimpija je nabujala u veliki grad, koji se nabrzao opet smirio, kad su igre bile završene, jer u tom svetom mestu, nije se niko smeo trajno zadržavati; samo su sveštenici i njihove sluge tamo stalno boravili.

Tamo gde reka Alfej protiče iz bregova Arkadije, da kroz olimpijsku dolinu proteče do mora, stajao je veličanstveni hram najvišeg božanstva. U blizini desne obale Alfeje, do same reke, protezala se zidom ograda sveta postojbina božanstva, zvana Altis.

Na tom su se mestu odigravale olimpijske igre, tu je bilo mnoštvo kipova božanskih, najveće svetinje starih Helena. Tu je bilo mnogo zavetnih darova, bezbrojnih statua i spomenika pobjednika na tim igrama. Tu se nalazio žrtvenik, gde su se Zeus u slavu žrtvovali hekatombe, za vreme igara.

Hram Zeusa, vrhovnog božanstva grčkog, nadvisivao je i natkriljivao svojim lepotom i grandioznošću sve ostalo. Ta Zeusu u čast su se i priredivale olimpijske igre. Hram je sagradio elidski graditelj Libon, i dovršio ga tek za vreme peloponeskoga rata. Hram je bio ukrašen mnogobrojnim mramornim radovima Fidije i njegovih učenika. U nutrini hrama postavljen je bio kip Zeusa, od Fidije, isklesan iz mramora, i optočen zlatom i slonovom kosti. Taj je kip jedno od najdivnijih dela helenske klasičike. Na podnožju toga kipa primali su pobjednici igara venac, skroman znak slavne pobjede. Tu su se i zavetovali natecatelji pre igara, da će se časno boriti i pridržavati odredaba helanodika.

Ispod Altide ležao je stadion, 600 stopa duga staza za trčanje, na kojoj se odigravao deo igara. Oko staze bila su poredana amfiteatralno sedišta za gledaoce. Malo poniže stadiona, ležao je hipodrom, trkalište za utrke na kolima i za natecanje u jahanju. Igre su određivane tako, da padnu za prvog punog meseca iza letnjeg suncovrata.

Čitava priredba je trajala pet punih dana, jer je tokom vremena postala vrlo obilata, obuhvatajući sve moguće vežbe i discipline grčke gimnastike i sporta. Za trčanjem pridošao je pentatlon (petoboj) i pankracion (hrvanje), zatim natecanje mladića u hrvanju, pa znamenite utrke na kolima sa po 2 i 4 konja. Svako veče bio je pobjednik toga dana ovenčan pobjedničkim vencom ispod kipa vrhovnog božanstva.

Pesnici su pevali himne u slavu pobjednika. Doista, postao je neumrlim onaj, koji je imao sreću, da bude opevan od Simonidesa ili besmrtnog Pindara. Ko je tri puta uzastopce pobjedio, stekao je pravo, da mu statua bude izložena u Altidi.

Olimpijske igre bile su na vrhuncu značenosti u 6 i 5 stoleću, do peloponeskoga rata.

Priredbe tih igara preživle su daleko slobodu stare Helade. Čak pod Rimljanima one su bile nesmetano nastavljene, dok im kršćanstvo nije zadalo smrtni udarac, valjda iz mržnje prema paganskoj golotinji.

Prošao je srednji vek, i na koncu novoga veka uskrsmule su ponovno olimpijske igre, ali one danas nisu više ograničene samo na jedan narod, ili jedan grad, nego su postale svojina i dobro celoga čovečanstva. Svake četvrtve godine sastaju se u drugom kojem velikom gradu odabrani gimnastičari i sportaši, svijlu naroda sveta, da se bore za prvenstvo i pobjedu, te da pokažu ljudima ne samo napredak, skladnu lepotu i veštine tela, nego i plemenitost duha, discipline i višestvo.

Današnja čovečanska kultura, koja je nikla iz klasične kulture starih Helena, može da se ponosi, da je u kultu telo vežbe pošla starohelenskim putem, i samo na tom plemenitom putu, telo vežba i sport će istinski napredovati, čuvajući se stranputica.

Tirševo Sokolstvo slovenskih naroda najljepši je primer renesanse one klasične telo vežbe starohelenske, koja nastoji da uporedo odgaja i telo i dušu pojedinaca, da od njih stvori čoveka.

Dr. Drago Damaška, Kutina.

0 današnjem sportu i njegovoj preosnovi

Sport je simbol kulture, a također i njegovi degenerisani oblici simbol su kulture — ali degenerisane.

Bajtendajk.

Kada se je počeo početkom 20 veka da moćno razvija sportski pokret, posvuda su ga s veseljem pozdravljali. Taj pokret obćavao je da će raskinuti okove, u kojima je bilo sputano čoveče telo, obćavao je novi život. To je bio prvi pojam reakcije na zasušivanje tela savemogućnom tehnikom, odnosno industrijom. Ali čežnja za telesnom slobodom, koju je obćavao sport, nije se obistinila. Sav sportski

pokret opet je podlegao onim silama, kojih bi se čovečanstvo htelo da otrese. Tehnika, specijalizacija, racionalna upotreba sila i rekordna tvornost karakterišu današnji sportski život i život čoveka uopće. Na početku ovoga veka imao je sport još prednosti pred skroz specijalizovanom telo vežbom, a danas se pak isto tako sve više udubljuje u kraljevstvo tehnike i stilizacije. Glavnu je reč ovde dobio princip rekorda, i njemu, samo njemu mora da sve služi. Slabe strane tog principa su iz dana u dan sve jasnije. Radni oblici, karakteristični za sport, vezani su uz pojam rekorda. U biti moderni sport temelji se na komparaciji postig-

nutih rezultata. Zato se n. pr. lakoatletске vežbe vežbaju po jednostavnim međunarodno dogovorenim oblicima pod uvek jednakim uslovima. Sastavljeni su takmičarski propisi, izrađene takmičarske tablice, koje olakšavaju ovu komparaciju. Savremeni sport moramo dakle označiti s momentima komparacije i kritikovanja, te sistematski uređenog treninga, koji ima da takmičaru pomaže da postigne što veće telesne uspehe. Vidimo, da nad kvaliteto prevladuje kvantiteta; merenje i nadmašivanje protivnika više vredi od zdravlja i lepote.

Temeljni motivi, koji tolike privlače k sportu, jesu prirodna, biološka duboko usadena sila, borbenost, takmičenije u većitoj borbi za opstanak, koja je svojstvena svakom živom biću, težnja za svladavanjem zapreka i osećaj za plasiranje samog sebe; osim ovoga, ima još i drugih manje značajnijih motiva, kao što je češtohepleje, težnja za senzacijama i znatiželjnost. Sport s biološkim osnovama znači borbu — borbu za pobjedom.

Sport koji se razvija iz tih pobuda može da oblikuje i da razvija izvesne čoveče osebine; na jednoj strani fizičku izvežbanost, volju, praktičnu inteligenciju, okretnost, ambiciju odnosno poštivost, a na drugoj strani takmičarski instinkt, rušenje fiziološke ravnoteže tela, umanjivanje životnih sposobnosti pojedinca, zanemarivanje intelektualnih potreba, teženje za slavom i češtohepleje, specijalizaciju, profesionalno učestvovanje u sportu i konačno konflikte. Ali današnji sport, koji je do skrajnosti razdražio takmičarski instinkt, postizavao samo gore pomenute negativne uspehe. Provođanjem ovakvog sporta znači, da jedan hoće da bude bolji od drugoga. Sportistu danas zanima samo to, ko je najbrži, ko je najmoćniji i ko je najustrajniji. Baš takav bio je i grčki sport pred svoju propast.

S telesno-vaspitnog gledišta takmičenja su i u njima postignuti uspehi potpuno bez vrednosti, ako nisu podređena vaspitnom cilju, a ovo podređenje baš nedostaje današnjem sportu. S ovom tvrdnjom nikako ne omalovažujemo takmičenja, koja pak dobijaju svoju vrednost istom tada, kada služe vaspitnoj svrsi, kada dakle pomažu pri vaspitanju čoveka, da bi ovaj u svakom pogledu postao koristan član društva. Čovek, koga Englezi nazivaju »sportsmen«, ličnost je ne samo s telesnim oblikom već također i duhovno i duševno oblikovana do najmoćnijeg stupnja savršenosti. Ali naš sport ostaje uvek sve više u čisto telesnim sferama. Pogledajmo samo, kako se kod nas shvata sportsmena. O takmičaru s najboljim sportskim rezultatima, koji je višekratni državni prvak, kažu, da je »sportsmen«. Ali još nije sportsmen izvesni X Y, koji je na poslednjem utakmici zabio najviše golova, ili koji je postigao novi jugoslovenski rekord. To su od prirode nadareni ljudi okretnege tela, a koji obično u svakodanem životu ne postizavaju nikakvih uspeha. To su rekorderi i prvaci, koji zanemaruju svoj studij i koji obično nikada ništa ne svršavaju.

Kako pak, dakle, čoveka treba da nam uzgoji sport. Pred očima nam je telesno zdravlje čoveka, koji pre svega pobjedu sama sebe. To je čovek, koji s ustrajnim radom jača svoje telo i duh i koji zna da se ugiba štetnim upliva. Takav čovek je psihički tako orijentisan, da težnju za visokim naporima samovoljno zadržava u granicama pravila. Naporom se rad podvrgava i takav čovek uvek je pripravan da okuša svoje sile, bilo sa samim sobom, bilo s protivnikom, ili s prirodnim silama, ali uvek u određenim granicama. Takav čovek nije obestran radi svojih pobjeda, jer on zna, da sport pored uspeha ne gajimo radi uspeha (rekorda) samih, nego radi čovečevog dobra. Takvog pak čoveka možemo da vaspitamo samo tada, ako budemo umesto današnjeg sporta provodili telesno vaspitanje, koje, naravno, obuhvata također i sport. Zadatak telesnog vaspitanja nije samo vaspitanje tela, već klesanje čoveka — ličnosti. Nezdruvo pojmovanje sporta vidimo danas posvuda: u školi, u društvima i u sportskim klubovima. Potonje su ogromna porast rekordstva i pojavi koji prate ovo rekordstvo zaveli na puteve, koji su nekada doveli do propasti stare Grčke, usprkos svemu nastojanju nekih uvidavnih činilaca. Sportski su klubovi iz sporta načinili teatar. Oni inače govore i pišu, da razvijaju zdrave ljude, pune vrlina. Ali te vrline ostaju obično samo na papiru. Uistinu pak sportski klubovi teže za poboljšanjem rekorda, i u tu svrhu žrtvuju sve zdravlje svojih članova — takmičara. Klubovi plaćaju skupe, obično inostrane trenere, pozivaju inostrana društva i za nje troše velike svote. Ko veruje sportskim klubovima, da današnji sport jača ljudsko zdravlje? Takvog igrarenja kao što ga vidimo u današnjem sportu ne nalazimo nigde. N. pr. naši rekorderi. Kako dugo traje njihova slava? Najviše dve sezone i već počinje da gasne. Dokazuje, da sportaši-takmičari radi prenapornog i preteškog takmičenja postaju brzo telesno iscrpljeni, nesposobni za rad i vrlo brzo ostare.

Sportski klubovi su staleške organizacije, koje sabiru oko sebe samo izvesne slojeve naroda i među ovima samo telesno nadarene koje nastoje za-

tim svim mogućim sredstvima da što pre, kako oni kažu, dovedu u dobru formu, da ih priprave za arenu. Njima nije do toga da bi imali masu poprečno dobro izvežbanih članova, nego im je do pojedinca — rekordera. Svaki klub ima veliki broj članova, ali pak većinu od tih izrabljuju samo u materijalne svrhe. Stoga svaki razuman čovek mora da uvidi, da je to stanje neodrživo. Što pomaže domovini 10 rekordera, ako 10 miliona ne može da izdrži jedan naporniji marš. Dokle budu sportski klubovi delovali u tom smeru, t. j., dokle budu tražili dobar materijal i iskorišćavali masu, ne mogu im se priznati telesno vaspitna prava. Jedina sreća je, da je kod nas krivo shvaćeni sport ograničen na izvesne slojeve naroda, koji su u manjini, jer jao Jugoslavi, kad bi svi njeni državljani bili slični današnjim tobožnjim »sportsmenima«.

Nisu samo to slabe strane sportskih klubova. Najveće zlo je zastalno materijalizam, koji se u njima pojavljuje. Iz sportskih priredaba razvile su se materijalno-financijske priredbe. Gospodarski razlozi teraju sportske klubove iz jedne priredbe u drugu, i za vaspitanje ne ostaje vremena. Priredbe se senzacionalni nastupi (inostrani takmičari), provodi se ogromna reklama — sve radi posla. Samo da bi ovaj cvetao, a i cvetalo, jer materijala kojim se pravi posao dovoljno je, a isto tako i mecena, kojima takav sport prija.

Savremeni sport ne priznaje individualnih vrednostnih nagrada. Ali ipak u praksi našao je i za to nadomestak. To je ulaznica na blagajnama. Blagajna je ubrzo postala gospodarka svakog sportskog kluba. Kako se blagajna puni već samo spomenuli. Iz drugih krajeva pozivaju se takmičari. Klubovima nije šteta novca, koji daju svojim gostima za put, ili pak kao oštetu za propuštenu zaradu, za sportske sprave, podeljivanje raznih sinekurnih služba, razne oblike skrivenih honorara i t. d. i t. d. Ovde imamo posla s tajnim profesionalizmom, protiv koga amaterski sport tako ustaje. I tome pomažu još i državne blagajne. Takav profesionalizam je nemoralan, osobito za članove klubova, koji ga omogućuju i koji nastoje da ga pred višom sportskom upravom prikriju bilo na ma koji način. Takvo sportsko amaterstvo zajedno sa specijalizacijom odvraćalo od aktivnog sportskog delovanja onaj deo naroda, koji se smatra najudaljenijim od sporta.

Sportsko amaterstvo se sve više udaljuje od života i pada u besplodnu akrobatiku.

A sada tribine! Kakvu psihiu one razvijaju, kako one vaspitavaju? To nas mora da zanima, jer se tu radi o masi, koja gleda onu šaćicu (obično 22) onih aktivnih na terenu. U pogledu nogometa je kod nas već tako slabo, da se stalno čuju opomene od strane prijatelja omladine. I potpuno se slažemo s njihovim zahtevima, da se omladini zabrani posjećivanje onih takmičenja, koja deluju demoralizatorno. Poslušajmo samo o čemu govori takva sportska omladina. »Na koliko si utakmica bio?« »Koliko golova je palo na zadnjoj utakmici?« »Kakvi su tvoji rezultati u lakoj atletici?« i t. d. i t. d. Boks, hrvanje i igre uplivaaju na gledaoce kao kazališne pretstave, a naročito na omladinu tako, da bude brutalne instinkte. Gledaoci samo ne gledaju, već oni također viču i zvižde. Ali ni to im više puta nije dovoljno, već se također i prepiru, a i potuku. Druge sportske priredbe kao n. pr. lakoatletске protiču nešto mirnije, iako je psiha, koju one razvijaju, daleko od one koja bi se pozelela. Dominantni momenat u sportu je hvala i divljenje sportskim junacima. I takve junake onda stavlja našoj omladini za uzor!

Istina je naime, da su sportski klubovi na samom početku savremenog telesno-vaspitnog pokreta stvorili mnogo na polju propagande za telesno vaspitanje. Danas imaju rekordi još samo istorijske zasluge, jer su oni dozvali u život novodobne životno potrebne grane. Skrajnje je vreme da prekinemo sve veze sa stariim sistemom, tako kao što je to učinila Sparta, kada se je osvedočila o pogubnom uplivu olimpijskih pobjeda.

Sport je snažno podigao telesnu tvornost, ali ipak nije čoveku objasnio, zašto uopće radimo i zašto se trudimo, te gde su granice za kojima počinje telesna vežba da gubi na vrednosti za pojedinca i za društvo? Ako je naš zadatak da prilagodimo telesno vaspitanje narodu, onda mora da to vaspitanje bude pre svega takvo, da ono bude deo našeg kulturnog života. Zato je dužnost naših intelektualaca i svih vodećih krugova da tu reku ljudskog pokreta svedu u novi smer, da bi tako služila višim ciljevima. Pogrešni pokret ne možemo odmah da zatremo, ali ga možemo da vodimo, ukroćujemo i učinimo korisnim za našu kulturu. Jer u tom, ne besmislenom pokretu, koji je privukao za sobom tolike i tolike, vidi se neizdrživi strah današnjeg kulturnog čoveka, da će s intelektualom i kulturom živaca izgubiti zdravu podlogu fizičkog postojanja. Našu kulturu ne može dalje da razvija zamoreni i iscrpljeni čovek, već čovek pun zdravlja i snage.

Ako je u sportu sada uistinu tako slabo, bilo bi potpuno na mestu pita-

SRLOVENSKO SOKOLSTVO

Pokrajinski slet u Ustima

Za veliki pokrajinski slet češkoslovačkog Sokolstva u Ustima nad Labom već su pripreme gotove. Slet je stvarno već počeo u nedelju 24. o. m. danom sokolske dece, naraštajski dan određen je za 1. jula, a glavni sletski dani za 6 i 7. jula. Na ovaj slet se pripremaju sve župe iz Češke, pa će to biti najveći slet Sokolstva u severnoj Češkoj nakon oslobođenja. Slet će imati naročito nacionalni karakter zbog toga, što se grad Ustje nalazi u jako ponemčenoj okolini.

Dan sokolske omladine u Opavi

U subotu dne 16. i u nedelju dne 17. o. m. pre podne održana su u Opavi takmičenja naraštaja. Takmičile su vrste iz sedam župa, a pobedila je vrsta Olomučke župe sa 110 bodova. U takmičenjima naraštajski nastupile su vrste iz devet župa, a pobedila je vrsta Valaške župe sa 954 boda. U nedelju pre podne po ulicama Opave krenula je ogromna povorka sokolske omladine, i to 2000 muške i 2100 ženske dece, 1300 naraštajaca i 1300 naraštajki; s članstvom bilo je u povorci preko 8000 sokolskih pripadnika u odori. Povorka je bila sa strane publike toplo pozdravljena. Po podne održan je nastup dece i naraštaja na lepom amfiteatralno izgrađenom vežbalištu Sokola Opava. Prisutne publike bilo je oko 20.000, najveći broj, koji je ikad Opava videla. Nastupilo je 1700 muške i 2000 ženske dece te po 1400 muškog i ženskog naraštaja. Posebna tačka bio je nastup najmanje dece u igrama (720). Publici su se sviđele i razne posebne vežbe pojedinih župa, koje su završene izvođenjem brojke 50 — pedesetgodišnjice Opavskog Sokola.

† Brat dr. Josip Čížek

Dne 30. maja umro je u 73. godini života na klinici u Pragu br. dr. Josip Čížek, starešina Sokolske župe Podkronoške-Jiraskove i starosta Sokola u Nahu. U sokolskim redovima stajao je od mladih godina, a sokolski funkcionar bio je punih 47 godina. Ove godine po prvi put nakon teškog obolenja nije mogao prisustvovati župskoj skupštini. Pokojni brat dr. Čížek rođen se 1861. u Košicama. Nakon svršenih pravnih studija, naselio se u gradu Nahu, gde je otvorio kasnije i vlastitu advokatsku kancelariju i gde je odmah stupio u sokolske redove kao aktivan sokolski radnik. Godine 1903 postao je starešina društva i župe, kojima je preko 30 godina stajao na čelu i uspešno ih vodio. Za svoje naročite sokolske zasluge bio je pozvan i u odbor ČOS, a za vreme VI svesokolskog sleta pak i u predsedni-

(Nastavak sa 5 strane)

nje njegovog otstranjenja ili da ga se nadomesti s čim drugim. Ali moramo da znamo, da su u sportu uhvatili korena elementi, koji ga čine tako silno različitim od igara i od razumevanja telovežbe, i da se ti elementi tako silno i karakteristično odražavaju u fizičkoj i duhovnoj prirodi sportiste, da sport ne možemo niti jednostavno odstraniti iz sistema telesnog vaspitanja, niti ga nadomestiti s drugim oblicima. Njegov značaj proizilazi iz ukorenjenih elemenata usavršavanja samoga sebe, svladavanja zapreka i napora, kako smo to već spomenuli. Znamo dakle, da je sport nenadomestiv, ali pak znamo također i to, da je današnji sport štetan — degenerisan. Što, dakle, onda da se poduzme? Našemu sportu moramo da damo drugi smer!

U prvom redu moramo biti svesni, da je sport radi vaspitanja, a ne radi samoga sebe. Kao takav sport mora da pospešuje razvoj vrlina i da ukroćuje antinacionalne afekte. U tehničkom pogledu pak moramo da damo telu više slobode, moramo da ga oduhovimo kretanjem, odnosno radom. Tendencija za slobodnim, prirodnim kretanjem bez tehniciziranja i bez stilova, bez mera i bez brojeva. Svet se sve to više odvraća od tehničko-mehanične telovežbe.

U sledećem iznećemo nekoliko najvažnijih mera, koje su neophodne potrebne, da bar nešto poboljšamo to neodrziivo stanje našega sporta, koji srce u propast. Tu mora Ministarstvo za fizičko vaspitanje naroda da posegne sa svom odlučnošću, da s radikalnim merama spasi naš sport.

1) Takmičiti sme samo član kluba, koji je barem dve godine sistematski i svestrano vaspitavao svoje telo, bilo u Sokolu ili u kojem klubu. To dvogodišnje doba računa se od 18. godino života pa dalje. Dakle, ne može da takmiči jedan član kluba, koji je pred svojim 18. godinom bilo gde vežbao 2 godine.

štvo SSS. Svojim radom istakao se je i u javnom životu pa je bio dugi niz godina gradonačelnik grada Naha. S bratom dr. Čížekom odlazi opet iz sokolskih redova markantna ličnost stare sokolske generacije.

Iz Austrijske češke sokolske župe

Kako je već poznato, izvan granica Češkoslovačke deluju češke sokolske jedinice u Severnoj Americi, po raznim državama Evrope i u Kanadi. Češkoslovačka sokolska društva u Evropi i ona u Kanadi udružena su u ČOS, i to u Zagrebačku župu, dok društva na teritoriji Austrije, tvore samostalnu župu, nazvanu Donjo-austrijsku župu. Po poslednjoj statistici, ova župa broji 14 društava sa 2100 pripadnika, 300 m. i ž. naraštaja i preko 800 dece. Vlastite sokolske domove imaju tri jedinice, letnjih vežbališta 6 jedinica, a jedna imađe na Dunavu u Kirlingu vlastito kupalište. Ova župa, koja u teškim prilikama ipak uspešno radi, slavi ove godine 40-godišnjicu svog opstanka i zaslužnog rada za nacionalnu svest Čehoslovaka.

Treći pokrajinski slet ukrajinskog Sokolsiva u Lvovu

U danima od 30. juna pa do uključivo 2. jula priređuje ukrajinsko Sokolstvo, koje deluje u Poljskoj svoj treći pokrajinski slet i to u proslavu 40-godišnjice od osnivanja prvog »Sokolskog društva« u Lavovu. Sletu će učestvovati i ukrajinski Sokoli iz Češkoslovačke, a verovatno i oni iz drugih država. Za slet su izdati ukusni plakati sa sokolom u ovalu nacionalne kokarde, koji u kljuno nosi svastiku iz grba Sv. Vladimira i ispod nje stoji brojka 40 s bučicama, a onda napis »III kraevni zdvig ukrajinskog Sokilstva 1894—1934«.

Novi izvršni odbor Američke obce sokolske

Pošto prva glavna skupština Američke obce sokolske nije mogla da se odluči većinom glasova za novu svoju saveznu upravu, održana je pre kratkog vremena vanredna skupština, koja je birala novu saveznu upravu. Ova uprava prema statutu broji 15 članova, od toga 5 članica. Za novog saveznog starešinu izabran je br. Karel Prhal, za njegove zamenike br. Vodak i S. Stjepankova, za tajnika br. Košarž, blagajnika br. Falta i još 10 druge braće i sestara. Za izbor nove članske odore izabrana je tročlanska komisija, koja će svoj predlog predložiti na odobrenje narednoj glavnoj skupštini. Na vanrednoj skupštini zaključilo se je također, da se naredne godine prirede međusokolska takmičenja u Klivlendu.

2) Takmičiti sme član kluba koji ima 20 godina. Time, što se dozvoljava javno takmičenje tek nakon navršene 20. godine života i što se zahteva dvogodišnje pripravnog doba, hoće se da se prepreči sve štetne uplive sporta na zdravlje omladine, hoće se da se očuva mladi organizam od raznih deformacija. Znamo, da je omladina u času dozrevanja (od 14 do 18 god.) za takmičenja najzanosnija i najoduševljenija, ali znamo pak također i to, da telesni naponi, kakve stavlja sadašnji neprilodni sport na organizam omladine — ako taj organizam nije dorastao i zreo — prouzrokuju organske greške i narušavanje zdravlja. U doba dozrevanja moramo omladinske afekte da ukroćujemo, a ne da ih protivno sa sportom umetno još i pojačavamo. S propisima pod tač. 1 i 2 mora se naravno izmeniti i rad u sportskim klubovima. Umesto trenera specijalista moraju klubovi da potraže vaspitače, koji će mlade članove najpre telesno i duhovno svestrano pripremiti za veće napore. Tek nakon isteka ovog dvogodišnjeg pripravnog doba doći će sposobniji član kluba u ruke treneru specijalisti, koji će ga izvežbati u izvesnoj grani, koja mu odgovara. Dužnost pak kluba je, da se još i dalje brine za uravnoteženi razvoj svog pitomca.

3) Takmičenja se ograničuju na minimum. Nogometaši i igrači svih većih igara smeju da igraju prvenstvene utakmice samo jedanput na mesec. Lako-atletičar sme da takmiči četiri puta u sezoni. S ograničenjem takmičenja na minimum želi se dati takmičarima više vremena za početak i za negovanje svoga tela, a klubovima više prilike za pravo telesno vaspitanje. Pored toga pak takmičenja će na taj način izgubiti karakter svakidašnjosti, biće brižnije pripremljena i s raznolikijim rasporedom, te će na taj način moći da znače pravo narodno slavlje.

4) Takmičenja pojedinaca ograničuju se na minimum. Prednost imaju takmičenja vrsta. Svaki takmičar mo-

ra bar jedanput na godinu da takmiči u vrsti (to vredi za lakoatletičare). S tim se takmičenje ulepšaje, a umanjuju se lični motivi koristoljublja i konačno se time omogućuje da u takmičenjima sudeluje veći broj članova.

5) Program svih lakoatletičkih takmičenja neka pre svega obuhvata višboje, i to tako izabrane, da u svojoj celini zahtevaju od takmičara svestrano izvežbano telo.

6) Kao i u svim kulturnim državama, neka se također i kod nas uvede t. zv. »sportski znak« ili bolje »znak fizičke sprem« (o imenu i o detaljnim propisima nećemo ovde raspravljati). Temeljni motiv toga znaka je sadržan u geslu: »Budi spreman za rad i obranu otadžbine!« »Znak fizičke sprem« ili »sposobnosti« temelji se na tome, da pojedinać pokaže u svim mogućim grupama telovežbe svoju zrelost (n. pr. takve grupe su: laka atletika, plivanje, streljanje, telovežba na spravama, smučanje i t. d.).

Znak fizičke sprem obuhvata grupe, koje u celini zahtevaju svestranost. Svestranost se hoće da postigne na taj način, da mora kandidat da pokaže minimalnu zrelost barem iz 5—6 grupa, koje tvore celinu. Kandidat izabere po jednu vežbu iz svake grupe (n. pr. u lakoj atletici je između ostalih grupa skokova skok u dalj, skok u vis, skok sa palicom, troskok; kandidat na pr. izabere skok u vis). Svaka grupa mora da bude sastavljena tako, da obuhvata vežbe snage, ustrajnosti i brzine, da mogu kandidati odabrati odgovarajuće im vežbe.

Za svaku kategoriju različite dobe života različiti su i minimalni zahtevi. Sistem znaka fizičke sprem smatra štetnim svaki maksimalni napor, i zato propisuje minimalni napor, koji odgovara dobi života i spolu kandidata.

Minimum je predviđen tako, da ga može da izvrši svaki zdrav, poprečno pripravan čovek. Ako kandidat postigne propisane mere, dobije n. pr. bronzani znak ili legitimaciju. Ta telesna sprema neka traje što duže, i zato se mora takmičenje svake godine ponoviti. Ako je kandidat nekoliko godina uzastopce postigao bronzani znak, ima (n. pr. nakon tri godine) pravo da dobije srebrni znak zrelosti, odnosno spremu i konačno još i zlatni, za koji su uslovi naravno mnogo teži. Znak fizičke sprem oduzimali se svakome, koji iz godine u godinu ne pokaže svoje zrelosti. Svake godine dakle mora da se steće pravo na nošenje znaka fizičke sprem, naravno, u odgovarajućoj kategoriji.

Sa znakom fizičke sprem želimo da se postigne opća pripravljenost, odnosno sposobnost naroda. Ovdje moramo početi kod mladine od 14. godine pa dalje do neodređene granice života. Taj znak treba uvesti u škole, klubove, Soko, vojsku, tvornice i u urede. Kandidati se dele prema dobi života i prema spolu u kategorije. Oni, koji su organizovani u telovežbačkim organizacijama, koji stalno vežbaju, tvore svoju zasebnu kategoriju, a oni neorganizovani opet svoju zasebnu. Za one neorganizovane dužni su klubovi, odnosno Sokol, da priređuju svake godine pripravnice tečajevе, da im tako omoguće postignuće znaka fizičke sprem.

Moramo da težimo za tim, da svaki državljani postigne znak fizičke sprem. Država (Ministarstvo za fizičko vaspitanje naroda) treba da se prihvati organizovanja toga pokreta. S tim bi država pokazala da se još više brine za zdravlje svojih državljana. Državljeni, koji na taj način pokažu svoju sposobnost, neka postepeno dobivaju prednost pri primanju u državnu službu.

Također i taj sistem omogućuje takmičenje, pre svega društveno; n. pr. kad bi klub ili škola, župa ili puk, ured ili tvornica imali najviše znakova izvesne kategorije, bio bi to snažan poticaj za daljnji razvoj tog pokreta.

Organizaciju državnog znaka fizičke sprem preuzima država, t. j. težimo za sportom bez tribina. Sport-Ministarstvo za fizičko vaspitanje naroda, a izvršava t. j. omogućuje svakogodišnje takmičenje Sokol i sportski klubovi. Ovi daju besplatno na raspolaganje vežbališta, sprave te suce i priređuju besplatne tečajevе za neorganizovane.

propisi pod tač. 1—5 važe za odrasle članove klubova (koji su navršili 20 godina), a naraštaj, t. j. članovi klubova do 20. godine smeju da se takmiče samo na internim takmičenjima i za državni znak fizičke sprem.

Ne smemo se umišljati, da će ovo ulepšanje vaspitanja samo po sebi pobediti stari sistem. Praznina rekorderkih kandidata i potpirivanje masa premoćni su činioci, da bi ih mogli onako preko noći odstraniti. Stoga moramo priznati, da nas pri provođenju ovoga čeka borba — uporna borba, i potpunu pobedu u toj borbi zastalno još neće moći da odnese sadanja generacija.

Sport ćemo radikalno ozdraviti samo tada, ako ga rešimo svih spona, koje ga danas sputavaju. Moramo da ski klubovi neka svoju propagandu uprave novim smerom. Neka se potrudu da mase, koje nedeljom za nedeljom u popodnevim zasedavaju tribine, privuku na vežbališta. S malom

ulaznicom neka tamo s njima malo vežbaju, neka ih razgibaju i neka se s njima igraju. Naravno, zato je potrebna propaganda, mora da se probudi razumevanje i razbije sve tradicionalne navike. Znamo, da za takvo svatanje sporta i za takvo delovanje u klubovima još za dugo neće biti moguće da se uzbudi razumevanje, šta više, to će izazvati i potsmehivanje. Umišljenost je po svemu svetu velika sila — kod nas pak velesila, s kojom se je teško boriti.

Ako se u tom smeru ništa ne poduzme, razvijaće se i nadalje profesionalizam, te će se i nadalje iskoristićavati mase na korist nekoćine. Stoga je dužnost vlasti da u to posegne. Pravo

na potpore i na pogodnosti neka imadu samo klubovi, odnosno savezi, koji gaje zdrav i nacionalan sport u masama, t. j. onakav kakav je opisan pod pre pomenutim uslovima (D. Z. F. S. — državni znak fizičke sprem — bez tribina). U prvom redu neka se podupiru društva, odnosno klubovi, koji gaje telesne sportove, kao: turistik, taborenje, putovanja, veslanje i t. d. Dokle se sportski klubovi ne odreku zastarelih metoda, neka se škol-skoj omladini zabrani da budu njihovi članovi i da aktivno učestvuju na njihovim takmičenjima.

Polić Branko,
cand. rer. gimn., Varšava.

Olimpijada 1936

Telesno vaspitanje s izobrazbom duha išlo je u svako vreme uporedo. Već najstariji narodi nastojahu, da uz duševnu hranu pruže mladosti od najranijih godina i telesnu okrepu. Zato se nisu brinuli samo pojedinci, nego je i država uzakoniła svoje pravo, da telesno vaspita svoju omladinu. I zaista zakoni starih Grka, koje poznamo, pružaju nam o tome mnogo dokaza. Da bi to bilo što vidnije stara Grčka priređivala je svečane igre, narodne igre, pristupačne svima Greima. Između svih igara najglasovitije su bile olimpijske svečanosti, koje su se prvi put slavile 776. godine. Važnost tih igara vidi se po tome, što su od toga daturma Grci brojiли svoje godine. Ime tim igrama dolazi od mesta Olimpija, u Peloponezu, a slavile su se svake četvrte godine o prvom ustupu posle letnog solsticia, a trajale su pet dana. Prvi je dan bio za crkvene obrede, a zatim bi se zaredale igre. Prvi bi pošli dečaci natecanjem u trčanju, hrvanju i šakanju. Treći dan bi se natekali odrasli u dugoj trci, zatim je bilo hrvanje, šakanje i pankracija. Četvrti dan je bio najslavniji: utрка na kolima u hipodromu. Posle konjske trke sledio je: pentatlon — natecanje istih utakmičara u pet disciplina: trčanje, bacanje diska, skok, bacanje koplja i hrvanje. Peti dan davale su se nagrade dobitnicima i to venac pleten od maslinovih grančica. Pobjeda pojedinca donosila je pobedu njegovu plemenu, a i rodnom mestu. Njegovo se ime spominjalo čitavim grčkim svetom.

Olimpijade su se u Grčkoj održale do 393. godine posle Krista, a obnovile su se 1898. godine, ali ne više u Olimpiji, nego u Ateni, na poticaj Averova, poznatog grčkog dobrotvora. Zapravo do ove obnove došlo je godine 1894. 23. juna, kad je obnovu olimpijskih igara proklamovana na Sorboni u Parizu po barunu Kuvertenu (Coubertinu). I ovaj datum faktično uzima se kao dan osnutka novih olimpijskih natecanja.

Zatim su se olimpijske igre (zvane Olimpijade) proširile Evropom, pa su održane u Parizu, Londonu, Stokholmu, Anversu a neke od njih i u Americi. Iako su se moderne olimpijade nastojale karakterom približiti starim olimpijskim igrama, ipak su se one znatno proširile prema modernom shvatanju. Dok su kod starih olimpijada mogli sudelovati samo grčki slobodni i neporočni građani, na modernim se olimpijadama nateću svi narodi sveta. I kao što je u staro doba po jedinji kraj Grčke tražio, da dobije iz svojih redova pobednika, tako i sada narodi u svetu nastoje, odašiljanjem svojih najboljih među najboljima gimnastičarima i sportistima da održe u pojedinim disciplinama svetsko prvenstvo. Moderne olimpijade traju više meseci. Sada se nateću u najrazličitijim disciplinama. Tu su zimski sportovi, pa brzo i umetno klizanje, utakmice u smučanju i ručnim saonicama. Ne izostaje ni nogomet, pa skok u daljinu, skok u vis, skok s motkom, bacanje koplja, diska i željezne kugle,

voltež na konju, floretovanje, mačevanje, gađanje u nišan, hrvanje, boksanje, dizanje utega, teška atletika, gimnastika, razne narodne igre, veslanje, plivanje, jedrenje, i t. d. Dok je kod starih olimpijada stadion bio uvek u Olimpiji, kod modernih radi promene mesta dižu se novi stadioni i svaka država, gde se drži olimpijada, nastoji da preteče drugu u gradnji što lepšeg modernijeg i prostornijeg stadiona.

Sedma olimpijada u Parisu za nas Jugoslovane je od najveće važnosti, jer je tamo po prvi puta podignuta na olimpijski steg jugoslovenska zastava, a i po prvi puta su se čuli zvukovi naše himne u olimpijskom stadionu francuske rezidencije. Soko, naš brat Leon Stukelj osvojio je prvo mesto u gimnastičkom višboju i prvenstvo sveta na preči. Naredna olimpijada u Amsterdamu i opet nam je donela uspeh, jer je pre spomenuti brat na ovoj olimpijadi postigao prvo mesto na karikama.

I sada nam se sprema nova olimpijada. U Berlinu 1936. godine priređuju se XI olimpijske igre. Sudeći po velikim pripravama kod malne svih naroda, ova olimpijada sprema nam nova ugodna iznenađenja. O tim velikim pripravama izvestićemo od vreme na vreme, kako bi naša braća bila u sve dobro upućena.

Poziv nenačkog olimpijskog odbora već je odaslan od strane priredilačkog odbora u Berlinu. Na sudelovanje na olimpijskim natecanjima pozvane su 52 države ovim rečima: »Internacionalni olimpijski komitet odredio je grad Berlin kao mesto svečanosti XI olimpijskih igara. Prema tome čast je organizacionom odboru za olimpijske igre 1936, da vas pozove na sudelovanje prigodom utakmica i svečanosti, koje će se održavati u Berlinu od 1. do 16. avgusta 1936. god.

Predsednik organizacionog odbora: dr. Theodor Lewald.

Mnoge države, koje su primile taj poziv, najavile su svoje sudelovanje te se pripreme vrše u punom toku.

Olimpijski stadion 1936. Glavno mesto olimpijskih natecanja u 1936. biće berlinski stadion u Grünwaldu. Premda taj stadion imađe mesto za 60 hiljada ljudi, to je olimpijski odbor nakanio da izgradi novi stadion sa 100.000 sedala. Na celom prostoru za svečanost moći će da stoji 250.000 gledalaca. S centralnim igralištem biće povezana mnogobrojna pomoćna igrališta, plivališta, tenis igrališta i t. d. veslačke utakmice biće priredene na poznatoj pruzi u Grünau-u.

Raspored olimpijade. Za olimpijadu već je određen naročiti raspored. Istina, on nije još definitivno, jer se očekuju odgovori od raznih udruženja i naroda, da se onda definitivno odredi, s kojim će granama biti zastupani na narednoj olimpijadi. Prema sadašnjim dispozicijama, raspored bi bio, za sada, sledeći:

August 1936

Grano	S. 1.	N. 2.	P. 3.	U. 4.	S. 5.	Č. 6.	P. 7.	S. 8.	N. 9.	P. 10.	U. 11.	S. 12.	Č. 13.	P. 14.	S. 15.	N. 16.
Početna svečanost	×															
Laka atletika		×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×
Hokej			×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×
Odbojka			×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×
Nogomet*			×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×
Dizanje tereta			×													
Moderni petboj			×													
Jedrenje				×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×
Hrvanje					×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×
Borenje						×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×
Tenis*						×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×
Veslanje							×	×	×	×	×	×	×	×	×	×
Streljanje								×	×	×	×	×	×	×	×	×
Biciklistika									×	×	×	×	×	×	×	×
Plivanje									×	×	×	×	×	×	×	×
Boks										×	×	×	×	×	×	×
Telovežba											×	×	×	×	×	×
Jahanje												×	×	×	×	×
Zaključna svečanost																×

* Ako se primi u raspored.

Olimpijsko selo. Pitanje nastanbe natecatelja raznih naroda zadaje mnogo brige svim priredivačima. I nemački olimpijski odbor raspravljao je mnogo o tom važnom pitanju. Dve su mogućnosti: hoteli ili posebna nastanba poput »Olimpijskog sela« u Los Angelesu. Uzevši u obzir sve dobre strane ovakvog zajedničkog smještaja natecatelja, odlučio je berlinski olimpijski odbor da izgradi posebnu nasobinu, koja će služiti za smještaj državnih reprezentacija. To olimpijsko selo nalaziće se pokraj vojničkog logora Döberitz, 14 km udaljeno od stadiona. Kućice će biti građene od kamena, a u njima će biti mesta za 3000 osoba. Prevoz autobusima trajanje 15 minuta.

Zimska olimpijada 1936. Olimpijska natecanja u zimskim sportovima za vreme XI olimpijade biće održana u Garmisch-Partenkirchenu, u Bavarskoj. Na programu je klizanje, sanjkanje, skijanje sa skokovima te hokej na ledu. Tako je već završena i pruga za bob na Risserssee i skakaonica na Gudibergu. Oba objekta predana su već upotrebi. Prema tvrdnjama teoretičara, izgleda, da je ova nova skakaonica građena za skokove od 90 m. Do sada je najbolji rezultat oko 82 m. Program smučara trajeće nekoliko dana, jer će uz trčanje na 18 i 50 km provesti i natecanja u olimpijskoj vožnji (usput i stalom) te skokovi.

25-godišnjica sokolskog rada br. Vojislava Besarovića, starešine Sokolske župe Sarajevo

U okviru pokrajinskog sleta u Sarajevu, u glavnim sletskim danima, proslaviće se i jedan značajan jubilej, t. j. 25-godišnjica dolaska na starešinstvo Sokolske župe Sarajevo sadašnjeg njenog starešine br. dra Vojislava Besarovića. Na svečanosti sednici župe na Vidovdan dne 28 o. m. daće se skromno mesto i proslavi ovog jubileja.

va se Srpska sokolska župa, kojoj stajе br. dr. Besarović na čelo kao prvi njen starešina. S toga mesta skida ga kobna godina 1914, kad su sva nacionalna društva bila raspuštena, nacionalni prvoborci strpani u zatvore i kazamate. Među prvima je bio zatvoren i br. dr. Besarović, koga je austrijski državni odvjetnik optužio za težak zločin, za veleizdaju. Optužen je, što je bio član Srpskog sokolskog saveza u Beogradu, i što je radio na otepljenju Bosne i Hercegovine od Austro-Ugarske Monarhije. Sav njegov veliki i neumorni rad na širenju Sokolstva od 1909 do 1914 tačno je unesen u optužnicu i upisan mu u težak greh. Radi toga bio je osuđen na 18 godina robije i upućen s ostalim drugovima na izdržavanje kazne u zeničku kaznionicu.

Sloboda ga je zatekla u robijaškom odelu. Iz kaznionice je došao u oslobođeno Sarajevo da u prvom meću pre dolaska srpske vojske zauzme mesto poverenika za narodnu odbranu u Narodnom veću. Odmah posle oslobođenja on nastavlja sokolski rad, okuplja preživjele drugove, oživljava s ostalim saradnicima rasturena društva i ponovo uskrisuje sav sokolski život. U god. 1919 dolazi do značajnog sastanka Srpskih i Hrvatskih sokolskih društava, na kome se u duhu velike ideje Jugoslovenstva dolazi do uređivanja i osnivanja zajedničke Sokolske župe u Sarajevu, na čijem se čelu br. dr. Besarović i sada nalazi.

Udeo br. dra Besarovića u izgradnji velike i snažne sokolske organizacije u tamošnjem delu Jugoslavije vanredno je velik i značajan i njegovo delo zaslužiće da bude, uza našu sokolsku skromnost, istaknuto kao primer i sadašnjim i budućim sokolskim generacijama.

K ovom lepom, sokolskom jubileju našeg odličnog sokolskog brata i istaknutog nacionalnog radnika, dra Vojislava Besarovića, pridružujemo i svoje najtoplije bratske sokolske čestitke. Zdravo!

skripcijom deonica, koje su bile u velikom delu plasirane i donekle uplaćene. Poduzeta je vrlo živahna i opširna propaganda, koja se je proširila dapače na sve slovenske zemlje: Sloveniju, Bugarsku, Češku, Srbiju i Rusiju. Pokojni Stjepan Radić lično je putovao radi te propagande u Rusiju. Dom je bio zamišljen u velikom stilu. U upravi tog deoničkog društva došlo je međutim do nesloge i razmirice, pa je općina trga Krapine bila prisiljena da konačno provede likvidaciju spomenutog deon. društva. Rezultat cele te akcije ostao je bez ikakvog novčanog efekta, jer je navodno sav sabirani novac utrošen na propagandu. Arhiva tog deon. društva je nestala.

Posle svetskog rata opet je oživela ta na čas zapretana misao. God. 1923 zaključuje naim krapinska društva, da će ona podići »Gajev dom«. Udružio se bivši Hrvatski Sokol, Pjevačko društvo »Zagorac«, Dobrovoljno vatrogasno društvo i Hrvatsko obrtno društvo »Gaj«. Stvoren je međudruštveni odbor, proširen s nekim licima iz građanstva pod imenom »Odbor za izgradnju Gajevog doma«, koji je kasnije osnovao »Zadruhu Gajev dom« sa zadatkom da stvori uveće i namakne sredstva za izgradnju doma. Općina je poklonila gradilište, a kad je poduzeta sabirna akcija u i izvan mesta, sabirano je već kod prvog sabiranja preko 160.000 Din. Centralna banka d. d. u Zagrebu, koja je onda imala u Krapini svoju filijalu, poklonila je 240.000 kom. opeke u vrednosti od 100.000 Din i jedno gradilište s već sagrađenom kućom, što je također predstavljalo vrednost od 100.000 Din. Građani su se obvezali na besplatno davanje podvoza, a radnici i obrtnici na izvesne besplatne radove. Spomenuta društva, na čelu s Hrvatskim Sokolom, dala su za gradnju svu svoju gotovinu, koja je iznosila oko 50.000 Din i uz to su preuzela obvezu, da će sav čisti prihod od svih svojih priredaba ustupiti »Odboru za izgradnju Gajevog doma«. Nije bilo zgode, pri kojoj se ne bi mislilo na »Gajev dom«. Kod krstijaka kao i kod svadbi, na proštenjima kao i na zabavama skupljali su se doprinosi. Građanstvo je u ogromnoj većini živelo s tim domom, pa su kod samih bratimstva pri kupci vina u lokalima kao i u privatnim domovima oporezivali novu braću i njihove svedoke po 10 dinara za »Gajev dom«.

Tako se u najvećem oduševljenju 1924 god. pristupilo gradnji »Gajevog doma«, koji je u decembru 1924 već dospio pod krov i bio toliko dovršen, da se je u njemu na 6 decembra mogla dati prva priredba, koja je odbacila čistih 11.000 Din.

Nacrt za dom izradio je Frajdenderajh i Dojč, no pošto se je odboru taj nacrt činio preskupim, prihvaćen je besplatni nacrt domaćeg graditelja pok. E. Milana Tepfera, po kom je dom i sagrađen. Isto tako nije dom sagrađen sa smještajem zgodnijem mestu pokraj Osnovne škole na gradilištu, koje je općina poklonila Hrv. Sokolu, jer se ustanovilo, da je taj teren nasuto bivše korito Krapinčice, usled česa bi izgradnja temelja iziskivala prema raspoloživim sredstvima prevelike troškove, pa je dom po nacrtu E. M. Tepfera izgrađen na zemljištu darovanom od Centralne banke tik Krapinice u neposrednoj blizini lečilišta.

Unatoč nastavljenju sabirne akcije, koja je donela lepih rezultata, nepovoljno vreme započelo gradnje radi skupih nadnica i materijala namitala je članovima odbora izvesne materijalne obveze da se omogući kakvo takvo dovršenje doma, da on postane uporabiv. Nastupila je malaksalost i usled toga razmimoilaženja i nesklad, što je dovelo dole, da se pojedinci ustegli od plaćanja obaveza, pa je dom konačno došao na javnu dražbu. U momentu kada je dom došao na dražbu bio je već zadužen sa oko 300.000 Din. Većina uprave doma poduzela je poslednji pokušaj, da se dom privede svojoj svrsi na taj način, da sama uprava kupi dom na dražbi, koja je već bila raspisana.

No ni ta akcija nije uspjela, i ovaj dom, u čiju je izgradnju utrošeno oko 1.000.000 dinara, dopade na javnoj dražbi dne 27 jula 1928 god. grupi od trojice bivših članova uprave za cenu od 184.000 dinara.

Kad je propao pokušaj da bivša uprava na dražbi kupi dom, opteretila je nekretnine »Gajevog doma« pravom služnošću za Kino-Konzorcij s ciljem, da se budućim vlasnicima oteška raspolaganje s njime, pa se možda i toj okolnosti ima zahvaliti, da on za vreme dok je bio u privatnim rukama nije dopao vlasnika, koji bi ga za uvek učinio nesposobnim za svrhe, kojima je prvobitno bio namenjen, postavši kakvom tvornicom ili radionom.

»Gajev Dom« bio je u tom stanju sve dok se je 8 marta 1930 osnovalo u Krapini Sokolsko društvo (pod Savezom SKJ). U tom međuvremenu poduzeo je akciju baš pok. načelnik Vilibaldo Sluga sa svojim prijateljima, koji su sudelovali kod gradnje doma, da dom privrude namenjenoj mu svrsi, no to je bio više pokušaj, koji je svršio bez rezultata, tim više što je inicijativu preuzeo Sokol.

Već na prvoj sednici novoosnovanog Sokolskog društva od 17 marta 1930 stavljeno je pitanje spašavanja

»Gajevog doma« u središte rada i nastojanja, pa se ono poput crvene niti provlačilo kroz sav društveni rad sve dok je uspešno sklonuto upravi Saveza SKJ, koja je konačno 1932 god. za iznos od 208.000 dinara, uz prenosne takse od 10.400 Din, otkupila »Gajev dom« za Sokolsko društvo. Da se poveže prošlost doma s njegovom, verovatno, svetlijom budućnošću, nazvalo ga je društvo s odobrenjem Saveza SKJ »Sokolski dom Ljudevita Gaja«.

Uz subvenciju Kr. banske uprave u Zagrebu od 7.000 Din i investiranog svakog prištenog društvenog dinara popraavljen je dom, da je postao uopće uporabiv i da se je sačuvalo od daljnje propadanja, kojem je bio onako nedovršen mnogo izvrnut.

Konačno je Savez 1933 god. votirao 129.000 Din za potpuno dovršenje i uređenje doma. Tom poslednjom pomoću dovršen je dom i adaptiran tako, da će on još uz neke manje troškove — u ime kojih je Kr. banska uprava votirala iz budžeta 1934/35 Din 30.000.— moći reprezentirati sav onaj veliki kapital, koji je u nj utrošen te osigurati svoju amortizaciju i eksistenciju.

Sokolsko društvo neprestano je vodilo računa o prvobitno namenjenoj zadaći doma, t. j. da on bude poslužio prvenstveno Sokolstvu, no uz to da bude otvoren svima društvima, koja budu htela saradivati sa Sokolom, koja žele u dom; da dom bude središte sveukupnog društvenog života ne samo Krapine, nego i celog Hrv. Zagorja. Sokolsko društvo nije nikada prestalo gledati u tom domu, iako je on bio u privatnim rukama, svoj dom, sagrađen pod vodstvom bivšeg Hrv. Sokola rodoljubnim doprinosima svega građanstva i svih društava. Voden tim mislima, ono nije ništa propustilo a da u taj dom ne privede sva društva, već je naprotiv uložilo najveće napore da u teškim finansijskim i ekonomskim a naročito upravo očajnim društvenim prilikama, pa i uz cenu nebratskog uzvraćanja, taj dom pošto poto privede prvotno mu namenjenoj svrsi. Dosledno ovakvom gledanju, obratilo se je Sokolsko društvo pre dovršenja i adaptiranja doma, ostavljajući po strani materijalne interese, na Hrvatsko pevačko društvo »Zagorac«, Dobrovoljno vatrogasno društvo, Hrvatsko obrtno društvo »Gaj« i Citonici, da se izjasne: žele li da se za njih u domu predvide društvene prostorije i da li su spremni doprinositi izvesnu najamninu za amortizaciju u dom kao i kasnije u povodu ponovnog poziva nije u tom predmetu došlo do sporazuma, odnosno pokazao se kod svih društava desinterese za dom.

Pošto je Sokolsko društvo na taj način postalo posve slobodno i bez ikakvih moralnih obaveza prema bilo

kojem društvu u svojim daljnjim koracima s obzirom na dovršenje doma — što je ono s jednom opširnou dokumentarnom rezolucijom od 21 dec. 1932 br. 710 objavilo svim spomenutim društvima — pristupilo je dovršenju doma tako, da on posluži s jednim delom sokolskim svrhama, a drugi da se učini rentabilnim, no tako, da indirektno odgovori kako sokolskim ciljevima tako i interesima mesta.

Krapina je — sa 203 m nadmorske visine po svom teritorijalnom smještaju podno Brezovice i Strahinjšćice u uskoj dolini Krapinice, okružena s gustim brežuljcima prekrasnih vidika sa svežim crnogoričnim parkovima i prirodnim lepotama, Starim gradom Čeha, Leha i Meha, tom kolevkom »sviju Slovena«, znamenitim Trškovskim prošteništem na železničkoj prugi 2 sata od Zagreba i 1 sat od Rogaske Slatine — prirodno izletišta Zagreba, lečilište i letovalište za strance. U zimsko doba pruža teren oko Krapine sve uveće za dobar, ugodan i mnogostruki zimski sport. Prirodni je poziv Krapine i jedino u tom smeru bi se ona mogla razviti, da postane jedan turistički centar. Nažalost u Krapini pozvani malo na to misle, osim kratkotrajnog predratnog vremena, kada je bilo mnogo frekventirano lečilište »o Knajpovom sistemu koje sada vodi dr. Mirko Crkvenac«.

Da Sokolsko društvo pomogne Krapini, da se ona u tom pogledu dignе; da i Sokolstvu taj na daleko po svojim prirodnim krastopama poznati kraj učini što lakše pristupačnim, stalo je pri dovršenju i adaptaciji doma Sokolsko društvo na stanovište, da deo doma s 15 soba učini rentabilnim na taj način, da ga uredi za Sokolski hotel. Sokolstvo će na taj način doći do vrlo podesnog mesta za držanje sokolskih tečajeva i škola. Doći će do jevtinog letovališta i lečilišta, jer će imati svoj dom i vlastiti hotel. Sokoli, koji budu tako ovamo dolazili, daće Krapini obeležje sokolskog i nacionalnog centra, a uz to će, uživajući blagodati tog doma i ne osećajući pomoći ovom kraju, koji je daleko pasivniji i siromašniji nego je to poznato. Luč nacionalne jugoslovenske ideje, koju je u Krapini prvi zapalio krapinski sin dr. Ljudevit Gaj, netiče i raspirivati u tom hramu Ljudevita Gaja braća Sokoli iz cele velike Jugoslavije. Spomenik Ljudevita Gaja, koji je ispod dleatavara Rendića hrvatski narod postavio na trgu Krapine nem je i mrtav. »Sokolski dom Ljudevita Gaja« pak biće i ostaće za sva vremena na taj način živ Gajev spomenik, koji će ovom dobrom i vernom a ugroženom Hrvatskom Zagorju neprestano i glasno propovedati velike ideje jedinstva, bratstva i ljubavi.

Ivan Eiler, Krapina.

Ime brata dra Besarovića usko je povezano za istoriju čitavog Sokolstva u krajevima Bosne i Hercegovine. On je bio jedan od onih prvih Sokola, koji su ideju Sokolstva presadili u tamošnje krajeve i koji su udarili prve temelje sokolskoj organizaciji. Kao starešina Srpskog sokolskog društva u Sarajevu on je 1909 god. dao poticaja za osnivanje prve Sokolske župe u Sarajevu, koja bi okupila do tada osnovana Srpska sokolska društva po Bosni i Hercegovini. U novembru 1909 god. dolazi zaista do ostvarenja ovoga plana i osni-

„Sokolski dom Ljudevita Gaja“ u Krapini

najveći dom na teritoriju Sokolske župe Zagreb
Prigodom svečanog blagoslova i otvorenja doma
dne 24 o. m.

Centralni smještaj Krapine, zbog čega je ona i nazvana Metropolitom Hrvatskog Zagorja; njene kulturno-socijalne potrebe izazvale su već u davnini misao oko podignuća jednog društvenog doma. Kada je 1906 god. osnovan

Kad je 1908 god. prigodom proslave 100 godišnjice rođenja narodnog preporoditelja dra Ljudevita Gaja inicijativom tadašnjeg načelnika pok. Vilibalda Sluge i dra Stjepana Ortnera, advokata iz Zagreba, osnovan odbor

Sokolski dom Ljudevita Gaja u Krapini — U pozadini stari grad Čeha, Leha i Meha

u Krapini Hrvatski Sokol poprimila je ta misao već konkretnije forme. Na poticaj naim krapinskog advokata pok. dra Josipa Majcena, izgradio je pok. arhitekt Vjekoslav Hajncel za taj dom idejnu skicu, koja je predstavljala dom, doduše u manjem stilu no tako, da odgovara ondašnjim društvenim potrebama.

i deoničko društvo »Gajev dom« za gradnju doma s glavnicom od 100.000 kruna dobila je misao o gradnji doma još veći zamah. Članovi ravnateljstva bili su uz spomenute među inima župnik svetokriški Stjepan Cerovac, tadašnji narodni zastupnik kao predstavnik i župnik krapinski pok. opat Stjepan Vukovinski. Počelo se sa sun-

IZ TELOVEŽBAČKOG SVETA

POSLEDNJE PRIPREME ZA III RADNIČKU OLIMPIJADU

Za treću radničku Olimpijadu sve pripreme već su skoro privedene kraju. Sletiste je već skoro potpuno uređeno; biće nešto manje, nego 1932 god. prilikom svesokolskog sleta. Za publiku predviđeno je 110.000 mesta. Dosada prijave iznose 44.500 vežbača svih kategorija, dakle uprkos krize, koju oseća najviše radnička klasa, punih 14.000 više, nego ih je nastupilo na poslednjoj II radničkoj Olimpijadi. Da se omogući učešće na sletu i nezaposlenim članovima, izdala je DTJ propagandne značke, za koje je prikupljeno preko 50.000 Kč. Pretsletski dani biće 30 juna i 1 jula, i to dani dece, dok glavni sletski dani počinju 4 jula. Program je sledeći: 5 jula pre podne: lakoatletika takmičenja članova i članica, takmičenja u igrama s loptom, takmičenja na spravama u višem odeljenju, otvorenje skautskog taborišta, pokuši za nastup skauta i skautkinja te lutkarsko takmičenje i početak šahovskog turnira; po podne nastup skauta i skautkinja DTJ, nastup s posebnim tačkama IV, VI i IX okružja, nastup naraštajaca i naraštajki te drugo izvođenje sletске scene. U petak 6 jula — pre podne: takmičenja naraštajaca u lakoj atletici i u igrama s loptom, pokuši starijih vežbača, pokuši za zajednički nastup II, VIII i XI okružja i t. d.; po podne: nastup starijih vežbača sa štapovima, zajednički nastup II, VIII i XI okružja te posebni nastup XIII okružja, nastup inostranih gostiju, nastup biciklista i zajedničke proste vežbe članova i članica; uveče razne akademije i pozorište. U sobotu 7 jula — pre podne: pokuši i takmičenja u teškoj atletici; po podne završetak svih takmičenja. U nedelju 8 jula pre podne velika povorka po ulicama Praga, a po podne: nastup članova, članica, inostranih gostiju, nemačkih radničkih turnera iz Ustječkog okružja te posebni nastup vojske i kao zaključak po četvrti put sletska scena. — Od inostranih gostiju prijavljene su delegacije iz Jugoslavije, Severne Amerike, Poljske, Švicarske, Danske, Engleske, Mađarske, Belgije, Litve, Francuske, Rumunije, Palestine i Finske.

TAKMIČENJA U »NEMAČKIM BOJNIM IGRAMA«

U danima od 21 pa do 29 jula održavaju se u Norimberku u Nemačkoj velika takmičenja pod nazivom »Dojčce Kampfspiele«. Od telovežbačkih takmičenja treba spomenuti: dvanaesterboj, peterboj i deveterboj muških, sedmerboj, šesterboj i četverboj žena. Svi takmičari moraju imati bar 19 godina i biti lekarski strogo pregledani. Takmičenja vršiče se u prostim vežbama, u vežbama na spravama i u lakoj atletici. Iz ovoga se vidi, koliko važnost polaže nemačka vlada na telovežbu.

OBAVEZNO FIZIČKO VASPITANJE NA NEMAČKIM VISOKIM ŠKOLAMA

Nedavno izišla je ministarska naredba, prema kojoj su dužni slušaoci visokih škola da bar tri semestra redovno posećuju i telovežbu, i to najmanje dva puta nedeljno po dva sata, svega dakle 4 sata nedeljno. U nastavni plan obaveznog fizičkog vaspitanja spadaju: laka atletika, igre, proste vežbe, vežbe na spravama, plivanje, borenje, a za studentice još i ritmika. Posećivanje propisanih časova beležiće se i u indeksu.

Jesam li poslao preplatu? za sokolske listove?

KRONIKA

30 godišnjica smrti A. Kocora, prvog lužičko-srpskog kompozitora. Krajem maja proteklo je 30 godina od smrti Augusta Kocora, prvog lužičko-srpskog kompozitora, koji je doduše u širem muzičkom svetu bio vrlo malo poznat, ali je za lužičko-srpski narod imao slično značenje, kao Smetana za Čeha. A. Kocor rodio se 3 decembra 1822 u Zahorju, kraj Budišina. Već kao mlad dečko pokazivao je osobiti talenat za muziku, koju je učio u Budišinu. Godine 1852 postavljeno je za učitelja i organistu u Ketlicama, gde je razvio svoje velike sposobnosti kao

horovođa a i komponista. Već u svojoj 25 godini, dakle na početku svoje kompozitorske karijere, bio je svestan svoje nacionalne misije, pa je tako postavio svom radu čvrst cilj. On je tvorač lužičko-srpske muzičke umetnosti, a i njen prvi predstavnik. On je i osnivač lužičko-srpskih pevačkih festivala, koji su održavani počev od 1845 godine dalje pa do zadnjih godina. Prve 23 priredbe vodio je lično. Time je podizao narodnu svest Lužičana i svratio na svoj narod pozornost i ostalih slovenskih i neslovenskih naroda. Pored mnogih oratorija i drugih svetovnih većih kompozicija »Srpska svadba«, »Zetva«, »Proleće«, »Jesen«, »Zvonimir«, »Vodenjak«, »Srpski rekviem« te opere »Jakub i Kata« i t. d.), komponovao je u duhu narodne pesme još 67 manjih pesama. Umro je god. 1904 19 maja u 82 godini života.

40 godišnjica smrti Mihajla Hornika. Ove godine minulo je 40 godina od smrti Mihajla Hornika, jednog od najodličnijih lužičko-srpskih narodnih voditelja i pisaca. M. Hornik je bio kanonik u Budišinu, gde je i sahranjen. Rođen je u selu Vorkleci i kao mnogi seljački sinovi postao je i on svećenik. Već kao mladi oduševljeni nacionalista stupa u narodne redove i skoro postaje jedan od najuticajnijih nacionalnih voditelja svog naroda, kome je i pisanom rečju dao mnogih lepih knjiga. Zahvalna lužičko-srpska omladina podigla je svom uzoru na rodnoj kući spomen-ploču. Steta je samo, što još nema iscrpive monografije o ovom velikom Lužičaninu.

50 godišnjica smrti Vlastava Beneša-Tršebickog. Dne 20 juna 1884 umro u Marijanskim Laznjima na sušici Vlastav Beneš Tršebicki, osnivač modernog češkog istorijskog romana i prethodnik velikog češkog pisca istorijskih romana i priča Alojzija Jiraska. Pokojni Tršebicki spada još i danas među najpopularnije i najčitanije češke pisce. Njegov literarni rad je rad na nacionalnom preporodu, prosvetljavanju svog naroda i na ojačanju narodne svesti. Njegovo pravo ime je Vlastav Beneš, a pridevak Tršebicki uzeo je po svom rodnom selu Tršebice, gde se rodio 24 februara 1849 god. V. Beneš Tršebicki posvetio se svećeničkom zvanju i bio je kroz čitav svoj život ideal plemenitog svećenika, narodnog vođe i buditelja. Bio je sentimentalac i melanholičan, pa su takva i njegova dela, kojima nedostaje epske širine i realističke Jiraskovih romana. Njegovi radovi izišli su u 16 knjiga, dok su njegovi spisi za decu otštampani zasebno. Od većih istorijskih romana valja spomenuti »Kraljicu Dagmar«, »U zori ka-leža«.

150 godišnjica rođenja Urbana Jarnika — narodnog buditelja koruških Slovenaca. Dne 10 maja 1784 rodio se u selu Potok kod Sv. Stefana u Ziljskoj dolini Urban Jarnik, koji je bio u Koruškoj učitelj čitavoj generaciji slovenačke inteligencije. On je slovenskom svetu otkrio Slovence u Koruškoj u svojim spisima i naučnim radovima. Njega se može smatrati prvim istraživačem istorije koruških Slovenaca i koruških slovenačkih dijalekata. On je nadalje napisao prvu slovenačku priču za decu, iz koje je onda erpio veliki slovenački pisac i narodni prosvetitelj biskup dr. Anton Martin Slomšek. Napisao je također i odličnu dijalektološku raspravu, koja je bila osnova kasnijim raspravama o slovenačkom jeziku. Urban Jarnik bio je

odlučan protivnik nasilne germanizacije, pa su njegove naučne rasprave o tome još i danas aktuelne. Osnovao je naučni list (pisan nemački) »Carinthia«, u kome je objavljivao svoje radove. Ovaj list izlazi još i danas, već 120 god., ali je prešao potpuno u germanizatorski smer. Prof. Urban Jarnik bio je i oduševljen lir. pa je imao velikog uticaja na poznate pisce i koruske narodne radnike Matiju Majar-Ziljskog i Andriju Ajnspilera. Umro je pre 90 godina, na dan 12 juna, u Blatogradu nad Vrbskim Jezerom, gde je bio punih 12 godina župnik. Može se reći, da se bez Urbana Jarnika ne bi nikada bio tako lepo i jako razvio kulturni i politički život koruskih Slovenaca, kako se je razvio baš pod uticajem njegovih dela i nastojanja.

80 godišnjica Nikolaja Aleksandroviča Morozova. Ovih dana navršio je 80 godina svog plodnog života posvećenog nauci, Nikolaj Aleksandrovič Morozov, čuveni ruski naučnik i revolucionar, danas direktor biološkog instituta u Moskvi i član ruske akademije nauka. Kao student već Morozov je pripadao revolucionarima, pa je bio dva puta zatvoren. Ali i u tamnici on je studirao. U tamnici nisu mu dozvolili da radi u kemijskom laboratoriju, niti pak da bi ikome predao svoje radove na ocenu. Tek kada je pušten iz zatočenja mogao je da svoje epohalno delo »Periodički sistem sastava materije« preda na ocenu najvećem ruskom kemičaru svetskog glasa Mendelevju, koji ga je odlično ocenio. U zatočenju, gde se nalazio od god. 1882 pa sve do 1905, napisao je oko 20 naučnih radova. Osobito su uspešni njegovi radovi na polju astronomije, pa je nakon što je izišao iz tamnice bio izabran za člana Francuskog astronomskog društva i Britanske astronomske asocijacije. U čitavom kulturnom svetu poznato je njegovo delo, kojim tumači s astronomskog gledišta Apokalipsu. Bio je pored toga još i pesnik, odličan matematičar, biolog i hemičar. Sada baš izlazi osma knjiga njegovog velikog istorijskog rada »Hristoj«.

Razne kulturne vesti. Lenjinova biblioteka u Moskvi, bivša biblioteka Rumjancevog muzeja, broji danas oko 5 milijuna knjiga te spada među najveće biblioteke sveta. U ovoj biblioteci sakupljene su knjige iz raznih bivših privatnih biblioteka ruskih plemića i ruskog dvora, a vlada je dopunila još i oko pola milijuna knjiga raznih jezika. Biblioteka je preplaćena na 1500 stranih revija i časopisa.

Ovih dana minulo je 70 godina od smrti češkog pisca i velikog »Slavijana« Prokopa Holohouška. U svojim spisima Holohoušek je obrađivao s velikom ljubavlju motive iz poljske, bugarske i srpske istorije.

U Dubrovniku živi i radi već od 1926 čuveni poljski komponista Ludomir Rogovski, koji je rodom iz Lublina. Sada vodi srpsko pevačko društvo »Sloga«, što mu je dalo prilike, da se поближе upozna s našom pesmom i pravoslavnom crkvenim pevanjem, pa je već komponovao za mešoviti hor »Blagodarenje«, »Liturgiju Sv. Jovana Zlatoustog« i više božićnih te uskršnjih pesama. Od njegovih velikih kompozicija poznate su u Poljskoj, a i u drugim zemljama, opere »Tamaras«, »Ondine«, baleti »Bajka« i »Kupala«, orhestralna svita »Vilafranka« i t. d. Studirajući naš folklor zalazi u njegovu dubinu pa komponira »Čudo sv. Vlah« i operu »Kraljević Marko«.

jevski slet (14 naraštajki mat. dr. Bihać). 5) Proste vežbe (24 m. i ž. dece Sok. društva Ličko Petrovo Selo). 6) Proste vežbe (m. i ž. deca mati. društva). 7) Proste vežbe za štapovima za sarajevski slet (14 starije braće mat. društva). 8) Proste vežbe za sarajevski slet (82 m. dece mat. društva i Sok. čete Ripač). 9) Proste vežbe za sarajevski slet (23 člana mat. društva Bihać i Ličko Petrovo Selo). 10) Proste vežbe za sarajevski slet (23 člana mat. društva i Bos. Krupe). 11) Proste vežbe (15 ženske dece mat. društva Bihać). 12) Proste vežbe za sarajevski slet (153 člana sokolskih četa). 13) Vežbe na razboju i preči (13 članova mat. društva Bihać i Bos. Krupe). 14) Vežbe s puškama (izvodila četa 55 peš. puka). 15) Vežbe s kosama i grabljama (32 m. i ž. dece Sok. čete Ripač). 16) Inicijal Nj. V. Kralja s krunom i piramidom uz deklamovanje pesme: »Budimo Sokoli« (Izvodili vojnici 55 p. puka).

Svega je nastupilo 722 člana vežbača, a prisustvovalo je preko 4000 gledalaca, koji su burno aplaudirali i oduševljeno klicali pojedinim kategorijama.

Na večer je priređen koncert u prostorijama hotela Bosna, koji je bio odlično posrećen. Manifestacije Nj. V. Kralja, Jugoslaviji i Sokolstvu i burni uskleci popratili su ceo program. Nato je bila zabava.

Dr. J. K.

LIČKO PETROVO SELO. — Sokolsko društvo u Ličkom Petrovom Selu održalo je dana 17 juna 1934 svoju prvu javnu vežbu, uz sudelovanje Sokolskog društva Bihać i četa Žegar i Izačić. Vežba je uspešno iznad svakog očekivanja.

U 10 sati do podne bio je svečani doček bratskog Sok. društva Bihać i br. čete Izačić. Pred bratskim Sokolskim društvom Bihać išao je brat zastavnik na konju dok su naša muška deca činila špalir te nakon bratskog pozdrava i rukovanja brat starešina Svetlića Simo pozdravio je braću bihaćanec i zahvalio im na njihovoj bratskoj ljubavi, zatim su se svi svrstali u povorku te je povorka uz sviranje sokolskog marša po našem tamburaškom zboru, koji je vrlo dobro izveo, bio brat Vujatović produžio natrag u Ličko Petrovo Selo te je ova impozantna povorka produžila dalje napred Priboj 1 km, a potom se vratila na trg. Celim putem kula je povorka prolazila, oduševljeni narod iskrio je svoje domove državnim zastavama, čilimima i cvetom te je oduševljeno pozdravljao Sokole. Na trgu pozdravio je brat starešina našu braću iz Bihaća i Izačića, te nakon toga održao govor o Sokolstvu uz klicanje Nj. Vel. Kralju i starešini Sokola Nj. Vis. Prestolonasledniku Petru, nakon čega je brat načelnik našega društva komandovao mirno, a tamburaški zbor otisvrao himnu.

Iza ovoga bio je smeštaj bratskih društava i četa. U međuvremenu pripelo je izaslanstvo bratskog Sokolskog društva Rakovica.

U 12 sati priređen je ručak svoj braći vežbačima Bihać i Izačić, iz kojih je stigla i bratska četa iz Žegara, koja je također smeštena u osnovnoj školi i kojima je također priređen ručak.

Iako je cele prošle nedelje padala bez prestanka kiša, našem je društvu uspešno izvanredno lepo obaviti sve pripreme za ovaj javni čas, te je za vremena priredilo teren i tribinu za goste. Samo vežbalište bilo je lepo iskorišćeno i ograđeno sa zelenilom, a pri radu oko ovih priredaba uzelo je učesća sveukupno članstvo našega društva.

Od 2 do 3 sata po podne izvršene su probne vežbe svekolikih vežbača pod komandom našega brata načelnika Muždeka Ilije.

Za javnu vežbu vladao je silno oduševljenje naše braće seljaka iz svih okolnih mesta te je na istu pohrlilo i staro i mlado, tako da su bila zastupljena sela Baljevac, Zeljava, Izačić, Vaganac, Drežnik, Rakovica, Zaklopača, Rešetar, Arapov Dol, Priboj, Jezere, Plitvička Jezera, Korenička Kapela i Korenica. Na vežbalištu je bilo preko 1500 samih seljaka. U 4 sata bio je javni nastup, nakon što je na početku vežbe bio nastup svekolikog članstva svih kategorija vežbača na sletištu, održao je brat starešina Svetlića pozdravni govor Kralju i starešini Sokola Kraljevine Jugoslavije Prestolonasledniku Petru. Vode vežbačkih kategorija komandovali su »Mirno«, tamburaški zbor otisvrao je himnu. Nakon svršenog govora bio je otpust svih kategorija s vežbališta.

Iza toga nastupile su kategorije vežbača ovim redom: 1) Muška deca Sokolskog društva Bihać s prostim vežbama. 2) Muška deca Sok. čete Izačić s prostim vežbama sa štapovima. 3) Muška i ženska deca našeg društva s prostim skupnim vežbama. 4) Muška deca Sok. čete Izačić s piramidom. 5) Ženska deca našega društva s prostim vežbama. 6) Muška deca našega društva također s prostim vežbama. 7) Članice naše s članicama Sok. društva Bihać s prostim vežbama. 8) Članovi Sok. društva Bihać s prostim vežbama u vežbačim odelima. 9) Članovi našega društva te članovi sokolskih četa s prostim vežbama za slet u Sarajevu.

10) Ženska deca našega društva s venčanicama uz pevanje »Doline tujne«. 11) Iza ovoga nastupili su članovi bratskog Sok. društva Bihać na spravama.

Po svršetku nastupa tamburaški zbor i svi prisutni otpievali su i otisvrali »Oj Sloveni«.

Također su između ovih tačaka deklamovala školska deca.

Sve vežbe izvedene su izvanredno lepo i skladno, tako da je prisutna publika oduševljeno pozdravila sve kategorije vežbača.

Svih vežbača nastupilo je 200, od kojih samo bratsko Sok. društvo Bihać bilo je zastupljeno sa 70 vežbača i preko 30 članova nevezbača.

Nakon svršenih vežbi ostali su svi prisutni na vežbalištu, gde su uz svirku tambura povedena narodna kola. Igranka je produžena sve do 9 sati na večer t. j. do samoga mraka, nakon čega su gosti ispraćeni od svih naših Sokola otputujući oduševljeni i razdragani svojim kućama.

RIPAČ. — Skoro osnovana sokolska četa u Ripču održala je dne 3 juna o. g. svoju I javnu vežbu uz učesće matičnog Sokolskog društva Bihać i Sokolskih četa Lipa, Pritoka, Golubić, Žegar i Založje. Ripač je toga dana imao svečan izgled, jer su mnoge kuće bile okićene jugoslov. zastavama, a u samo mesto slegao se je silan narod iz svih okolnih sela. Pre podne održana su takmičenja u prostim vežbama, bacanju kugle, skoku u dalj, skoku u vis i trčanju na 100 m. Prvo mesto zauzela je takmičarska vrsta Sok. čete Ripač. II mesto Sok. četa Lipa, III mesto Pritoka. Pojedinci: I mesto br. Erić Sreten (Ripač), II mesto br. Anušić Ivica (Žegar), III mesto br. Puhača Milan (Lipa).

Vežbu je otvorio u 16 sati lepiim govorom starešina Sok. čete Ripač br. Mehmed Mujkić. Zatim je sledio nastup pojedinih kategorija: 1) Proste vežbe za sar. slet (48 m. dece Sok. čete Ripač). 2) Proste vežbe sa štapovima (26 m. dece Sok. društva Bihać). 3) Proste vežbe (19 ž. dece Sok. čete Ripač). 4) Igre (26 m. dece Sok. društva Bihać). 5) Proste vežbe s kosama i grabljama (40 m. i ž. dece Sok. čete Ripač). 6) Proste vežbe za sar. slet (10 članova Sok. društva Bihać). 7) Vežbe na razboju (6 članova Sok. društva Bihać). 8) Proste vežbe za sar. slet (78 članova Sokolskih četa Ripač, Pritoka, Lipa, Založje i Žegar). Svega je nastupilo 253 vežbača. Posle nastupa starešina matičnog društva br. Fragner Ivan govorio je o značaju sok. ideje, a prosvetar br. Sekanina Dragutin o zublji zahvalnosti, kojom je upravo u to vreme na Oplenu upaljen večni oganj blagodarnosti Sokolstva Kralju Oslobođiocu.

Vežbi je prisustvovalo preko 1500 lica i svi su bili oduševljeni izvođenjem programa. Naročito su burnim aplauzom pozdravljene vežbe članova sokolskih četa i vežbe s kosama i grabljama m. i ž. dece Sok. čete Ripač. Na večer je održana vrlo uspešna ka. zabava.

Župa Beograd

DIVCI. — U Sokolskoj četi Divci održano je u nedelju, 10 o. m., predavanje o štetocinama na voću i borbi protiv istih. Predavanje je održao brat Mih. Jakovljević, sreski poljopriv. referent iz Valjeva. Ovo predavanje došlo je kao veoma potrebno i korisno, pošto je u tome kraju voće mnogo stradalo od gusenica i raznih drugih štetocina.

Uskoro će četa organizovati niz predavanja i kraćih tečajeva, a iduće zime namerava održati jedan zimski poljoprivredni tečaj.

Četa u Divcima učestvovala je ovoga leta na sletovima u Sarajevu i Zagrebu.

Župa Celje

BREŽICE. — Med brati Sokoli je nešteto Hrvatov in Slovencev, ki so bili žive priče nekdanjih narodnih bojev v Brežicah, ki so se odigrali ali v Narodnem domu, še živahnejše pa po brežičkih ulicah. Nešteto narodnjakov hrani v svojem spominu dogodke, ki so se razvijali zlasti 14. avgusta 1904. ob priliki otvoritve Narodnega doma, razvijati prapora na Binkošti 1906. in zadnjega župnega zleta pred 20. leti v Brežicah. Vsi ti dogodki so bili prav burni. Na binkoštno nedeljo 1906. je zborovala Slovenska sokolska zveza v Brežicah. Drugi dan pa se je vršilo slavnostno razvijanje društvenega prapora, ki mu je kumovala soproga prvega staroste ga. Marica dr. Strašek-ova. Na prapor so pripelje trakovice kumica, Srbski Sokol iz Zagreba, bizeljske Slovenke, sevnjske Slovenke in brežičke Slovenke. Politična oblast je ob tej priliki koncentrirala v Brežicah kompanijo vojakov-Belgijcev iz Ljubljane, preko 60 orožnikov iz vseh vetrov Stajarske in policijo iz Celja in Celovca. Močan kordon oborožene sile je stražil Sokole, ki jih je bilo zbranih 400, med temi najmanj 150 iz Hrvatske. Zaradi nenavadne nevihte je morala odpasti javna telodoba in ljudska veselica. Da je prišlo ob tej priliki do raznih incidentov in pretepev, je umljivo.

Vkljub preganjanju zavednih Slovencev, so bili ti časi vendar krasni. Med Brežičani in Hrvatimi je vladała bratska vzajemnost in bratska čuvstva. Bratje Hrvati so prihajali v Brežice ob vsaki priliki, bodisi na javne nastope, ali pa na društvene prireditve. V bratskem sporazumu in medsebojnem navdušenju so potekali zlasti sestanki na Griču. Vse to je mogočno vplivalo na narodno probudo ljudstva, utrjevalo njega odporno silo, vzbujalo k narodni zavesti in gojilo ljubezen do rodne grude, ter utrjevalo Sokole v sokolski misli.

Vročja želja današnjih brežičkih Sokolov pa je, da se vsi snidemo na proslavi dne 8. julija t. l. na nekdanji tako vročih tleh v Brežicah, da dostojno proslavimo naš sokolski praznik in da obudimo spomine na prošle narodne boje.

DOL PRI HRASTNIKU — Mladinski dan, Sokolsko društvo Dol pri Hrastniku je 10. t. m. slavilo svoj 10 letni jubilej, odkar se je osamosvojilo in iz odseka Hrastniškega Sokola postalo društvo.

Ves dan je bil namenjen proslavi; dopoldan deci. Po zamisli in izvedbi br. prosvetarja Mahkote Milana je bila dečja proslava izvršena sledeče:

Bratci iz Trbovelj in Hrastnika so poklonili Dolancem prav ličen praporček in so ga v stafeti prinesli na Dol. Če pomislimo, da je proga skrajno neporna (3 km vzpetosti) je pač čas 26 minut rekorden za deco.

Ob 9. uri je prikoralaka za njim mogočna povorka dece iz Hrastnika in Trbovelj. Pred vasjo so čakali domači in odkorakali z naraščajskim in dečjim praporom na čelu v vas. Impozantan je bil pogled na povorko 500 mladecev. Ob 9. uri se je nato v šolski telovadnici vršila akademija s sledečim vzporedom: 1. Himna Sokoličev (zbor). 2. Slovostni govor in predaja prapora praporščaku (starešina). 3. Harmonikar iz Hrastnika (Sokolska). Mala Sokoličica (deklamacija). 4. Deklamacija iz Hrastnika, Prizorček z 10 letnico Sokola na Dolu (napisal br. Mahkota), izvajali Sokoliči, nato je zapel Candroz zbor iz Hrastnika 3 krasne pesmi. Končno pa še telovadna skupina sedmorice iz »Bože pravde«. Nato je odšla deca k maši, zatem pa k skupnem decu. — J.

LIBOJE. — Prvi javni nastop naše sokolske čete združen s pešizletom sokolskega društva Celje, ki se je vršil na Telovo, je izpadel zelo častno. Vreme nam je bilo tokrat naklonjeno in privabilo je mnogo telovadcev iz sosednjih društev. Posebno v lepem številu pa so se odzvali Celjani, ki so prišli kar peš preko Košnice z godbo na čelu.

Nastopili so vsi oddelki in so pokazali prvič v tem kraju trud in uspeh požrtvovalnega sokolskega dela. Slavnost je zaključila skupina sestavljena iz oseb članov sokolske čete v Libojah, ki je bila zelo posrečena.

TRBOVLJE. — Rudarske Trbovlje so bile v soboto 2. in nedeljo 3. junija pozorišče velikih manifestacij za narodno misel in sokolsko bratstvo.

Ze v soboto popoldne so zavirale skoro raz vseh hiš v dolini državne trobojnice Sokolstvu v pozdrav. Ob 1/8. uri zvečer so se zbrali v sokolskem domu številni člani v krojih, ki so s sokolsko godbo na čelu odkorakali pred dom br. Dežmana, enega najzaslužnejših ustanoviteljev trboveljskega Sokola, ki je pred 10. leti brezplačno odstopil trboveljskemu sokolu eno najlepših svojih parcel, kjer stoji danes ponosni sokolski dom. Da se mu skromno oddolžimo smo mu priredili lepo podoknico. Sokolska godba je br. Dežmanu zaigrala nekaj lepih komadov, nakar se je podala k br. Dežmanu deputacija Sokola, ki se mu je ob 25 letnici ustanovitve odnosno 10 letnici dograditve doma v lepih besedah zahvalila za njegov dar. Br. Dežman se je ginjen zahvalil, nakar se je sokolsko članstvo z godbo podalo nazaj v sokolski dom, kjer se je vršil nato slavnostni občni zbor ob veliki udeležbi članstva.

Slavnostni občni zbor je otvorila prav za prav sokolska godba s sokolskim pozdravom, nato pa je pozdravil zbrane brate in sestre, zlasti pa odposlanca celjske sokolske župe br. dr. Hraševca br. starosta Pleskovič, ki se je v lepih, patriotskih besedah spomnil najvišjega sokolskega brata Nj. Vel. kralja Aleksandra, vrhovnega starešine br. prestolonaslednika Petra in zvišene kraljevske hiše, ki so jim navzoči v spontanem navdušenju zaklicali krepak trikratni sokolski »Zdravo«. V nadaljnjem se je predsedujoči starešina s pieteto spominjal tekem 25 let umrlih članov, zlasti pa zaslužnega prvega staroste br. Antona Počivavška. Sledil je slavnostni govor prosvetarja br. inž. Štefeta, ki je podal izčrpno zgodovino trboveljskega Sokola. Zatim je zastopnik celjske župe br. dr. Hraševac izročil pozdrave celjske sokolske župe, nakar je spregovoril nekaj primernih besed še prvi tajnik ustanovitelj učitelj br. Velkavrh. Končno so bila prečitana imena vseh ustanoviteljev Sokola ter došle pozdravne brzojavke in pisma raznih od-

IZ NAŠIH ŽUPA DRUŠTVA i ČETA

Župa Banja Luka

BIHAĆ. — 10 juna održan je u Bihaću prvi sokolski slet društava Bihać i Ličko Petrovo Selo, te Sokolskih četa Gata-Iliđa, Izačić, Lipa, Golubić, Ripač, Pritoka, Založje i Žegar. Grad je bio okićen.

Već u 7 sati ujutru u grad su počele pristizati sokolske čete pod zastavama. Zbor svih sokolskih četa bio je na Preradovićevu trgu, gde se izvršilo postrojenje po četama od 202 člana, a zatim je svečana povorka pošla k slavoluku na Gvozdenom mostu. Tu se nalazio upravni odbor s mnogim članovima svih društava i sva muška i ženska deca u svečanoj povorci sa zastavicama. Brat Fragner, starešina, pozdravio je toplim i oduševljenim govorom povorku, koja zatim na čelu s matičnim društvom i školskom decom odlazi u gradsku školu, gde su bile smeštene sve čete. U 9 sati vršeni su pokusi, a u 11 sati iz Žegarske aleje krenula se svečana povorka s glazbom 55 peš. puka. U povorci je bilo 699 Sokola svih kategorija. Povorka je krenula na sletišta gde je bilo sokolsko zborovanje. Pozdrav starešine i načelnika grada Luke

Beronje, bio je burno pozdravljen, a zatim se dugo klicalo Kralju, Otadžbini i Sokolstvu i starešini Nj. V. Prestolonasledniku Petru. Povorka se zatim vratila natrag u gradsku školu, praćena toplim pozdravima građanstva. U 1 sat posle podne priređen je ručak svim četama i društvima u Gradskoj školi, a u 2 sata održala se II zajednička sednica matičnog društva i svih sokolskih četa, na kojoj je pretresen rad sokolskih četa prema ranije utvrđenom programu. Na istoj je jednoglasno zaključeno, da se do 1. novembra 1934 g. prirede utakmice između sokolskih četa: koje će dotle okreciti najviše kuća i gospodarskih zgrada, urediti dubrišta, postaviti po kućama pljuvaonice i sl. Najbolja četa dobiće nagradu.

U 3 sata sva društva i čete, postrojene u dvorištu Gradske škole, s muzikom na čelu odlaze na sletišta, gde je govorio br. Fragner. Posle 3 sata počeo je nastup sokolskih četa i društava i njihove vežbe ovim redom: 1) Proste vežbe sa štapovima (30 muške dece matičnog društva). 2) Proste vežbe (39 muške dece Bihać). 3) Proste vežbe (ženska deca matičnog društva Bihać). 4) Proste vežbe za sara-

ličnikov in bratskih društev, nakar je bil s sokolsko koračnico zaključen slavnostni občni zbor.

V nedeljo jutraj je pričelo po trboveljski dolini živahno vrvenje. V mnogih oknih so se pojavile patriotične slike, pred hišami pa so bila zasajena drevesca in slavloliki. Okrog 9. ure so se pričele zgrinjati pred rudniškim gasilskim domom močne sokolske čete. Posebno pozornost je vzbudil oddelek sokolske konjenice z lepo oprmo in večji del v novih krojih. Z vlakom ob 9. uri so dospeli novi oddelki sokolskih gostov, nakar se je formirala imponantna povorka Sokolstva, kakršne Trbovlje še niso videle. Na vsej dolgi poti od Vode do Lok in tudi v Trbovljah je delalo gost špale prebivalstvo, ki je navdušeno pozdravljalo sokolske brate in sestre, ki so bili neprestano obsuti od cvetja, ki je kar deževalo raz streh in oken obcestnih hiš.

Povorka je krenila na pokopališče, kjer se je Sokolstvo poklonilo manom pokojnega prvega starostar br. Počivavška, na čigar grob je bil položen prelep venec trboveljskega Sokola. Drugi venec pa je bil položen pred veliko križ na pokopališču in je bil namenjen vsem tekom 25 let umrli bratom in sestram, katerih spominu se je v ganljivih besedah oddolžil br. starosta Pleskovič, nakar je godba zaigrala turbno žalostinko. Odtod je povorka krenila skozi trg in nazaj do sokolskega doma, kjer se je razšla, telovadečki člani pa so šli k skušnjam za popoldanski nastop.

Popoldne ob 14. uri so se jele okrog sokolskega doma zbirati nove množice. Brat starosta je otvoril slavnostno proslavo 25. letnice trboveljskega Sokola, pozdravljajoč v prvi vrsti najvišjega sokolskega brata Nj. Vel. kralja, starešino prestolonaslednika Petra in kraljevski dom, ki so jih sokolske množice in ostalo prebivalstvo z burnimi živjo-klici pozdravljale, nato je pozdravil zastopnika komandanta dravske divizijske oblasti, zastopnika bana g. sreskega podnačelnika dr. Orožima, zastopnika Narodne odbrane, celjske sokolske župe in ljubljanske sokolske župe. V svojem govoru je izrazil posebno veselje nad dejstvom, da so trboveljska narodno-kulturno-prosvetna društva poklonila ob 25. letnici Sokolu za njegovo zastavo prekrasen trak, ki naj ostane večna vez med Sokolstvom in vsemi narodnimi društvi. Nato je v imenu vseh narodnih društev, ki so Sokolu poklonili trak in to so: CMD, Rdeči križ, Kolo jugosl. sester, Jadranska straža, Gasilska župa, Klub koroških Slovencev, Or-jem, Pevsko društvo »Zvon«, Društvo rudn. nameščencev, Organizacija jugosl. železničarjev in Narodno strokovna zveza, sprgovalil br. inž. Vrbic Pavel, poudarjajoč pomen poklonitve traku na sokolsko zastavo s strani narodnih društev. Nato je zastopnica Kola jugosl. sester sestra Loškotova pripelala trak na sokolsko zastavo, nakar so čestitali trboveljskemu Sokolu k 25 letnici v imenu bana njegov zastopnik br. dr. Orožem, v imenu celjske župe br. dr. Hrašovec in imenom Narodne odbrane br. inž. Ivanovič. Potom uvoda se je pričel javni nastop vseh oddelkov Posavskega sokolskega okrožja, ki je ponovno pokazal pri vseh nastopih, kolikega vzgojnega pomena je zdrava telovadba za našo mladino, ki se ne navadi discipline, ki je danes vsakomur potrebna bolj nego kadajkoli, marveč si oplemeni tudi duha.

Župa Cetine

CETINJE. — Iz župe. Kako ova župa ima veliki broj sokolskih četa, a i po sokolskoj organizaciji predvaja se otceci za sok. čete pri župama, to je i pri našoj župi osnovan otek za sokolske čete na čelu s br. Cetkom Dedićem, načelnikom sreza cetinjskog. Članovi su braća: dr. Marčić Anto, sudski major, kao potpredsednik oteka, Milović Aleksandar, kao tajnik, i članovi Duro Slapničar, načelnik ban. uprave, Krsto Gruičić, učitelj, i Kosta Ljutić, tehničar.

Prva, konstituirajuća, sednica oteka održala se na 12 juna t. g. na kojoj je utvrđen plan rada za ovu godinu. U prvom redu odlučeno je, da se u toku godine održa jedan tečaj za vode sokol. četa, koji bi trajao mesec dana, a imao bi se održati u mesecu novembru, onda, kada su manje za uzeti seljaci s poljskim radom. Tečaj bi se održao na Cetinju, jer je najpodesniji i manje bi bilo troškova. Tako isto je rešeno, da se ustanovi jedan pravilnik za osnivanje četa, odnosno propisu uslovi, koje imaju čete ispuniti pa da se ta četa odobri i prizna za sokolsku jedinicu. Kao najglavniji uslov jeste: osiguranje prostorije gde će četa držati skupove — sednice; potreban broj članova i to najmanje 20 od kojih moraju biti polovina vežbači; četa se mora snabdeti s propisnim formularima i knjigama za vođenje administracije; mora se obavestiti, da će na tečajevce, koje župa priređuje, poslati najmanje po dva tečajnika; da će pribaviti potrebne knjige u prvom redu: »Putevi i ciljeve«, »Sokolsku prosvetu« i t. d. kao i »Sokolski glasnik«, jer su to najpotrebnija sredstva za sokolsko prosvetovanje. U poljo-

privrednom pogledu rešeno je, da se kod svakog društva osnuju poljoprivredni odbori, koji bi imali da vode brigu o unapređenju sela u privrednom pogledu. Otek se rešio da na poljoprivrednim izložbama, koje će Banska uprava održati sredinom ovoga meseca u srezovima: boko-kotorskom, šavničkom, studeničkom i heranskom, uzmu učešća i članovi sokolskih četa na kojima i Sokoli mogu izlagati poljoprivredne proizvode. Sem ovih zaključaka, otek je stvorio plan za prosvetni, tehnički i zdravstveni rad na selu. — A. M.

CETINJE. — Dana 3 juna t. g. priredilo je br. Sokolsko društvo Tivat javni čas, koji je dobro uspeo. Sokolsko društvo Cetinje je pripomoglo ovome br. društvu u nekoliko da njihov javni čas dobro uspije. Naše društvo je uzelo učešća na ovom javnom času s 10 naraštajaca, 8 naraštajki, 8 članova i 4 članice. Tako isto je času prisustvovao veći broj nevezbača sa starešinstvom uprave našeg društva.

Br. Sokolsko društvo Tivat zadužilo je naše društvo sa svojim učešćem na našem javnom času održanom 21 maja t. g. s većim brojem naraštaja i članstva, to je naše društvo povelu na njihov javni čas odabranije vežbače. — A. M.

Župa Kragujevac

KRUŠEVAC. — Kruševačko Sokolsko društvo sa svojim članstvom i članovima svojih deset četa priredilo je 10. o. m. posle podne svoj prvi javni čas u ovoj godini na terenu stadiona SK »Car Lazar«.

Iz sokolskog doma pošla je imponantna povorka Sokola na čelu sa zastavom matičnog društva Kruševac i svih sokolskih četa. Dugu kolonu naših Sokola pratila je vojna muzika 47 p. puka svima glavnim ulicama grada. Gradanstvo je sa zadovoljstvom posmatralo ovu povorku i divilo se snazi, zdravlju, vedrinji i disciplini naših Sokola.

U 5 časova na trubni znak načelnika društva br. Đoke Manojlovića, otpočeo je nastup svih vrsta Sokola matičnog društva i četa. Izvedene su u prvom redu vežbe za sarajevski i zagrebački slet. Sve grupe su od brojnih gledalaca srdačno pozdravljene, ali je bura oduševljena izazvala pojava vežbača sokolskih četa, koji su značajki izveli svoju vežbu za sarajevski slet. Za njima se istakla grupa članova vežbača svojom simboličkom vežbom za sarajevski slet. Do sada kruševački Sokol nije imao ovolik broj članova vežbača. Zahvaljujući sokolskoj ideji, koja je duboko ušla u trgovca i zanatlijsko-radničku omladinu zabeležen je veliki prirast članova vežbača.

Na kraju je objavljeno štafetno trčanje naraštajaca Obilićeva i Kruševca, a za pehar br. dr. Tihomira Protića, prosvetara matičnog društva Kruševac. Za 1 sekundu pobedila je štafeta Obilićeva i osvojila ovaj skupoceni pehar u trajnu svojinu (u četiri godišnjem takmičenju ekipa Obilićeva dobila je, odnosno pobedila 3 puta) koja je prešla 4 × 80 metara za 29 sekundi.

Ovaj prvi nastup u ovoj sezoni kruševačkog Sokola i njegovih četa, kojih imade na broju deset, sa svima grupama uspeo je i moralno i materijalno. Mnogobrojna publika je pozdravila oduševljeno nastup svih odeljenja. Ovim nastupom još jedanput je posvedočeno da naše Sokolsko društvo u svome radu ima puno uspeha.

SVILAJNAC. — Svilajnac je na dan 3 juna imao jednu vrlo lepu i retku svečanost. Na veoma svečan način, uz učešće mnogobrojnih gostiju sa strane i pripadnika svih Sokola, Sokolsko društvo Svilajnac proslavilo je dvadesetpetogodišnjicu svoga rada i razvijanja sokolske zastave, koju je društvu podarila Ženska podružina iz Svilajнца, a kojoj je kumovao br. Laza Radivojević, ministar na raspoloženju.

Još od 2 juna varoš je dobila svečan izgled. Državne zastave su bile istaknute, ulice i zgrade okićene zelenilom. Podignuti su mnogi slavoluci sa raznim sokolskim natpisima. Na ovu svečanost došli su: izaslanik Nj. Vel. kralja i Prestolonaslednika Petra, kornički pukovnik iz Smederevske Palanke br. Ilija Sretkov, izaslanik episkopa braničevskog dr. Jovana br. Pavle Lukić, sreski namesnik, izaslanik bana Moravske banovine br. Milan Stojadinović, načelnik prosvetnog odeljenja iz Niša, izaslanik Sokolske župe Kragujevac, potstarešina župe br. Franja Zajc i mnogi drugi.

Povorka kroz varoš krenula je od osnovne škole, prošla kroz glavne ulice do Ragedičke škole, gde su četiri naraštajke primile zastavu, zatim su svi krenuli u sabornu crkvu, pa se potom povorka krenula k spomeniku palim borecima u minulim ratovima, gde je izvršeno osvećenje zastave. Pošto su izaslanici zauzeli mesta na tribini, pristupljeno je osvećenju zastave. Osvećenje zastave izvršio je g. Pavle Lukić sa sveštenikom g. Petrom Z. Petrovićem. Po izvršenom osvećenju zastave pretsednica ženske podružine

s. Jevrosima Lukić, prišla je sreskom namesniku, razvila zastavu i predala je starešini Sokola br. Jovanu Draškociju uz nekoliko prigodnih reči. Potom je kum zastave br. Laza Radivojević prišao i privezao svoju traku na zastavi uz nekoliko oduševljenih reči.

U ime Sokola odgovorio je starešina društva br. Jovan Drašković rečima zahvalnosti darodavcima i kumu zastave. Velika rad Sokola i obećaje sve požrtvovniji rad u budućnosti.

Posle ovog čina starešina je zastavu predao zastavniku br. Miloradu Milosavljeviću. Predaju zastave izvršio je uz prigodan govor. Zastavnik br. Milosavljević primivši zastavu, zahvalio se starešini obećajući da će zastavu čuvati i pod njom skupljati i voditi sve Sokole širom cele Jugoslavije. Poslednji govornik br. dr. Tihomir Popović, delegat Sokolskog društva iz Kruševca, održao je lep govor. Posle izvršenog osvećenja zastave, izaslanik Nj. Vel. kralja i Prestolonaslednika prišao je zastavi i ukucuo zlatan čavlić Nj. Vel. i Prestolonaslednika Petra. Za ovim prikucali su zlatne čavlice: potstarešina župe br. Zajc, kao dar župe, br. Mihajlo Milenković, kao dar opštine Svilajnac, s. Lalković, kao dar društva »Sv. Jele«, br. Petrović, kao dar tvornice obuća »Bata« Borovo. Također je kum zastave br. Laza Radivojević prikucao svoj čavlić. Posle ove izvršene svečanosti povorka je došla do gimnazije, gde je starešina otvorio svečanu sednicu dvadesetpetogodišnjice sokolskog rada u Svilajncu. U svom izveštaju izneo je celokupni istorijat društva od njegovog postanka do danas. Na kraju svečanosti upućeni su pozdravni brzojavi Nj. Vel. kralju i Prestolonasledniku, starešinstvu Sokola i Sokolskoj župi Kragujevac.

U podne je u hotelu »Takovo« priredeni gostima banket, na kome je govorilo više govornika ključujući Nj. Vel. kralju i Njegovom Domu. Za sve vreme svirala je sokolska muzika iz Seljskog Rudnika.

Posle podne u »Bojači« priredjen je javan čas na kome su uzeli učešća Sokoli iz Svilajнца, Cuprije kao i Sokolske čete iz Raonde, Subotice, Medvede, Novog Adžibegovca, Markovca i drugih sela. U veče u hotelu »Takovo« priredjena je akademija. Akademija je bila odlično posećena. Ovom prilikom treba istaći tačku naraštaja Sok. društva Svilajnac »Oslobodjenje Istre«, članovi Sokolskog društva Jagodina »Skupine«, članice Sokol. društva Cuprija »Pozdrav zastavi« i dve tačke Sokolske čete sela Raonde.

S. M.

Župa Kranj

JESENICE. — Proslava 30 letnice društva. Sokolsko društvo Jesenice je v soboto in v nedeljo 9. in 10. junija praznovalo na zelo lep način 30 letnico svojega obstoja. V soboto zvečer se je vršila po mestu baklada, ki so se je udeležili člani v kroju in v civilu ter članice, moški in ženski naraščaj, kakor tudi gasilci iz Jesenice, Hrušice, Save in Javornika. Na čelu spreveda je igrala sokolska godba. Mesto je bilo v zastavah, okna mnogih hiš pa so bila lepo razsvetljena.

Ob 21.30 se je vršila v nabito polni sokolski dvoran slavnostna akademija. Nastopili so člani, članice, moški in ženski naraščaj ter ženska deca z izbranimi točkami. Izmed vseh točaka bili najlepši deseterica članov z skupinskimi vajami in sedmorica s likovitimi skupinami in simboličnimi plesi. Višek sporeda, pa je bil nastop savezne tekmovalne vrste, ki je nastopila z vajami na konju na šig. z ročaji, na bradlji in drogu. Višek izvežbanosti pa so pokazali na drogu, na katerem so izvajali vrhunske sestave z vratolomnimi seskoki z vso lahkoto in eleganco. Za vaje težke in brezhibno izvedene sestave so želi viharne ovacije občinstva. Vrsto je vodil brat Stane Derganc v njej pa so bili bratje: Gregorka Boris, Zupančič Neli, Potokar Milan, Vadnov Jože, Forte Miro in domačin Pristov Janko. Na zbrano občinstvo so napravili najboljši vtis. V imenu društva se jim je zahvalil starešina društva brat dr. Obersnel Maks.

V nedeljo dopoldne se je vršila tekma v odbojki med brati z Jesenice in Koroške Bele-Javornika, v kateri so zmagali z veliko razliko bratje z Koroške Bele-Javornika. Ob 11. uri se je vršila tekma vrst v štafetnem tekmu skozi mesto. Zmagala je četvorica »Bratstva«, II mesto Sokol Koroška Bela-Javornik, III, IV. in V mesto pa Sokol Jesenice. Istočasno se je poklonila deputacija članov in članice pokojnim članom in članicam na pokopališču, kjer je položila venec na grob prvega starešine brata Humra, za vse ki uživajo večni sen na domačem in tujih pokopališčih. Spominu pokojnih so se obdžili z dveminutnim molkom, godba na pihala pa je zaigrala koral.

Ob 11.30 se je vršil na Trgu kralja Aleksandra promenadni koncert sokolske godbe; ki je privabil velike množice meščanstva. Popoldne ob 15.30 pa se je vršila javna telovadba, pri kateri je nastopilo okrog 500 članstva, naraščaja in dece z prostimi vajami. Na orodju je nastopilo 5 vrst, in sicer 3 vrste članov, 1 vrsta članic in 1 vrsta moškega naraščaja.

Na telovadišče so prikorakali vsi oddelki članstva, naraščaja in dece z sokolskimi prapori na čelu, nakar je starešina brat dr. Obersnel orisal zgodovino društva in sporočil pozdrave visokemu kraljevskemu domu. Zastopnik br. bana banski inspektor br. dr. Guštin je sporočil pozdrave in čestitke br. bana, v imenu občine pa predsednik mr. phr. Jože Zabkar. Župni starešina brat Spicar je sporočil pozdrave in čestitke brata Gangla, nakar je v lepih besedah orisal zgodovino društva in težke borbe članstva z nasprotniki sokolstva. Lep govor je imel tudi prvi vadiatelj društva brat Bojan Drenik, v katerem se je spominjal lepih dni, ki jih je preživel med vztrajnimi telovadci pred 30. leti na Jesenicah.

Tako je Sokolsko društvo Jesenice, na najlepši način praznovalo 30 letnico svojega obstoja v svoji polni moči in čilosti. Preživelo je lepa otroška in mladeniška leta in koraka v polni moški dobi delu in morda tudi težkim bojem nasproti. Toda vztrajnost, trdnost volja, trma in pravi sokolski idealizem članstva mora pregaziti vse ovire, ki so sokolskim ciljem na poti.

M. S.

Župa Ljubljana

CERKNICA. — 25 letnica društva. Zlet obmejnega sokol. okrožja. Cerknica se je svečano odela za pomembno slavlje svojega matičnega društva. V priznanje društvu je okrožno načelnštvo določilo Cerknico za kraj svojega zleta dne 10. t. m.

V nedeljo ob 7. uri so se začele okrožne tekme. Tekem se je udeležilo 5 vrst iz 4 društev. Tekmovali so s prosto vajo (ki jo je morala vrsta sama sestaviti in s čimer je podana nova smer v tekmovalju s prostimi vajami) na drogu, na bradlji, preskoku čez kozo in vrvico ter teku na 500 m. Uspeh tekem je sledeč: (vrst) 1. Cerknica 1884 točk ali 89.7%, 2. Borovnica 1821 točk ali 86.7%, 3. Rakek 1810 točk ali 86.2%; pri posameznikih: 1. Franc Lado, Borovnica, 486 točk; 2. Kristan Jože (starosta društva) Cerknica, 473 točk in 3. Hladnik Dalibor, Dol. Logatec, 467 točk. Tekme so se izvršile v popolnem redu. Tekmovalce in vse ostale telovadeče je opozoriti na pravilnejšo in lepšo držo telesa.

Po tekmah so se izvršile skušnje za popoldansko javno telovadbo. Med odmor, ki jih je bilo dovolj, bi morali vodniki oddelkov odstraniti vse tiste, ki niso znali vaj.

Radi dežja, ki je ponagajal v popoldanskih urah se je z zakasnitvijo pričela oficialna proslava društvene 25 letnice. V nabito napolnjeni telovadnici je otvoril starosta br. Kristan Jože proslavo s kratkim in jedratim nagovorom in predal besedo zastopniku odsotnega dr. Kramerja A., br. dr. Rapetu S., ki je pripel na prapor spominski trak, darilo brata dr. Kramerja. Za ljubljansko Sokolsko župo je čestital društvu br. Flegar. Po tej kratki in prisrčni proslavi se je začela javna telovadba okrožja na za to prirejenem telovadišču.

Prva je nastopila moška deca (25) s prostimi vajami ljublj. sok. okrožja in jih lepo in samozvestno odvečbala. Godba pa ni bila primerna za te vaje.

Ženska deca (22) je nastopila s sarajevskimi prostimi vajami. Vaje in godba sta si v disharmoniji, a so deklice vseeno vaje prav dobro izvedle.

Moški naraščaj (18) je skladno izvedel predpisane vaje. Čelni loki in krogi pa mu delajo preglavice.

Ženski naraščaj (24) je izvedel sarajevske proste vaje prav dobro. Položaji gibov so prepovršno in nerazločno naučeni.

Orodna telovadba je obsegala bradljo, drog in preskok čez kozo. Vsa tri orodja so zasedli člani. Nekateri so pokazali prav lepe sestave. Videl sem pa tudi take, ki so se ukvarjali s stoji in veletočem običajne in osnovne »sklopke« pa niso znali.

Člani (45) so nastopili s prostimi vajami za letošnja pokrajinska zleta prav dobro. Opažati pa je, da izginja razlika med koračnimi in nožnimi stojami, zaradi prepovršnega učenja.

Članice (44) so bile najboljše nastopajoči oddelek, samo visoke pete so kazile telovadni kroj.

Po javni telovadbi se je s telovadišča do sokolskega doma razvila močna povorka s prapori na čelu.

DOMŽALE. — V nedeljo 17. VI. so se vršile v Mengšu lahkotletske tekme kamniškega okrožja. Tekmovalja so se udeležila le štiri društva: Kamnik, Ježica, Radomlje in Domžale. Izostala so štiri društva in ena četa. Zakaj? Številčna udeležba je bila zadovoljiva.

Člani 27 (5 vrst), članice 14 (3 vrste) m. naraščaj 19 (4 vrste), ženski 19 (4 vrste) skupno 79 tekmovalcev.

Rezultati so: člani I. Domžale I. od dosegljivih 40čk 64%. 2. Kamnik 63.7%. 3. Ježica 62.81%. 4. Radomlje 62.18%. 5. Domžale II 44.68%. Članice: 1. Domžale I. 97.91%. 2. Ježica 73.30%. 3. Domžale II. 71.66%.

Moški naraščaj: 1. Ježica I. 77.81%. 2. Domžale 77.50%. 3. Ježica II. 62.81%. 4. Radomlje 57.50%.

Ženski naraščaj: 1. Domžale I. 84.16%. 2. Radomlje 71.25%. 3. Domžale II. 70.83%.

Organizacija tekmovalja je bila dobra. Sistem pa se mi zdi zelo neprikladen glede kvalifikacije. S tem sistemom ni popolnoma objektivno ocenjena zmoglost in uspeh tekmovalca! V bodoče se poslužujmo pravih mednarodnega tekmovalja.

Župa Maribor

SLOVENJGRAD. — Lepo vreme, ki je v zadnjem hipu dne 10. junija t. l. poslužilo Slovenjgradčanom, privabilo je dosti številno množico Sokolov in prijateljev sokolstva v lepem Slovenjgradu. Iz sosednih krajev se bili posebno številno zastopani guštanjsko društvo, mladinski odsek iz St. Ilja pod Turjakom, Vuzenica in Dravograd.

Nastop se je pričel s povorko sokolski mesto, ki se je završila pred sokolskim domom z nagovorom brata staroste.

Takoj po prihodu povorka na vežbališče, so nastopili po vrsti vsi oddelki telovadečih od najmanjše dece do najstarejših članov. S prostimi vajami nastopilo je moške manjše dece 11, moške večje dece 24 (8 iz mladinskega odseka St. Ilja), ženske dece 30 (14 iz mladinskega odseka St. Ilja), moškega in ženskega naraščaja skupno 52, članov in članic skupno 34, starejših članov 20, pri orodni telovadbi 6 vrst (moški in ženski naraščaj, člani in članice ter ena vrsta starejših članov). Izvajanje prostih ter vaj na orodju je bilo povsem zadovoljujoče. Posebno dobro so izpadle skupne proste vaje članov in članic ter moškega in ženskega naraščaja in vaje članske vrste na drogu. Tudi starejše brate, ki so nastopili s prostimi vajami s palicami, so gledalci navdušeno pozdravili, ne zgolj iz simpatije za številni oddelek, ampak tudi radi dobrega izvajanja. Na koncu sta še nastopila mešani moštvi članov in naraščajnikov v odbojki. Zmagala je slovenjgrajska vrsta.

V zadovoljnim in dobrem razpoloženju pri dobri guštanjski godbi se je razvila potem dostojna zabava.

Župa Mostar

CAVTAT. — Koncertat umetnika Zamečnika u korist Sokola, Braća Česi svake godine u to većem broju dolaze na Jadran, da se u ovom našem a rado možemo kazati i njihovom moru okrepiti, osveže i nadahnu te ushitno pišu, stihove slazu i melodije skladaju, tako te postoji u Češkoj već čitava literarno-muzična edicija o Jadranu i Dalmaciji.

I ove sezone došao je već do sada priličan broj nama milih i veselih Čeha a među njima oteo se u hotelu »Tih« veseo i uvek dobro raspoložen i naoko raskalašeni jedan ribič, koji rečen velegradske konvencionalnosti pustopašno uživa s »kolegama« našim domaćim ribarima i čitavi dan peca i upeca dobre ribe.

Tog prostog »ribara« 17 o. m. na večer nismo prepoznali, kada smo ugledali otmenog i elegantnog gospodina u smokingu na pozornici lepe dvorane hotela Kupari.

Svetski virtuoza na violini gosp. L. Zamečnik već više godina dolazi u Cvatat, gde je stekao mnogo poštovačaca, ali svojim sviranjem stekao je mnogo simpatija i prijatelja, koji će trajno tronuti i sećati se kako im je srce titralo poput struna na njegovoj violini.

Maestro Zamečnik uživa glas jednoga od najboljih svetskih virtuoza na violini. Maestro Zamečnik, koji pobire priznanja velikih evropskih centara, ostavio je sjajan dojam i dubok utisak kod nas, te nas je oduševio izvajanjem naših narodnih napeva. Duboko potresena duša do tancine doteranom izvedbom naše pesme nadima nam grudi, srce treperi, titra pobuđenim udvijenjem i ponosom, što smo zelena, jakka grana orijaškog Slavonskog hrasta.

Veliki umetnik Zamečnik pokazao je i svoje patriotsko sveslovensko osećanje, te je ceo čisti prihod poklonio Sokolskom društvu Cvatat u koju je svrhu i priredio ovaj umetnički užitak uz pratnju na klaviru maestra Rudolfa Čihala nama, kako reče, svojoj braći s Jadrana.

Sokolsko društvo Cvatat, da iskaže svoju blagodarnost i priznanje ovom velikom umetniku i dragom bratu Čehu počastilo ga je lovor-vencom, koji su splele marne ruke sestre Marije Švare.

Drugi lovor-venec predao mu je poznati telepat Svengali u ime gospođe Pavelove iz Kupara.

Svaka čast i hvala i priznanje našem dragom bratu Čehu, umetniku panu Louisu Zamečniku.

Nazdar! Zdravo!

DUBROVNIK. — Tridesetgodšnja dubrovačkog Sokola. Ove godine dubrovačko Sokolsko društvo proslavilo je 30 godišnjicu svoga plodnog rada u službi Kralja i Otadžbine.

Predratni Dubrovnik — »Slovenska Atina« — u okovima ropstva znao je

ROSIIA-FONSIER • društvo za osiguranje i reosiguranje • Beograd

sačuvati u duhovima svojih građana i seljaka kult ljubavi sa »zlatnom slobodom« u čemu je najviše doprineo rad u Sokolu naročito među omladinom.

Daleko bi nas odvelo, kada bismo ispričali delovanje Sokola pre rata i za rata. Poslednjih godina od Ujedinjenja Soko radi i napreduje jednim živim tempom. Rad ovog društva prenosi se iz grada u sela okolice. Niču čete za četama; priređuju se javni nastupi; otvaraju se poljoprivredne sokolske izložbe; prosvetna akcija sa pozorišnom, pevačkom i muzičkom sekcijom širi se i dalje. Sve nacionalne javne priredbe i manifestacije predvodi Soko s muzikom. Broj članstva zavidno raste. Akademije sokolske su plod neprekidnog rada svojih agilnih voda. Građanstvo počinje da oseća neodoljivu snagu sokolske ideje, vidi da se nešto novo i zdravo rađa. Sumnjivci sa stidom motre ovu snagu.

Proslava 30 godišnjice u Bondinom pozorištu bila je kruna sokolskog uzornog rada. Ovaj plodni 30 godišnji rad našeg Sokola, završio se ovih dana s još jednom potvrdom, da je na pravome putu, koji će konačno pobediti sve što je trulo i nezdravo. Posveta naraštajске zastave i triju zastava sokolskih seoskih četa, s utakmicama četa za srebrni venac dar Nj. Vel. Kralja i javnom vežbom u danima 9 i 10 juna bila je retka svečanost. Oko 800 seoskih i gradskih Sokola s dve muzike pokazali su snagu i polet. Na podignutoj tribini pred Opčinom razvio je brat starešina Niko Šutić zastave naraštajске društva i Sokolskih četa Babinopolje, Sudurd i Vitalijina i objavio rezultate utakmica uz prigodan govor. Još su govorili potstarešina župe Mostar brat Bruno Marčić, načelnik načelnik Dubrovnika brat dr. Miče Mičić i u ime sokolskih četa brat Andrej Sambrailo iz Gornje Zupe. Svi su govorili bili burno pozdravljeni od mnoštva prisutnih Sokola i građanstva. Pobjednička četa iz Zatonu dobila je krasni srebrni lovor venac dar Nj. Vel. Kralja Aleksandra, koji joj je svečano bio predat javno pred zavetnom crkvenom zaštitnicu Sv. Vlahu iz ruku Kraljevo izaslanika, komandanta mesta pukovnika br. Čolak-Antića. Masa građanstva pozdravila je ovaj čin frenetičnim ovacijama Nj. Vel. Kralju i Jugoslaviji uz gruvanje topova i sviranje državne himne. Blagoslov barjaka izvršio je u crkvi Sv. Vlahu don N. Divanović, u prisustvu dubrovačkog biskupa dr. J. M. Carevica, a pred tribinom pravoslavni katehet gosp. Pindović. — Javna vežba na polju gruškom izvedena je na sveopće zadovoljstvo ogromne mase građana.

Kad se još doda da je naše Sokolsko društvo sudelovalo na Lopudu prilikom visokog odlikovanja br. dr. Učelinia, biskupa bokokotorskog, idealnog patriote i zaštitnika Sokola; da je Sokolsko društvo sudelovalo u odavanju izraza podaničke vernosti i ljubavi prema Nj. Vel. Kralju i Kraljici prilikom njihovog boravka u Hercegovom; da je vidno i aktivno učestvovalo pri otvorenju spomenika Njegošu u Trebinju, i još u mnogim zgodama nacionalnog potvrdnog rada za Kralja i Otadžbinu, onda se može razumeti, da je dubrovačko Sokolsko društvo potvrdilo da nesebično, smišljeno odvažno i sigurno koraća napred do konačne pobeđe duhovnog ujedinjenja i slivanja svih društvenih slojeva u jedno jedino čisto i neprikosnoveno pobjedničko Jugoslovenstvo, a kroza nj i Sveslovenstvo.

Ovih dana naš Soko sprema se da nastupi na sletovima u Sarajevu i Zagrebu.

D. R.

KONJIC. — Naše društvo priredilo je 10 juna svoj XIII javni čas skupčan s natecanjima sokolskih četa. Kako samo natecanje tako i javni čas protekli su u najboljem redu i uspehi u svakom pogledu. Obzirom na veliki broj sokolskih četa, koje su se natecale (bilo je 110 takmičara iz 11 četa i 24 naraštajca iz 3 čete) natecanja su se vršila dva dana, 9 i 10, i to: prvi dan se natecale u prostim vežbama, skoku u vis i dalj, bacanju kugle i koplja i u trčanju na 100 metara. Drugi dan natecale se u trčanju na 1500 metara. Nakon toga održane su probe prostih vežbi svih kategorija članstva. Posle podne 10 juna bio je zbor svega članstva društva i četa. Nakon toga u dva sata posle podne formirala se velika manifestaciona povorka. Na čelu povorke bila je glazba Sokolskog društva iz Mostara, zatim četne zastave, starešinstvo Sokolskog društva Konjic i starosta župe Mostar brat Čedo Milčić, koji je došao da poseti ovu sokolsku svečanost. Povorka je prošla kroz grad u najboljem redu. Sve javne i privatne zgrade bile su okićene državnim zastavama. Povorka je išla do železničke stanice radi svečanog dočeka izaslanika Nj. Vel. Kralja. U 3 sata posle podne stigao je izaslanik Nj. Vel. Kralja. Nakon što je isti izvršio smotru sveg postrojenog članstva društva i četa, pozdravljen sa sokolskim »Zdravo!«, brat Svetozar Mužijević ispred društva Konjic, pozdravio je izaslanika koji je odgovorio na pozdrav. Konac govora završen je klicanjem Kralju, Kraljevskom domu i Jugoslaviji, nakon čega je glazba intonirala drž. himnu.

U 4 sata posle podne, po utvrđenom programu, otpočeo je javni čas. Za izaslanika Nj. Vel. Kralja bila je podignuta počasna tribina u kojoj su zauzeli mesto i druge ugledne ličnosti, kao predstavnici državnih vlasti i starešinstvo Sokolske župe i društva. Nakon otpevanog Sokolskog pozdrava po mešovitoj pevačkoj horu Sokolskog društva Konjic otpočeo je javni čas. Nastupili su redom muška i ženska deca, muški i ženski naraštaj, članovi i članice s prostim vežbama određenim za pokrajinski slet u Sarajevu. Iza toga nastupilo je 120 članova sokolskih četa s prostim vežbama i konačno staraja braća u vežbama s palicama. Sve vežbe izvedene su vrlo dobro i na sveopšte odobravanje uz pratnju sokolske glazbe iz Mostara. Nakon ovih vežbi starešina Sokolskog društva brat Salek Kepovac proglašuje rezultate takmičenja Sokolskih četa. Kao pobjednica izašla je Sokolska četa Bijela, koja dobiva prelazni dar Nj. Vel. Kralja, srebrni lovor venac. Na drugo mesto dolazi četa Borci, a na treće četa Lisičići. Zatim izaslanik Nj. Vel. Kralja predaje uz prigodni govor starešini čete Bijela venac, koji se ispred čete zahvaljuje. Muzika intonira drž. himnu. Nakon toga je starešina župe brat Čedo Milčić održao odlučni govor ističući u glavnom cilj Sokolstva na selu. Na kraju govora nastaje gromko klicanje Kralju, Jugoslaviji i Sokolstvu. Pevački hor Sokolskog društva otpevao je zatim himnu »Hej Sloveni«. S ovim je bio završen javni čas, a na večer istog dana priređeno je narodno veselje s koncertom.

Prigodno natecanja sokolskih četa pokazali su se vrlo dobri rezultati. Četa pobjednica Bijela postigla je 3316 tačaka, četa Borci 3258 tačaka i četa Lisičići 2886 tačaka. Naraštaj čete Borci kao pobjednik postigao je 1289 tačaka. Kao pojedinci postigli su: Blažević Marijan iz čete Bijela 599 tačaka, Lepara Ibro iz čete Lisičići 541 tačku, i Kovačević Mato iz čete Donje Selo 508 tačaka. Dočim naraštajac Sarić Milisav postigao je 402 tačke. U pojedinim disciplinama postignuti su sledeći rezultati: u skoku u vis po 148 cm Blažević Marijan, Zečo Hasan i Mičević Milan, u skoku u dalj po 5,50 m Blažević Marijan, u bacanju kugle 11 m Blažević Marijan, u bacanju koplja 41,45 m Mičević Milan, u trčanju na 100 m za 13 sek. Kovačević Mato i Blažević Marijan, u trčanju na 1500 m za 4 min. i 33 sek. Lepara Ibro.

Kao nagrade podeljene su od društva diplome i to velika diploma Blaževiću Marijanu i mala diploma Lepari Ibro, te naraštajcu Sariću Milisavu.

Župa Novi Sad

SUBOTICA. — U nedelju 10 o. m. naše društvo je održalo svoju javnu vežbu na igralištu nogometnog igrališta »Bačka«. Tom prilikom, pre podne u 10.30 časova, bilo je osvećenje zastave naraštajca grad. škole, dar brata Mije Novakovića. Zastavu je kratkim, ali vrlo lepm govorom razvio starešina društva brat Ante Tadić. Posle to-

METKOVIĆ. — Dana 3 maja o. g. održalo je naše Sokolsko društvo svoju godišnju javnu vežbu uz sudelovanje mesne građanske škole, te okolnih društava i sokolskih četa.

Rano u jutro otpočele su utakmice u lakoj atletici sa svim kategorijama na letnjem vežbalištu, koje su završene iza 8 sati. U 10 sati održane su probe pod muzikom, koje su popraćene neprekidnom kišom.

U 16 sati na letnjem vežbalištu formirala se je povorka na čelu s društvenom glazbom i pod vodstvom načelnika brata Nikole Sunjića, krenula na stanicu pred delegate bratske župe i ostale goste. Sa stanice smo posli s povorkom kroz grad, koji je bio iskičen državnim zastavama do igrališta JSK »Narone«, gde se je održala javna vežba.

Pre početka javne vežbe održao je pozdravni govor župski delegat brat dr. Mile Dokić, župski prosvetar. Govorio je o Sokolstvu u opšte, a naročito je podvukao, da je pravi sokolski rad širiti Sokolstvo po selima. Napomenuo je prisutnima, da upravo dok on govori predaje se sveti plamen zublje zahvalnosti na grobu blagopokojnog Kralja Petra Oslobođioca, kojemu mnoštvo uz ustajanje kliče »Slava!«. Pozdravlja vrhovnog starešinu Prestolonaslednika Petra i njegovog dičnog Oca, kojima publika kliče »Živeli!«, našto glazba intonira himnu. Iza toga su sve kategorije skladno i precizno odvežbale vežbe za slet u Sarajevu i Zagrebu. Naročito je istaci skladni rad sokolskih četa, koje su osobito lepo izveli svoje vežbe, s kojima će istupiti na II pokrajinskom sletu u Sarajevu.

Program tehničkog rada nije se mogao u celosti izvesti, jer je već počela kiša padati, pa su se najglavnije tačke morale ispustiti. Jedino se je odigrala odbojka između članova društva Metković i Ljubuški, dva najbolja tima župska, u kojoj je Metković ostao pobjednik.

OREBIĆI. — Naše mlado tek osnovano društvo sudelovalo je po svojim članovima vežbama javnom času Sok. dr. u Korčuli na 10 juna, a na 7 jula priređuje prvi svoj nastup u mestu, za koji se već sada čine pripreme, da taj prvi javni čas osvetli lice mestu i društvu, u što ne sumnjamo, dok marljivi i vredni načelnik br. M. Furlan, vodi stvar. Pozvana su i sva okolna sokolska društva na poluostrvu Pelješcu. Posle javne vežbe u veče tek organizovani naraštajci i deca uz pripomoć pevačkog zbora daće u korist društva javnu akademiju. — V.

od sestre Zvekić Zagorke, koje je odvežbalo 500 dece tako skladno i lepo, da je publika taj uspeh naših najmlađih sestrica nagradila dugim aplauzom. — 3) Muški naraštaj: proste vežbe za slet u Sarajevu. Vežbe su same po sebi vrlo teške i komplikovane. Vežbalo je 260 naraštajaca dosta dobro, ali usled vrlo brzih pokreta u vežbi nije bilo stalnog ravnanja i pokrivanja, a ni složenosti. Ipak kad se uzme u obzir

sa 208 vežbača. Ovaj broj bio bi potpuno zadovoljavajući i za svaki župski slet. Publika prosto nije znala gde i šta da gleda, zato je pri otpustanju vežbača pozdravila jakim i dugim aplauzom svoje ljubimce. — 7) Članovi: proste vežbe za slet u Sarajevu. Vežbalo je 79 vežbača na potpuno zadovoljstvo prisutnih. Na kraju vežbe zaorilo se »Zdravo«, a publika je otpozdravila i dugim pljeskanjem odala priznanje. — 8) Vojska 34 p. puka: vežbe s puškama. Vežbalo je 80 vojnika. Kao i dosad, tako je i ovoga puta naša dična vojska pokazala svoju spremu i znanje. Kada se zna, da su svi vežbači tek mesec i po dana vojnici, i da su kroz tako kratko vreme dali ovako lepu tačku, onda im se mora čestitati i odati priznanje. Publika je zaista odala dostojno priznanje i dugim, a jakim aplauzom, nagradila naših mladih vojnika. — 9) »Na strazi«, sletska scena od brata Lazara Tešića, načelnika i sestre Jelisavete Aradski, načelnice. Scena, kao celina, prikazuje i razvoj Sokolstva uopšte; njegovu ulogu u buđenju naroda, kao i spremnost da uvek i u svakom času stane na branik otadžbine te da slobodu svoju i svoga naroda brani i odbrani. Pored toga njome hoće da se obeleži i zadatak, koji Sokolstvo ima u Subotici, kao severna straža, i koji već 15 godina časno i savesno ispunjava.

Uspeh ove tačke, gde je učestvovalo sve naše članstvo, 1550 vežbača -ica, gde svaka grupa vežba istovremeno druge vežbe, nadmašio je sve ostale tačke programa. Naročito je lepo izveden završetak scene, sa skupinom koju formira sve članstvo, a gde se na visini od 8 metara podiže Soko-strazi, koji sokolovim okom i jakom sokolskom mišicom budno čuva od neprijatelja granicu svoje domovine. Ishod ove tačke pokazao je, koliko vrede i kakvo dejstvo imaju ovakove i slične tačke. — 10) Sokolska konjica: a) preponski karusel i b) preskakanje prepona. Skakalo je 29 Sokola-oficira i podoficira 3 konjičkog puka, naših članova. Ova tačka je na publiku ostavila naročito lep utisak, što je publika pljeskanjem i dokazala.

Na ovoj javnoj vežbi nastupilo je 3710 vežbača -ica, koji broj može da zadovolji i jedan manji pokrajinski slet. Tehnički, javna vežba je 100% uspeša, što se mora zahvaliti u prvom redu našem spremnom i agilnom načelniku bratu Lazaru Tešiću i sestri načelnici Jelisaveti Aradski, koji su ovako lepo i na opšte zadovoljstvo izveli ovu veliku sokolsku priredbu, kao i celom prednjačkom zboru, koji je za celo vreme funkcionisao kao jedna savršena mašina.

I ovom prilikom Sokoli u Subotici su pokazali svojim neprijateljima, ko su i kakvi su, te da budno čuvaju svoju, u krvi stečenu slobodu, za koju je svaki od njih uvek spreman žrtvovati i svoj život kad god se to od njih zahteva. — J. T.

ST. FUTOG. — Kao i ranijih godina, tako i ove Sokolsko društvo Stari Futog priredilo je ovih dana javnu vežbu. Na istoj su učestvovala br. sokolska društva iz okoline. Oko 11 časova pre podne krenula je povorka, kroz glavne ulice našega mesta. Na čelu povorke išla je sokolska konjica, za njom fanfara, a zatim članovi, članice, naraštajci i deca. Domovi su bili iskičeni zastavama a prozori cvećem, tako da je izgled bio veličanstven. Javna vežba je počela sa »Sokolskim pozdravom«, nato je br. starešina dr. Topolov Dorde održao lep govor, u kome je izneo borbu Sokola u duhu velikoga Tirša, a zatim je istakao veliki značaj Nj. Vel. Kralja kao nosioca jugoslovenske misli i narodnog jedinstva.

Tada su počele vežbe. Same vežbe su izvedene bez ikakvih grešaka, složeno i lepo. Naročito su lepo vežbali ženski i muški naraštaj. Uveče je održana akademija. Na istoj su ženska deca vežbala ritmičku vežbu uz pratnju muzike. Hor je otpevao 2 pesme. Zatim je prikazan komad »Hasanaginica« od Šantića. Komad je uspeo. Poslednja tačka bila je »Slovačke igre«. Braća i sestre su vrlo lepo izvele ovu tačku tako, da su morali na opšti zahtev publike da je ponove.

Uspeh kako moralan tako i materijalan postignut je, a to se vidi po velikom interesovanju građanstva.

Župa Novo mesto

NOVO MESTO. — Naš Sokol je imel dne 17. t. m. svoj letni nastup. Dopoldne so bile skušnje za vse odleke. Ob pol treh pa je krenil sprevod izpred Sokolskega doma. Take povorke še ni videlo Novo mesto niti ob župnih nastopih. Celo sprevoda je že vstopilo v ljubljansko ulico, ko še zadnji oddelki niso prikorakali na trg Kraljeviča Petra. Stik vseh oddelkov in vojske je bil na telovadišču na Loki. S celournu zamudo je prišel nastop. Poleg domačega društva so nastopile še njegove čete: Smihel, Bela cerkev, Šmarjeta, St. Peter in Prečna ter društva št. Jernej, Straža-Valta vas in Toplice

Nastop otvoril nižja gimnazija z 69 gojenci. Po kratkem odmoru nastopili v rajalnem nastopu mlajša moška in ženska deca 185 po številu s sarajevskimi vajami. Prve štiri vaje so bile dosti dobro izvajane. Peto vajo, to je kolo je pa vežbala samo novomeška deca, to je tista deca, ki ni bila pravilno uvežbana. Deca čet in ostalih društev je pa stala »Mirno!« akoravno je samo ta bila pravilno naučena. Polagati je več pažnje, da se vaje pri vseh edinah pravilno nauče in potem naj stojte »Mirno!« tisti, ki vaj ne znajo, ne pa tisti, ki jih znajo. Tudi tretje vaje ni novomeška deca prav vežbala. Prihodnjič je treba tudi prešteti deca, ako nastopa v takem številu in naj se jo razdeli v premirno število struj, da pride vsa na telovadišče, ki je bilo dovolj veliko, ne pa da je še med gledalci.

Nastopi ženski naraštaj s sarajevskimi vajami 24 po številu. Razen par izjem dobro izvajane in skladno.

Moški naraštaj (47) bi moral nastopiti tudi v dveh strujah. Domači naraštaj je vežbal dobro, gostom se pa pozna, da imajo veliko začetnikov in da niso prišli iz vrst dece. Skladnost je bila kljub temu dobra, le preciznosti v gibih je manjkalo.

Stari člani (31) so strumno in skladno izvajali sarajevske vaje s palicami.

Nato sledi orodna telovadba: člani nastopijo na drog (7), na krogih (6) in na bradlji (5); članice (6) na bradlji; moški naraštaj (8) preskoče preko mize; ženski naraštaj (10) z dolgo kolebnico in st. moška deca (11) na gredi. Vsak se je potrudil po svoji moči, vendar bi se morale vaje za nastope dobro priučiti in lepo izvajati.

Četa St. Peter nam zelo skladno poda Murnikov »Naprej« na petje. Nastopi 8 članov in 8 članice.

Starejša ženska deca (38) skladno izvede svoje vaje.

Najboljše so bile pa podane vaje članice (46). Gibi so bili precizni in cela kompozicija je bila skladna. Z vajami je nastopilo tudi več starejših sester. To naj bo v spodbudo tudi mlajšim. Nato nastopi moška (44) in ženska (32) deca ter moški (20) in ženski (12) naraštaj z raznimi igrami in stafetami.

V treh strujah nastopi 81 član in tako so bili tudi lepo razvrščeni na dovolj velikem telovadišču. Vaje so bile še dovolj dobro izvajane.

Zadnja točka je bila pa rajalni nastop vsega članstva, telovadečega in v krogih ter naraštajca ter so oblikovali s pomočjo dece monogram S. Nato so ob igranju godbe zapeli »Hej Sloveni«. Pri tem je sudelovalo 213 članstva in naraštajca ter 54 moške dece.

Pri javnem nastopu je pa nastopilo vsega telovadečih 598 oseb. Nastop bil tehnično lahko malo boljši vendar je pa moralen uspeh odličan in najbrže tudi gmoeten ni zaostal.

Župa Osijek

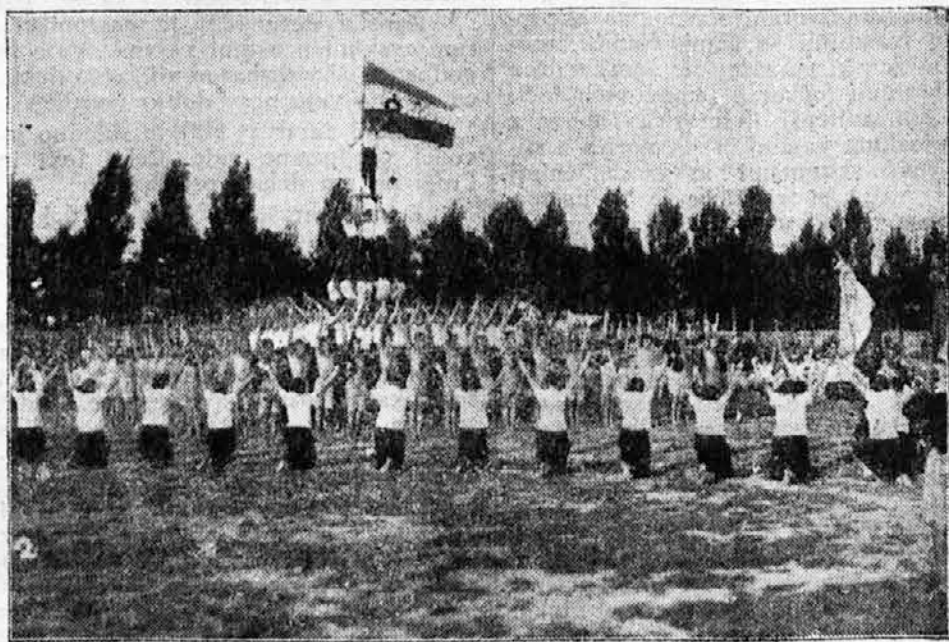
ČADAVICA. — Sokolsko društvo u Čadavici priredilo je dana 17 o. m. svoju javnu vežbu uz sudelovanje bratskog Sokolskog društva iz Donjeg Miholjca na čelu s okružnim načelnikom bratom Glasnerom, te Sokolskim četama Adolpovac, Noskovci i Vraneševci.

Sve tačke javne vežbe bile su izvedene odlično. Odziv i poset bio je vrlo lep, pa se nadamo, da će i u našem društvu sokolski rad krenuti na bolje.

OKUČANI. — Sokolsko društvo u Okučanima doživelo je u nedelju dne 17 juna strahovit sudbonosni udarac, kada je na peronu mesne željezničke stanice revolverskim metkom ubijen starešina društva br. Bogdan Jojić, upravitelj škole, dobrovoljac, rezervni kapetan I klase. Ubijen je u sokolskoj odori pred mnogo i velikih i malih Sokola i Sokolice. Ubijen je pred očima supruge i rođene nejače dečice svoje, ubijen iščekujući dolazak poldašnjeg voza, kojim su nakanili poći u Novu Gradisku na javnu sokolsku vežbu. Strahovit događaj i nezapačen u analima sokolskog života. Nikako da se snademo, da dodamo k sebi; ne možemo gotovo da verujemo groznoj istini.

Bogdan Jojić je neobično zaslužan za sav naš mesni prosvetni i kulturni život. Duša je bio, pokretač i najagilniji propagator svega našeg kulturnog rada. U najboljoj snazi, u 42 godini, idealista, prožet dubokim fanatizmom, patriotizmom, bez rezerve predan sam javnim poslovima, nepokolebiv uno je svega sebe u sve naše ustanove. I sada stojimo svi, a osobito mi Sokoli, zaprepašćeni, nemi, zabrinuti, jer je praznina ogromna, a zamenika mu se apsolutno ne može naći. Zato je i žalost za njim opšta i neutešiva.

U ponedjeljak dne 18 juna, bila je sahrana u 5 sati posle podne. Impozantna sahrana. Dostojna retkog velikog pokojnika. Sahrana kakove ne vide ni veća mesta. Oko deset hiljada duša skupilo se iz svih sela i okolice da oda poslednju poшту ljubimcu svome, velikom sinu naroda svoga.

S javne vežbe Sok. društva Subotica, održane dne 10 o. m. Sletska scena »Na strazi«

ga je brat starešina predao prelaznu nagradu, srebrni pehar, dar brata ing. Koste Petrovića, dugogodišnjeg starešine našeg društva — najboljem naraštajcu, koji je ujedno i naraštajski zastavnik za ovu godinu. Ove godine je pobjedio brat Emil Veselinović. Na kraju su bile razdijeljene diplome i prelazni srebrni venac pobjednicima na lakoatletskim utakmicama naših seoskih četa. Venac je ove godine dobila četa Tavankut III, a sesterio braće iz raznih četa diplome.

Posle ove male svečanosti, krenula je ulicama grada povorka, u kojoj je uzelo učešća 2037 Sokola i Sokolice.

Posle podne, u 16 časova, uz zvuke sokolske muzike, nastupilo je 780 muške dece u prostim vežbama od br. Jeger Dragutina. Deca su s puno smisla, lepo, skladno i otsečeno odvežbala svoje vežbe, a na kraju istih otpevala »Hej Sloveni«. 2) Ženska deca: vežbe

sam sastav vežbi, koji nije baš naročit i koji je dosta neprirodan, onda se može biti potpuno zadovoljan s ishodom ove tačke. — 4) Članice i ženski naraštaj: proste vežbe za slet u Sarajevu. Vežbalo je 67 vežbačica vrlo lepo i skladno. Vežbe su vrlo lepe i raznovrsne, a muzika odlična, tako da su se sestre prosto saživele s vežbom. Sestre su za svoj trud i lepo odvežbale vežbe pobrale odgovarajuće priznanje. — 5) Seoske čete: proste vežbe za slet u Sarajevu. Vežbala su 72 vežbačice iz 6 naših četa. Vežbe su uspele iznad očekivanja. Otsečenost, složenost i ravnanje bilo je za primer. I ovaj put se pokazalo koliko ima razumevanja u našim selima za sokolsku stvar, gde je Sokolstvo već uhvatilo dubokog korena. — 6) Vežbe na spravama i igre: U ovoj tački, koju je aranžirao brat Eduard Kral, vežbalo je 26 odeljenja na raznim spravama i igrama

Sve okolno sveštenstvo — osmorica — učitelji, drugovi iz više srezova, sokolske čete i izaslanici sokolskih društava, vojska iz Nove Gradiške, školska deca iz više škola, vatrogasci, izaslanici i predstavnici raznih društava, opštinski upravni odbor i hiljade građanskog i seoskog sveta sastavljali su veličanstvenu žalobnu povorku.

Iz kuće žalosti izneli su pokojnika drugovi učitelji i predali Sokolima, koji ga uneseše u crkvu. Posle svečanog opela u crkvi, gde se s pokojnikom oprostio mesni sveštenik, izneli su ga vatrogasci, izneli predstavnici svoga i stavili na mrtvačka kola, gde se je s njim oprostio predsednik opštine. Uz tužnu crkvenu pesmu i dirljive turobe zvukove vatrogasne muzike lagano se kretala sva ta velika tužna povorka kroz ulicu opštine. Na grobu je bilo desetak govornika raznih oproštaja i svi su s raznih gledišta, u ime raznih društava i ustanova isticali i iscrpno rasvetlili neobično aktivan plodonosan rad pokojnikov i sveopštu tugu i duboku bol nad iznenadnim njegovim gubitkom. I u namiranju večernjeg sunca, u izdajaju poslednjih njegovih sjajnih zraka, uz počasnju vojničku paljbu, uz tužne zvukove muzike lagano je spušten u hladan grob.

Neka mu je slava i večan spomen!

Župa Split

DUGIRAT. — Slet omiškog okruga i razviće društvenog barjaka. Dana 10 o. m. održan je u Dugomratu slet Omiškog sokolskog okruga uz razviće barjaka društva Dugirat, kojem je kumovao uzorni brat župski starešina dr. Mirko Buić. Odziv Sokolstva i ostalih izletnika bio je ogroman. Mesto je bilo najsvečanijeg izgleda, ukrašeno zastavama, pozdravim natpisima i osvetljenjem naveče s preko 40 električnih žarulja.

Već rano u jutro počeli su stizati čete i društva našega okruga. Osobito brojani odziv bio je društva Omiš i Šestanovac. Čim su stigle sve jedinice našeg okruga izvršena su u jutro od 7.30 do 9 sati natecanja društva i četa u raznim lakotletskim disciplinama, kojima su rukovodili br. Zvonko Barišić i br. Srdojević, članovi župskog TO.

Posle održanih natecanja izvršen je javni pokus svih kategorija pod vodstvom br. Barišića a uz pratnju muzike Sokolskog društva Split. U 14 sati bio je zbor svih kategorija za do-

ček gostiju iz Splita, Trogira, Solina, Vranjice, Klisa i t. d.

U 14 sati uputila se sa sletišta, koje je bilo odlično uređeno na igralištu JSK »Orkan«, povorka pod glazbom na obalu da dočeka goste drugih bratskih društava. Tačno u 15 sati pristao je uz obalu izletnički parobrod »Rab«, gotovo prekrca Sokolima i građanstvom iz Splita, i otuda se svrstala impozantna povorka, koja je prošla kroz mesto uz svirku narodnih i sokolskih koračnica, i nakon povratka svrstala se pred tvrnicu, gde su održani pozdravni govori. U to vreme stiže i društvo Trogir s parobrodom »Kvarner«, a odmah iza njega društvo Solin, Vranjica i Klis s glazbom i lepim brojem članstva. Dugirat nije još video ovakvog sokolskog slavlja i ono će ostati dugo u sećanju ovog kraja.

Tada je sakupljeno Sokolstvo, predstavnik vlasti i goste pozdravio lepim govorom br. Ivančević, starešina društva. Iza njega govorio je br. Gataren Milenko, društveni tajnik, čiji su zanosan govor slušatelji nagradili živim aplauzom. Tada se uputila ogromna povorka na sletišta, gde je sledilo razviće barjaka uz javnu vežbu.

Redom pod vodstvom svojih vođa nastupa veliki broj (304) naših najmlađih, sokolska deca, dečaci i devojčice, koji svojim lepim i skladnim vežbama oduševljavaju gledaoce. Iza njih po prvi put u lepim narodnim nošnjama nastupa 11 članica Sokolske čete Jesenice, pa redom ženski naraštaj (48), muški naraštaj (69). Tad dolazi 5 tačka: Blagoslov i razviće barjaka. Brat Ivančević predstavlja kuma br. dra M. Buića, starešinu Sokolske župe Split, koga prisutni pozdravljaju ogromnim oduševljenjem i pljeskanjem. Nakon što je starešina br. dr. Buić održao krasan, temperamentan govor, često praćen oduševljenim odobravanjem, privrežuje na zastavu kumovsku traku, izvezenu svilom i obrubljenu zlatnim resama s natpisom na jednoj strani »Sokolu Dugirat« a na drugoj »Dr. Mirko Buić 10 VI 1934«. Uzima zastavu u svoje ruke i predaje je starešini društva bratu S. D. Ivančeviću toplim rečima.

Brat Ivančević primajući zastavu iz ruku kuma br. dra Mirka Buića naglašava veliku radost, što ovu sokolsku svetinju pod kojom će se okupljati uvek nove i sveže snage, prima baš iz ruku prvog Sokola naše župe i našeg plavog Jadrana, uveravajući ga, da će ovo društvo i dokazati kako je potpuno zavredilo da njegovoj zastavi kumuje baš dr. M. Buić. Na koncu svog

govora br. Ivančević izriče svesrdnu hvalu bratu dra M. Buiću i pozdravlja ga s bratskim Zdravo! Zatim se okreće i predaje barjak društvenom barjaktaru br. Leu Pavloviću rečima: Primij ovaj barjak našeg društva i nosi ga uvek visoka čela i neokaljana kroz sve bure, koje bi ga mogle stići, na ponos i diki Sokolstva! Zdravo! Brat barjaktar uzimajući barjak zavetuje se, da će ga uvek čista nositi visoko na ponos svog društva i Sokolstva.

Zatim mesni župnik Don Jure Naranča izvršuje crkvenu funkciju i blagoslivlje društveni barjak, održavši tom prigodom nekoliko toplih reči. Za vreme ovog svečanog čina sva publika ustaje, dok su sve kategorije na sletištu u kolonama i stavu mirno. Pucaju prangije a glazba svira državnu himnu.

Posle obavljene posvete nastavljen je javna vežba, pa tada nastupaju 2 odeljenja na spravama: članstvo i muški naraštaj. Iza njih u velikom broju (90) u divnom redu i tišini nastupaju naše mlade seoske čete i vežbaju odlično svoje vežbe za Sarajevo i Zagreb, tako da su na publiku ostavili najbolji dojam. Starija braća čete Jesenice vežbaju s palicama, a posle njih članice (32) vežbaju vrlo lepo; kao poslednji nastupaju članovi, njih 80, odnesavši pobjedu nad svim drugim kategorijama, svojim efektivnim i preciznim izvođenjem vežbi, pa ih je publika nagradila silnim pljeskom. Sve je vežbe pratila glazba bratskog društva Split.

Uveče čitavo je mesto bilo u moru svetla; iluminacijom i vatrometom rukovodio je brat ing. L. Nonveiller na opće zadovoljstvo. Da će ovaj slet ovako uspeti i da će odaziv gostiju biti ovako silan, nije mogao očekivati ni jedan optimista. Ovo nije bio okružni slet, već je poprimio izgled župskog sleta. U 9 sati navečer ispratilo se je goste iz Splita, Trogira, Vranjice, Solina, Klisa. Omiša i Šestanovca, druge čete i društva, a svaki ko je ovom slavlju učestvovao poneo je nezaboravne uspomene s ovog sokolskog slavlja na teritoriju stare i slavne Poljičke Kneževine.

Župa Sušak - Rijeka

BAŠKA. — Sokol. četa u Bašćanskoj Drazu, u zajednici sa Sokol. društvom iz Baške, priredila je 17 o. m. javnu vežbu u Drazu. Mi bašćanski Sokoli polazeći u nedaleku Dragu ni izdaleka nismo predviđali kakvo nam iznenađenje sprema naša četa. Nastup

održan na njihovom seoskom trgu i izvajanje vežaba uz prisustvovanje pučanstva skoro celog sela bio je jedan veliki sokolski uspeh i užitek.

Prva tačka s nastupom žen. dece, pod vodstvom s. M. Nikolić, odmah je sve oduševila. Oduševljenje za našu seosku braću dostiglo je vrhunac, kad su nastupila starija braća u nar. domaćim nošnjama na sopile a pod vodstvom br. Antuna Kučića, učitelja. Njihove vežbe sa sekirama bile su upravo lepe. Sletske vežbe također su izvedene besprekorno. Baščani pak su se istakli na spravama. Onaj red i točnost pri izvajanju neka bude na čast jedinju četi na otoku, a za uzor mnogom pa i starijem društvu.

TRSAT. — 17 o. m. održalo je Sokolsko društvo na Trsatu svoju javnu vežbu i akademiju. Priredbe su se održale u našem lepom perivoju Vojaku.

Javna vežba je otpočela s nastupom ženskog podmlatka i to sa sarajevskim vežbama. Ženske dece lepi broj, male su Sokolice disciplinirane i vredne. Publiku su razdragale.

Posle njih su nastupili njihovi drugovi Sokolići sa zagrebačkim vežbama. I oni su dobri, ozbiljno shvaćaju svoju sokolsku dužnost, ponosni su Sokolići. Oni najmanji između njih bili su najdraži.

Naraštajci i naraštajke su odlični. Njihov rad i nastup dokazuje, da će trsatsko Sokol. društvo zauzeti dostojno mesto u našoj župi.

Sledile su zatim vežbe svih kategorija na spravama. Tu smo videli aktivnost i jako brojčano stanje trsatskog Sokola. Disciplina, rad i natecanje u radu.

Dolazi zatim na vežbalište jedan oteo naših vojnika Sokolova. Publika ga primi i dočeka s klicanjem i odobravanjem. Glazba završava i naši vojnici izvedoše svoje vežbe najpre s turističkim štapovima, a zatim s puškama. Preciznost u izvedbi vežbi jest monopol naše hrabre vojske. To može ona i niko drugi. Publika oduševljeno kliče i pozdravlja čuvare naše snage i veličine.

Posle vojnika dostupaju na vežbalište deca u običnim odeljima. Deca su to iz Stenjeveca, koja su došla da upoznaju naše more i naše krajeve. Izvedoše najpre sarajevske vežbe, a zatim ritmičke vežbe po pesmi »Hrv. mornar« uz pesmu. I jednu i drugu vežbu izveli su naši mili gosti odlično.

Na redu je poslednja tačka programa »Naše selo«. Dolazi orač s konjem i plugom, za njim seljakinje sijačice, pa kosci, žetoci i pomagači Sokoli. Uz glazbu izvajaju svoje seljačke poslove. Posle rada — odmor. Snahe donose ručak. Pre ručka molitva. Divna i dirljiva slika. Posle ručka narodni plesovi uz pratnju harmonike. S pesmom vraćaju se radnici svojim domovima.

S ovim lepim narodnim običajem završena je javna vežba. Publika je ushićena, jer je to naše, jugoslovensko, lepo, puno najplemenitijih osećaja i umetnost. Naši običaji, naše pesme, naša nošnja, naša etika i moral neka vladaju u našim priredbama i uopće u radu pa je uspeh osiguran. L—ž.

Župa Varaždin

DONJI MIHALJEVEC. — 17 juna o. g. uz veliko učesće naroda, priredila je ova nova medimurska četa svoj prvi javni nastup. Uz matično društvo Prelog sudelovale su vežbi

društva Kotoriba, Donji Kraljevec, Draškovec i Donja Dubrava te četa Donji Vidovec. Nastup održao se je na lepo uređenom letnjem vežbalištu. Zupu je zastupao brat Bazulek. Nastupalo se je ovim redom: muš. i žen. deca (64), muš. naraštaj D. Dubrava posebne vežbe (10), žen. deca i naraštaj Draškovec simboličke vežbe s pevanjem (15), žen. deca Prelog (15), muška deca D. Kraljevec skupine (21), muš. nar. sarajevske vežbe (19), članovi sarajevske vežbe (66), sprave i odbojka između vrste društava Prelog i kombin. Draškovec i D. Kraljevec. Iza javne vežbe održana je zabava.

NEDELIŠĆE. — 10 juna održala je ova četa, koja je pobedila na ovogodišnjim župskim utakmicama, svoju godišnju javnu vežbu.

Poset naroda bio je toliko kao nikada do sada, što je dokazom da Sokolstvo u Medimurju osvaja narod iz dana u dan. Nastupilo je 250 vežbača raznih kategorija. Vežbu su posejale bratske jedinice iz Čakovca, Gor. Mihaljevca, Macinca, Senkoveca, Pribislavca, Novog Sela, Kuršanca, Zasad-brega, Pušćura i Sv. Jurja na Bregu zajedno sa starešinom čakovačkog društva bratom drom Blašićem.

Odlični pevački otesek čete pod ravnanjem brata Rogina otpjevao je nekoliko lepih medimurskih i nacionalnih pesama.

NOVO SELO. — U nedelju dne 17 juna 1934 priredila je Sokolska četa Novo Selo svoj III javni nastup uz sudelovanje okolnih četa Kuršane, Volarija i Mala Subotica. Od strane matičnog društva Varaždin prisustvovala su braća Marije Jadrošić i Edo Šurbek.

Pre samog nastupa upravio je starešina čete brat Rešetar Imbro prvi pozdrav Nj. Vel. Kralju, starešini Saveza SKJ i celom Kraljevskom Domu, nakon čega je četna glazba intonirala državnu himnu. Zatim je brat starešina u kratkim zanosnom govoru pozdravio postrojeno članstvo, kao i mnogobrojni narod. Delegat matičnog društva brat Jadrošić održao je potom govor o značaju sokolskih sletova i o zadaći Sokolstva na selu.

Na javnoj vežbi nastupili su članovi sokolskih četa (23), ženski naraštaj čete Novo Selo i Kuršane (20), te muška i ženska deca čete Novo Selo i Kuršane (92). U svemu je nastupilo 135 vežbača. Sve su vežbe izvedene točno i skladno. Nakon izvedenog programa razvilo se narodno veselje. Priredba je bila vrlo dobro posećena, te je u moralnom i materijalnom pogledu odlično uspela. — M. I.

STRMEC. — Sok. četa Strmec održala je svoj II javni nastup 17 o. m. Nastup je održan u dvoristi osnovne škole Strmec uz sudelovanje matičnog društva Vinica, Sok. društva Varaždin te četa Petrijanec i Križovljan-Cestica. Od strane župe bio je prisutan br. Špoljar T., a matično društvo zastupao je brat dr. Bašić M.

Osim domaćih nastupili su članovi Sok. čete Petrijanec i Križovljan-Cestica, te naraštaj i deca Sok. društva Vinica i čete Petrijanec. Uz to izveli su vežbu na vratilu članovi Sok. društva Varaždin, a skupine na razboju članovi Sok. čete Strmec. Ukupno je nastupilo 258 vežbača. Sve su vežbe izvedene dobro i skladno. Naročito su se svideli prisutnima vežbe muške i ženske dece. Nastup je posejlo oko 500 ljudi.

Slike u veličini 65x49 cm:

Dr. JINDRA VANJIČEK

Dr. JOSIP ŠAJNER

Komad 20— Din

JUGOSLOVENSKA SOKOLSKA MATICA
LJUBLJANA, NARODNI DOM

Sokoli i Sokolice!

Nabavljajte svečane i vježbače potrepštine za sletove, uz najjeftinije dnevne cijene kod brata **G. HORVATEK**, dobavljača Saveza S. K. J.

Zagreb, Frankopanska ulica 9

LIDLOVI INSTRUMENTI

Uslud pada češkoslovačke krune možete kod nas da kupujete vrlo jeftino. Sada imate najveću priliku da nabavite prvovredni Lidlov instrumenat. Javite mi za koji se instrumenat zanimajte, i odmah ću Vam javiti tačnu njegovu cenu u dinarima uračunavši ujedno i troškove šiljanja.

TVORNICI GLAZBENIH INSTRUMENATA JOSIP LIDL, BRNO, ČSR

Tvrtka je 1933 godine odlikovana na svetskoj izložbi u ČIKAGU s najvišim odlikovanjem.

JADRANSKA PLOVIDBA D. D.

SUŠAK

Redovita parobrodna služba u svim pravcima jugoslovenskog primorja i Jadranskog Mora, za Dalmaciju, Albaniju i Grčku

JEFTINA TURISTIČKA PUTOVANJA
10-11 dana za Dalmaciju i Grčku
6 dana za Dalmaciju

Uključiv hranu i krevet na brodu
udobni putnički parobrodi — dobra kuhinja — prvoklasna podvorb

Tražite prospekte!

Upute daje Jadranska plovidba u Sušaku, sve njezine agencije i svi veći putnički uredi u tu- i inozemstvu

U **CRIKVENICI** nabavite razglednice, papir, uspomene, sav kanc. pribor u knjižari i papirnici

»LIBURNIA«
VINKO ŠKARICA

173-1

Tko oglašuje,

taj napreduje!

Vse fiskovine za sokolska društva, potrebne knjige za sokolske knjižnice, vabila, letake, lepake za sokolske prireditve Vam izdela Učiteljska tiskarna. Tiska šolske, mladinske, leposlovne in znanstvene knjige, časopise, revije, vizitke, bloke, račune, jedilne liste, posmrtnice in mladinske liste. Ilustrira knjige v eno- in večbarvnem tisku. / Lastna tvornica šolskih zvezkov. Knjigovoznica. Oddelek za učila z veliko zalogo slik naših velmož

KNJIGARNA

V LJUBLJANI

PODRUŽNICA

V MARIBORU

Tyrševa ulica šte. 44

UČITELJSKA TISKARNA

V LJUBLJANI, FRANČIŠKANSKA 6

Oglašujte u Sokol. glasniku!

Braćo, sestre!

Sve sokolske potrepštine za javne i svečane nastupe dobljete najjeftinije i najsolidnije kod bratske radnje

BRANKO PALČIĆ

glavni dobavljač Saveza S. K. J.

CENTRALA: Zagreb, Kraljice Marije ulica 6

FILIJALA: Beograd, Balkanska 24

KR. DVORSKI DOBAVLJAČ

Prva jugoslovenska industrija športskih potrepština

M. DRUCKER

ZAGREB
ILICA 39

BEOGRAD
Pasaž Akademije
Nauka

Izašao je novi cjenik sokolskih potrepština sa rasporedom utakmica za laku atletiku.

ZATRAŽITE HITNO!

Po održanoj vežbi zahvalio se je prisutnima na učestvovanju načelnik Sok. čete Strmec brat Hajdek Vjekoslav, a zatim u ime Sok. župe Varaždin pozdravio je učesnike br. Spoljar T. Posle javnog nastupa razvilo se je narodno veselje. Nastup je i u moralnom i materijalnom pogledu dobro uspeo. — S.

Župa Zagreb

ZAGREB. — Sokolsko društvo Zagreb III priredilo je u nedelju dne 17 o. m. svoj redoviti, drugi javni telovežbeni nastup. I ako je vreme kroz čitav mesec juni u Zagrebu bilo veoma promenljivo i nestalno, ipak su pripreme za taj nastup iz dana u dan pojačavane i postigle svoj višak u subotu kroz čitav dan, i u nedelju. Kao za nagradu ustrajnog rada u nedelju imali smo najlepše proleto vreme, da nismo lepšeg mogli zaželeći.

U 15 sati svrsta se ispred škole u Jakićevoj ulici (Maksimir) povorka od oko 900 pripadnika Sokolstva iz zagrebačkih sokol. društava i okolnih četa. Na čelu s glazbom Sokola Zagreb II, povorka je kretala po ulicama maksimirske okruge i kroz železničku koloniju. Iza glazbe stupali su barjaktari, među njima i barjak Sokolskog društva Stenjevec, koji je tek nedavno posvećen. U povorci su nastupili svi odredi Sok. društva Zagreb III, jači odredi Sokola Zagreb I (konjica s fanfarom), Sokola II s oko 100 pripadnika, Sokolsko društvo Stenjevec s jačim odredom i druga sokolska društva iz Zagreba s većim i manjim odredima. Osobitu pažnju izazvali su dečji odredi Sokolskih četa Čučerje, Granešina i Remete-Bukovac, koje pripadaju društvu Zagreb III. Povorku zaključili su odredi članstva zagrebačkih i okolnih društava, i to u vežbačkim odelima (oko 60), u odorama (75), i u građanskom odelu (oko 100).

Kratko nakon povratka povorke na vežbalište truba društvenog načelnika označuje početak javne vežbe uz pratnju vojničke glazbe. Nastupili su redom: muška i ženska deca Zagreb III (86), ženska deca čete Čučerje (40) s vežbom sa srpovima i žitnim snopom uz pevanje žeteljačke pesme. Ova je tačka izvedena već na programu javnog nastupa čete Čučerje 3 o. m. pa moramo naglasiti, da predstavlja nešto tako čisto narodnog. Izvedba te tačke bila je veoma dobra, pa je izazvala veliko i oduševljeno odobravanje. Iza

ove tačke nastupio je odeo muške dece čete Čučerje (43) s prostim vežbama, iza njih ženski podmladak društva Zagreb III (22), ženska deca čete Granešina u vežbama s vencima (42), ženska deca čete Čučerje u vežbama s vencima (87), muški naraštaj društva Zagreb III (39), ženski naraštaj društva Zagreb III (stariji odeo 24), odeo na spravama (32), članovi, članice, naraštaj muški, stariji članovi društva Zagreb III (18), deca društva s igrama (65), članovi sokolskih četa, koje pripadaju društvu Zagreb III sa sletskim vežbama, Čučerje, Granešina, Remete-Bukovac, njih 22, članice društva Zagreb III sa sletskim vežbama (19), te članovi sa sletskim vežbama društva Zagreb III (56).

Sve su vežbe uspele dobro. Priprema svih odreda bila je na visini i dala dokaz, da je tako Sokolsko društvo Zagreb III, koliko i njegove čete ozbiljno shvatalo svoje sokolske dužnosti i iskoristilo vreme u vežbaonama i izvan njih. Ne samo kakoća izvedbe, već i za jedno društvo veoma veliki broj nastupivših kategorija i vežbača, dokazuje, da vlada u društvu Zagreb III unutrašnja povezanost pojedinih sekcija i uska saradnja između pojedinih odbora, napose između UO, DPO i TO, što je dokazano i time, da je dobar deo braće, koja rade u raznim odborima aktivan kod vežbanja.

Ovogodišnji nastup imao je osobitu važnost za naraštaj. U sredini samog nastupa, posle nastupa naraštajskih odreda, razvijen je novi naraštajski barjak. Ispred počasne tribine, na kojoj su sedeli zastupnici i izaslanici državnih, samoupravnih i vojničkih ustanova, zaslanici svih zagrebačkih društava na čelu sa starešinom župe bratom dr. Gavrančićem i načelnikom župe bratom dr. Pihlerom, razvila je kumica, 17 godišnja naraštajka sestra Cvijeta Čurčibašić, ponosni naraštajski barjak, koji je ona sama izradila. Doprinosi za barjak su dobrim delom darovani od samih naraštajaca i naraštajki te ostalih dečjih kategorija, a delom od darova članova i doprinosa društva. Kumica je nakon kratkog govora predala barjak starešini, bratu senatoru Šariću, koji je u značajnim rečima tumačio naraštaju značenje današnjeg dana i gesla »Jačajmo se«, koje je zapisano na barjaku. Na dati znak, društveni je načelnik dao zapoved »kleknite«, i sve omladinske kategorije poredane pred tribinom kleknule su, dok je starešina u par uznesenih reči zazivao Svevišnjega, da svojim

silnom rukom blagoslovi barjak jedinstva, slobode i bratstva te dodeli pobedu borbama za sokolske ideale. Glazba otvirala je molitvu i time završila svečani čin posvete barjaka. U nastavku svog govora pozvao je starešinu na vernost Kralju i Domovini. Glazba je otvirala državnu himnu. Starešina je iza toga predao barjak načelniku društva bratu Pajaliću Boži, koji je nakon jezgrovitog govora predao barjak na čuvanje barjaktaru, naraštaju Mečaru Vjekoslavu sa pozivom na zakletvu. Odlučnim, glasnim i jasnim rečima zakleo se barjaktar, da će čuvati barjak kao sveti simbol verno i neokaljano.

Sve su poredane kategorije nakon tog lepog svečanog čina, koji je kod svih prisutnih izazvao nadubljivi utisak, defilovale ispred novog barjaka i starešinstva te drugih odličnika.

Nakon svršene vežbe, koja je bila i tehnički i organizatorski dobro pripremljena i dobro izvedena, sve su se kategorije društva i njegovih sokolskih četa poredale na vežbalištu, koje je time bilo potpuno ispunjeno. Starešina brat senator Šarić zahvalio se srdačnim rečima svim gostima, pozdravivši kod toga naročito zamenika bana br. Ribara, podbana br. Hadžija, zastupnika gradskog načelnikstva, komandanta mesta br. generala Bodija, župskog starešinu i župskog načelnika, te sve ostale uzvanike i odličnike kao i ostale gledaoce. Sakupljeno i postrojeno članstvo je osobitim oduševljenjem pozdravilo s poklikom Zdravo, župskog načelnika brata dr. Pihlera te zastupnika naše slavne vojske, generala Bodija s poklikom Živela vojska!

Pozivajući na zdušni daljnji rad, starešina je zaključio ovaj lepi nastup, koji će sigurno imati jakog moralnog uticaja na porast članstva i pripadništva Sokolstva u istočnom delu Zagreba.

Nakon samog nastupa razvila se lepa kućna zabava. — V. M. A.

KUMROVAC. — Seoska sokolska četa u Kumrovcu priredila je dana 3 o. m. svoj prvi javni čas s vrlo lepim programom, koji je izveo sokolski podmladak i članovi čete. Pre nastupa bila je povorka, u kojoj su sudelovale i čete susednih mesta. Nakon programa pozdravio je prisutne i zahvalio na posetu lepim govorom brat Krajcar Ljudevit član mesne čete. Nastup je uspeo izvan očekivanja, a posle se razvila zabava s igrankom. Moralni uspeh je odličan, a materijalni zadovoljava.

Kupuje se konj

Sokolsko društvo Dugiraf, župa Split, kupilo bi (vežbačeg) konja, dobro uzdržanog. Ponude pod oznakom cene i uveta plaćanja te s opisom i izgledom konja slati na društvo.

167-27

Šicite

sokolsku »Sokolski glasnik«
štampu: »Sokol. prosvetu«
»Soko«
»Sokolić«
»Našu radost«

Nove sokolske knjige

U našoj nakladi izašle su sledeće nove sokolske knjige:

Boko Jos.:

Pripovetke za sokolsku decu i naraštaj (sa slikama). — Cena 8 Din

Milčinski Fran:

Junaštvo, priča sa slikama — srpskohrvatski. — Cena 5 Din

Hébert G. - Trček:

Sport zoper telesno vzgojo. — Cena 10 Din

Sajovic - Trček:

Priprave za vaditeljske izpite (sa slikama). — Cena 18 Din

Schmidt - Pichler:

Fiziologija telesnog vežbanja (sa slikama). — Cena 35 Din

Šulce:

Sokolski sustav telovežbe, drugo izdanje. — Cena 55 Din

U štampi: Dr. Vaniček - Drenik: **Baton i boks**

Jugoslavenska Sokolska Matica
LJUBLJANA, NARODNI DOM
Telefon 25-43 • Račun poštanske štedionice Ljubljana 13.831

Započeli smo sa izradom sokolskih pelerina

Ove su pelerine izradjene po propisanom kroju iz našeg poznatog patentiranog nepromočivog hubertus sukna. U sporazumu sa Savezom Sokola Kraljevine Jugoslavije u Beogradu, dajemo svakome članu Sokola kod kupnje ove pelerine u našim prodavaonicama 10% popusta.

Da uzmognemo ovaj popust obračunati s našim prodavaonicama, izdali smo posebne rabatne karte, koje se imaju kod kupnje izručiti poslovodji prodavaonice.

Umoljavamo najuljudnije cij. sokolska društva i čete za obavijest, koliko rabatnih karata trebaju za njihove članove, da ih uzmognemo odmah po prijemu obavijesti priposlati.

TIVAR ODIJELA
Tekstilna industrija d.d. Varaždin

TIVAR ODIJELA